

LIETUVOS RESPUBLIKOS
DAUGIAMETIS NACIONALINIS KONTROLĖS PLANAS
2022–2024 METAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

VALSTYBINĖ MAISTO IR
VETERINARIJOS TARNYBA

VALSTYBINĖ
AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO
MINISTERIJOS

Patvirtinta
 Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos
 direktoriaus 2022 m. birželio 30 d.
 įsakymu Nr. B1-483
 (Valstybinės maisto veterinarijos tarnybos
 direktoriaus 2023 m. liepos 20 d.
 įsakymo Nr. B1-519 redakcija)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONTAKTINIS ASMUO (INFORMACIJAI, SUSIJUSIAI SU ŠIUO PLANU)

VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS STRATEGINIO PLANAVIMO IR KOKYBĖS VALDYMO SKYRIUS	
Adresas	Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius
El. paštas	info@vmvt.lt; spkvs@vmvt.lt
Telefonas	+370 5 240 4361; + 370 5 249 1644
Svetainė	info@vmvt.lt

INSTITUCIJŲ KONTAKTINIAI DUOMENYS

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius Tel. +370 5 240 4361, el. paštas info@vmvt.lt kodas 188601279
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	J. Kairiūkščio g. 10, LT-08409 Vilnius Tel. +370 5 278 0470, el. paštas info@nmrvvi.lt kodas 190781293
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija	Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius Tel. +370 5 239 1111, el. paštas zum@zum.lt kodas 188675190
Viešoji įstaiga „Ekoagros“	Laisvės al. 67, LT-44304 Kaunas Tel. +370 37 203 181, el. paštas ekoagros@ekoagros.lt kodas 259925770
Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	Ozo g. 4A, LT-08200 Vilnius Tel. +370 5 237 5631, el. paštas info@vatzum.lt kodas 302526112

Nuo 2019 m. gruodžio 14 d. taikomas 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 2017/625)

Daugiamečiame nacionaliniame kontrolės plane (toliau – DNKP) pateikiama bendra informacija apie valstybinės maisto ir veterinarijos, augalų apsaugos produktų, fitosanitarinės kontrolės sistemų struktūrą ir organizavimą Lietuvos Respublikoje. DNKP rengė Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, bendradarbiaudama su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Valstybine augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir viešąja įstaiga „Ekoagros“.

TURINYS

SANTRUMPOS	4
1. BENDRIEJI NACIONALINIAI STRATEGINIAI KONTROLĖS TIKSLAI	9
2. KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ, NACIONALINIŲ ETALONINŲ LABORATORIJŲ SKYRIMAS	13
3. OFICIALIOS KONTROLĖS BENDRAS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS	32
3.1. VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA.....	32
3.2. VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS.....	52
3.3. VIEŠOJI ĮSTAIGA „EKOAGROS“	72
3.4. AUDITO TARNYBŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS.....	79
3.5. KONTROLĖS SISTEMOS PAGAL SEKTORIUS.....	91
3.5.1. MAISTAS, MAISTO SAUGA, VIENTISUMAS IR VISAVERTIŠKUMAS BET KURIUO GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ INTERESUS, IR SU MAISTU BESILIEČIANČIŲ MEDŽIAGŲ IR GAMINIŲ GAMYBA IR NAUDOJIMAS.....	91
3.5.2. TYČINIS GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ IŠLEIDIMAS Į APLINKĄ MAISTO IR PAŠARŲ GAMYBOS TIKSLU	107
3.5.3. PAŠARAI IR PAŠARŲ SAUGA BET KURIUO PAŠARŲ GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU IR PAŠARŲ NAUDOJIMAS, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ SVEIKATĄ, INTERESUS IR UŽTIKRINTI TEISINGOS INFORMACIJOS PATEIKIMĄ	110
3.5.4. GYVŪNŲ SVEIKATOS REIKALAVIMAI.....	114
3.5.5. RIZIKOS ŽMONIŲ IR GYVŪNŲ SVEIKATAI, KYLANČIOS DĖL ŠALUTINIŲ GYVŪNINŲ PRODUKTŲ IR JŲ GAMINIŲ, PREVENCIJA IR MAŽINIMAS.....	122
3.5.6. GYVŪNŲ GEROVĖS REIKALAVIMAI.....	126
3.5.7. APSAUGOS PRIEMONĖS NUO AUGALŲ KENKĖJŲ.....	130
3.5.8. AUGALŲ APSAUGOS PRODUKTŲ TIEKIMO RINKAI IR NAUDOJIMO IR TAUSIOJO PESTICIDŲ NAUDOJIMO REIKALAVIMAI, IŠSKYRUS PESTICIDŲ PURŠKIMUI NAUDOJAMĄ ĮRANGĄ.....	135
3.5.9. EKOLOGINĖ GAMYBA IR EKOLOGIŠKŲ PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS	141
3.5.10. SAUGOMŲ KILMĖS VIETOS NUORODŲ, SAUGOMŲ GEOGRAFINIŲ NUORODŲ IR GARANTUOTŲ TRADICINIŲ GAMINIŲ NAUDOJIMAS IR ŽENKLINIMAS	145
3.5.11. PASIENIO MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ	148
4. NENUMATYTŲ ATVEJŲ GYVŪNŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ, MAISTO IR PAŠARŲ SRITYSE VALDYMAS	154
5. NACIONALINIŲ KONTROLĖS PLANŲ RENGIMAS, TIKSLINIMAS	160

SANTRUMPOS

AAP – augalų apsaugos produktai

AM – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

ANK – Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas

Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas – Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. A1-638 „Dėl Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašo patvirtinimo“

DG SANTE – Europos Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas

DNKP – daugiametis nacionalinis kontrolės planas

EK – Europos Komisija

Ekoagros – viešoji įstaiga „Ekoagros“

Ekologinės gamybos taisyklės – Ekologinės gamybos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 „Dėl Ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“

ES – Europos Sąjunga

FIS – Maisto kontrolės informacinė sistema

FM – Lietuvos Respublikos finansų ministerija

FTL – Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)

GGP – gerosios gamybos praktika

GHP – gerosios higienos praktika

GMKIS – Gyvūninio maisto kontrolės informacinė sistema

GMM – genetiškai modifikuotas maistas

GMO – genetiškai modifikuoti organizmai

GTG – garantuotas tradicinis gaminys

ILAC – Tarptautinė laboratorijų akreditacijos organizacija

IS – informacinė sistema

Įvykis – nenumatytas įvykis maisto, geriamojo vandens ir pašarų srityse

Kenkėjai – bakterijos, erkės, fitoplazmos, grybai ir oomicetai, moliuskai, nematodai, vabzdžiai, virusai, viroidai, piktžolių sėklos

Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072 – 2019 m. lapkričio 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072, kuriuo nustatomos vienodos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų įgyvendinimo sąlygos, panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 690/2008 ir iš dalies keičiamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/2019

KVS – vidaus kokybės vadybos sistema

LST EN ISO/IEC 17020 – Lietuvos standartas LST EN ISO/IEC 17020:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami įvairių tipų kontrolės įstaigų veiklai“

LST EN ISO/IEC 17025 – Lietuvos standartas LST EN ISO/IEC 17025:2018 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“

LST EN ISO 9001:2008 – Lietuvos standartas LST EN ISO 9001:2008 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2008)“

LST EN ISO 9001 – Lietuvos standartas LST EN ISO 9001:2015 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2015)“

MBM – su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos

Medžiagų liekanų planas – Medžiagų liekanų gyvuose gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose stebėsenos planas

MPM – medinė pakavimo medžiaga

Muitinės departamentas – Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

NAB – Nacionalinis akreditacijos biuras

NKP – pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagaminti produktai

NMA – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

NMVRVI – Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas

NVSC – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

NVSPL – Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija

PGR – polimerazinė grandininė reakcija

Policijos departamentas – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

PVP – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pasienio veterinarijos postas (skyrius)

RASFF – Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema

Reglamentas (ES) Nr. 2017/625 – 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB,

90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas)

Reglamentas (ES) Nr. 2022/160 – 2022 m. vasario 4 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/160, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/625 nustatomas vienodas minimalus tam tikros oficialios kontrolės, kuria siekiama patikrinti, ar laikomasi Sąjungos gyvūnų sveikatos reikalavimų, dažnumas ir panaikinami Reglamentai (EB) Nr. 1082/2003 ir (EB) Nr. 1505/2006

Reglamentas (ES) Nr. 2022/931 – 2022 m. kovo 23 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/931, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 papildomas nustatant teršalų maiste oficialios kontrolės vykdymo taisykles

Reglamentas (ES) Nr. 2022/932 – 2022 m. birželio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/932 dėl teršalų maiste oficialios kontrolės vienodos praktinės tvarkos, daugiamečių nacionalinių kontrolės planų konkretaus papildomo turinio ir konkrečios papildomos jų rengimo tvarkos

Reglamentas (ES) Nr. 2022/1646 – 2022 m. rugsėjo 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/1646 dėl farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų naudojimo ir jų liekanų oficialios kontrolės vienodos praktinės tvarkos, konkretaus daugiamečių nacionalinių kontrolės planų turinio ir konkrečios jų rengimo tvarkos

Reglamentas (ES) Nr. 2022/1644 – 2022 m. liepos 7 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1644, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 papildomas konkrečiais farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, naudojimo ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų ir jų liekanų oficialios kontrolės vykdymo reikalavimais

RVASVT – Rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistema

SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

SGN – saugoma geografinė nuoroda

SKVN – saugoma kilmės vietos nuoroda

Stebėsenos ir kontrolės planas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kasmet rengiamas ir tvirtinamas einamųjų metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planas

SVDPT – Saugus valstybinis duomenų perdavimo tinklas

SVP – Strateginis veiklos planas

ŠGP – šalutiniai gyvūniniai produktai

TP – tręšiamieji produktai

TRACES – Prekybos kontrolės ir ekspertizių sistema

ŪGR – Ūkinių gyvūnų registras

Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės, patvirtintos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. A1-218 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių patvirtinimo“

VATIS – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema

VATŽŪM – Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

VATŽŪM darbuotojai – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis

VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)

Veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašas – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. A1-109 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“

Veiklos kontrolė – vykdomos veiklos / funkcijų ir procesų kontrolės planavimas, organizavimas, įgyvendinimas, tikrinimų atlikimas ir įforminimas dokumentais

Vidaus kokybės auditas – vidaus kokybės vadybos sistemos auditas

Vidaus kokybės auditų planas – parengtas ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus patvirtintas metinis vidaus kokybės vadybos sistemos auditų planas

VĮ ŽŪDC – valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras

Vyriausybės nutarimas Nr. 744 – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimas Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“

Vyriausybės nutarimas Nr. 1237 – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1237 „Dėl Reglamento (ES) Nr. 2017/625 įgyvendinimo“

VMVT – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

VMVT darbuotojai – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis

VMVT GSGS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius

VMVT ISS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Informacinių sistemų skyrius

VMVT MS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto skyrius

VMVT PMVKS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyrius

VMVT SPKVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyrius

VMVT SVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Skubios veiklos skyrius

VMVT teritorinio departamento ULKC – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinio departamento užkrečiamųjų ligų kontrolės centras

VMVT ULKC – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Užkrečiamųjų ligų kontrolės centras

VMVT VAS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vidaus audito skyrius

VMVT VRS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Viešųjų ryšių skyrius

VMVT VSS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Veterinarijos sanitarijos skyrius

VMVT VTS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vidaus tyrimų skyrius

VMVT VVPS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Veterinarinių vaistų ir pašarų skyrius

VšĮ KVRPA – viešoji įstaiga Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra

ŽŪM – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

ŽŪM CVAS – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos administracinis padalinys – Centralizuoto vidaus audito skyrius

1. BENDRIEJI NACIONALINIAI STRATEGINIAI KONTROLĖS TIKSLAI

Bendrieji nacionaliniai strateginiai kontrolės tikslai atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos strateginius tikslus ir jos vykdomą politiką, susijusią su visuomenės sveikata, gyvūnų sveikata ir gerove, augalų apsauga, maisto sauga ir kokybe.

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) strateginis tikslas – stiprinti visuomenės sveikatą ir vartotojų apsaugą, susijusią su maisto sauga ir kokybe, užtikrinti gyvūnų sveikatą ir gerovę.

VMVT Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės valstybės veiklos srities 2022–2024 m. strateginis veiklos planas (toliau – SVP) skelbiamas VMVT interneto svetainėje:

<https://vmvt.lt/veikla/planavimo-dokumentai/strateginiai-veiklos-planai?language=lt>

VMVT veiklos tikslai, kriterijai ir kriterijų reikšmės nurodytos 1 lentelėje.

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro valdymo sričių 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane numatytas **7 veiklos tikslas** – užtikrinant augalų sveikatingumą, stiprinti visuomenės sveikatą.

SVP numatyta Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – VATŽŪM) pagal kompetenciją vykdyti *15-001 Žemės ir maisto ūkio, kaimo, žuvininkystės, žemės tvarkymo ir fitosanitarijos vystymo programą*, kurios vienas iš uždavinių – *vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę*. Šiam uždaviniui pasiekti numatytos priemonės, skirtos vartotojų saugumui ir augalų sveikatingumui užtikrinti.

SVP viešinamas ŽŪM interneto svetainėje:

<https://zum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-veiklos-planai?msclid=e069ea92bbd111eca04e1702d0cbbd5d>

VATŽŪM veiklos tikslai, kriterijai ir kriterijų reikšmės nurodytos 1 lentelėje.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) strateginis tikslas – kurti tvarų ir konkurencingą žemės, maisto ir žuvininkystės ūkį ir gyvybingą kaimą. ŽŪM strateginis tikslas nurodytas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro valdymo sričių 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane ŽŪM interneto svetainėje:

<https://zum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-veiklos-planai?msclkid=e069ea92bbd111eca04e1702d0cdbd5d>

ŽŪM veiklos tikslas, kriterijai ir kriterijų reikšmės nurodytos 1 lentelėje.

1 lentelė

Kompetentinga institucija	Taikymo sritis pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625	Veiklos tikslas	Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
				2022 m.	2023 m.	2024 m.
VMVT	1 straipsnio 2 dalies a) punktas	Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.	Elektroninės prekybos maisto produktais stebėsenos priemonių įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
			Maisto produktų mėginių tyrimų valstybinės kontrolės plano įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
			Augalinio maisto taršos kontrolės plano įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
	1 straipsnio 2 dalies c) punktas	Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės bei sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų.	Pašarų stebėsenos mėginių, atitinkančių nustatytus reikalavimus, dalis (proc.)	96,4	96,5	96,5
			Pašarų ūkio subjektų kontrolės metu tikrinto pašarų ženklavimo, atitikusio nustatytus reikalavimus, dalis (proc.)	98,8	98,9	98,9
	1 straipsnio 2 dalies d) punktas	Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės bei sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų	Planinių patikrinimų įgyvendinimas, siekiant užtikrinti biologinio saugumo reikalavimų kiaulių laikymo vietose laikymąsi (proc.)	100,0	100,0	100,0
			Nacionalinio užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės plano priemonių įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
	1 straipsnio 2 dalies e) punktas	Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės bei sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų	Atliktų ūkio subjektų planinių patikrinimų dalis, atitinkanti šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo reikalavimus (proc.)	81,0	81,0	82,0
	1 straipsnio 2 dalies f) punktas	Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės bei sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų	Gyvūnų gerovės reikalavimų kontrolės ir konsultavimo priemonių įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0

	1 straipsnio 2 dalies j) punktas	Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.	Saugomų kilmės vietos nuorodų, saugomų geografinių nuorodų ir garantuotų tradicinių maisto produktų laboratorinių tyrimų plano įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
VATŽŪM	1 straipsnio 2 dalies b) punktas	Užtikrinti tinkamą augalų dauginamosios medžiagos siuntų tiekimo rinkai kontrolę ir atsekamumą	Planinių patikrinimų įgyvendinimas, siekiant užkirsti kelią neteisėtam genetiškai modifikuotų organizmų (toliau – GMO) patekimui į aplinką su augalų dauginamąja medžiaga (proc.)	100,0	100,0	100,0
	1 straipsnio 2 dalies g) punktas	Siekti išlaikyti aukštą augalų sveikatos lygį ir išvengti augalų kenkėjų plitimo	Planuotų fitosanitarinių tikrinimų įgyvendinimas, siekiant išvengti karantininių kenkėjų plitimo (proc.)	95,0	95,0	95,0
	1 straipsnio 2 dalies h) punktas	Skatinti tikslingą augalų apsaugos produktų (toliau – AAP) naudojimą, apsaugant žmonių sveikatą ir aplinką nuo AAP naudojimo keliamos rizikos	Planinių AAP naudotojų patikrinimų atlikimas ir ūkio subjektų konsultavimas patikrinimų metu, siekiant tausesnio AAP naudojimo ir mažesnės su tuo susijusios rizikos žmonių sveikatai ir aplinkai (proc.)	96,0	96,0	96,0
ŽŪM	1 straipsnio 2 dalies i) punktas	Stiprinti visuomenės sveikatą, sugriežtinant laboratorinių tyrimų atlikimo dėl neleistinų ekologinėje gamyboje medžiagų, kontrolę	Imamų ir ištiriamų mėginių skaičius nuo visų ekologinės gamybos vykdytojų, kuriems kontrolės institucija atlieka oficialią kontrolę (proc.)	6,0	6,0	6,0

2. KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ, NACIONALINIŲ ETALONINŲ LABORATORIJŲ SKYRIMAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1237 „Dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2017/625 įgyvendinimo“ (toliau – Vyriausybės nutarimas Nr. 1237) paskirtos kompetentingos ir kontrolės institucijos, atsakingos už Reglamento (ES) Nr. 2017/625 nuostatų, įskaitant nuostatas, reglamentuojančias oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą, įgyvendinimą:

Kompetentinga institucija	Taikymo sritis pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625
VMVT	1 straipsnio 2 dalies a, b, c, d, e, f, j punktuose nustatytose srityse ir i punkte nustatytoje ekologiškų produktų ženklavimo (išskyrus augalų dauginamosios medžiagos ženklinimą) srityje
VATŽŪM	1 straipsnio 2 dalies g, h punktuose nustatytose srityse ir i punkte nustatytoje ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklinimo srityje žemės ūkio ministro nustatyta tvarka
ŽŪM	oficialiai kontrolei, vykdomai Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytose srityse, organizuoti ir oficialią kontrolę vykdančių kompetentingų institucijų ir kontrolės institucijos auditui Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytose srityse atlikti. Koordinuojanti institucija, atsakinga už bendradarbiavimo ir ryšių su Europos Komisija ir kitomis valstybėmis narėmis, susijusių su oficialia kontrole ir kita oficialia veikla, koordinavimą Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nurodytose srityse.

Kontrolės institucija	Taikymo sritis pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625
EKOAGROS	oficialiai kontrolei atlikti 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje ekologinės gamybos srityje

Vyriausybės nutarimu Nr. 1237 paskirtos nacionalinės etaloninės laboratorijos Lietuvos Respublikoje vykdyti Reglamento (ES) Nr. 2017/625 101 straipsnyje nustatytas funkcijas ir užduotis: Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas (toliau – NMVRVI), Nacionalinė

visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija (toliau – NVSPL), Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) (toliau – VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija).

Nacionalinės etaloninės laboratorijos	Tyrimų sritys
NMVRVI	39 tyrimų srityse (nurodytose 21 psl.)
NVSPL	su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų tyrimų srityje
VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)	augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų kenkėjų: bakterijų, erkių, fitoplazmų, grybų ir oomicetų, moliuskų, nematodų, vabzdžių, virusų, viroidų, taip pat piktžolių sėklų tyrimų srityse

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

VMVT yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga. VMVT dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto ir pašarų saugos, kokybės, ženklinimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų laikymosi, maisto, šalutinių gyvūninių produktų (toliau – ŠGP), pašarų, pašarų priedų, veterinarinių vaistų ir veterinarinių priemonių tvarkymo, gyvūnų sveikatos ir gerovės, zoonozų, ūkinių gyvūnų veislininkystės, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse ir šią politiką įgyvendina. VMVT – kompetentinga institucija, vykdanči valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę, ūkinių gyvūnų veislininkystės priežiūrą ir kontrolę visoje šalies teritorijoje.

VMVT veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos teisės aktuose, veikla vykdoma, vadovaujantis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės nutarimas Nr. 744).

VMVT pagal kompetenciją kontroliuoja:

- negyvūninio maisto, gyvūninių produktų ir medžiagų, gaminių, kurie liečiasi su maistu, importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi;
- vidaus rinkai ir eksportui skirto maisto atitiktį saugos, kokybės, ženklinimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams, nustatytosios privalomųjų reikalavimų įgyvendinimo tvarkos laikymąsi;

- Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos ir krašto apsaugos sistemos institucijų, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinių įstaigų, Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir jų teritorijose esančių maisto tvarkymo subjektų atitiktį maisto saugos ir maisto tvarkymo reikalavimams;

- maisto tvarkymo subjektų, maitinės sandėlių, importo ir eksporto terminalų (laikinojo saugojimo sandėlių), higienos ir veterinarijos reikalavimų laikymąsi, tvarkymo procesus, subjektų savikontrolės sistemų funkcionavimą;

- higienos reikalavimų, nustatytų asmenims, kurie, eidami pareigas, tiesiogiai ar netiesiogiai liečia maistą, laikymąsi;

- gaminių, kurie liečiasi su maistu, naudojimą maistui tvarkyti, patalpoms ir įrenginiams valyti ir taisyti naudojamas priemones, medžiagas ir įrenginius;

- maistui netinkamų produktų naudojimą, nesaugių negyvūninių ir gyvūninių produktų perdirbimą ar sunaikinimą;

- alkoholio produktų atitiktį teisės aktų ir deklaruojamų norminių dokumentų reikalavimams;

- alkoholio produktų gamybos, realizavimo, laikymo (saugojimo), vežimo, įvežimo į Lietuvos Respublikos teritoriją reikalavimų laikymąsi;

- šviežių vaisių ir daržovių, parduodamų pagal vartojimo pirkimo–pardavimo sutartis, atitiktį privalomiesiems kokybės reikalavimams;

- gyvūnų gerovės apsaugos privalomųjų reikalavimų laikymąsi;

- gyvūnų sveikatos būklę ir privalomųjų reikalavimų laikymąsi;

- gyvūnų importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi;

- ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimą ir jose laikomų ūkinių gyvūnų apskaitą ir ženklumą;

- ŠGP tvarkymą;

- pašarų ir pašarų priedų, veterinarinių vaistų ir veterinarinių priemonių importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi;

- veterinarinių vaistų, kitų veterinarinių priemonių, pašarų ir jų priedų gamybą, prekybą ir naudojimą, privalomųjų reikalavimų laikymąsi;

- naikintinių veterinarinių vaistų saugojimą ir tvarkymą;

- veterinarinių vaistų geros gamybos praktikos reikalavimų laikymąsi;

- pašarų ūkio subjektų, iš jų maitinės sandėlių, importo ir eksporto terminalų (laikinojo

saugojimo sandėlių), higienos ir veterinarijos reikalavimų laikymąsi, tvarkymo procesus, subjektų savikontrolės sistemų funkcionavimą;

- veislinių ūkinių gyvūnų ir spermos įsigijimą ir jos panaudojimą;
- atliekamus ūkinių gyvūnų produktyvumo tyrimus ir (arba) genetinį įvertinimą;
- veislinių ūkinių gyvūnų tapatybės nustatymą;
- veislininkystės paslaugų teikėjus;
- tikslinį ūkinių gyvūnų veislininkystei skirtų lėšų panaudojimą.

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

VATŽŪM yra įstaiga prie ŽŪM, įgyvendinanti valstybinę fitosanitarijos, augalų apsaugos, trešiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, pluoštinių kanapių, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką Lietuvoje.

VATŽŪM veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos teisės aktuose, veikla vykdoma, vadovaujantis Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo“.

VATŽŪM vizija – sveiki augalai, saugi aplinka, sveika visuomenė.

VATŽŪM misija – stiprinti Lietuvos augalininkystę, itin reikšmingą žemės ūkio šaką, užtikrinant augalų sveikatingumą, kokybę, saugant aplinką ir žmonių sveikatą ir didinant visuomenės informuotumą.

VATŽŪM veiklos kryptis – tobulinti ūkio subjektų veiklos priežiūros sistemos procesus.

VATŽŪM pagal kompetenciją užtikrina:

- augalų sveikatingumą;
- įvežamų ir išvežamų vaisių ir daržovių atitiktį prekybos standartams;
- tiekiamų rinkai AAP efektyvumą, saugumą žmonių sveikatai ir aplinkai;
- kad tiekiami rinkai ir naudojami būtų tik registruoti AAP ir AAP, tapatūs Lietuvos Respublikoje registruotiems AAP, AAP, kuriems išduoti leidimai naudoti išimties tvarka ne ilgesniam kaip 120 dienų laikotarpiui, kuriuos tinkamai saugant, tiekiant rinkai ir naudojant nekiltų pavojus žmonių sveikatai, gyvūnams ir aplinkai ir kad apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangą registruojantys ir technines apžiūras vykdančios ūkio subjektai laikytųsi teisės aktų reikalavimų;

- kad Lietuvos Respublikos rinkai būtų tiekiami tik nustatytus reikalavimus atitinkantys trešiamieji produktai;
- grūdų ir jų produktų kontrolę;
- kad pirkėjas galėtų įsigyti kokybišką sertifikuotą dauginamąją medžiagą, o tiekėjas – konkurencingai dalyvauti Europos Sąjungos (toliau – ES) rinkoje;
- kad būtų auginamos tik pluoštinėms kanapėms keliamus reikalavimus atitinkančios kanapės;
- GMO ir genetiškai modifikuotų produktų kontrolės ir stebėsenos vykdymą;
- galimybę ūkio subjektams auginti įvairių rūšių žemės ūkio, sodo ir dekoratyvinius augalus ir daržoves ir sėti sertifikuotą, Lietuvoje ištirtų ir registruotų augalų veislių sėklą ir suteikti teisinę apsaugą augalų veislių selekciniams;
- augalų apsaugos produktų, trąšų maistingųjų/maisto medžiagų ir dirvožemio gerinimo priemonių tinkamumo naudoti ekologinėje gamyboje vertinimo vykdymą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

ŽŪM, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120 (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.64CF02BD2377/asr>) (toliau – ŽŪM nuostatai), yra Lietuvos Respublikos valstybės įstaiga.

ŽŪM formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytais terminais – ją įgyvendina žemės ūkio ministrui pavestose valdymo srityse.

ŽŪM nuostatų 7 punkte nurodyti veiklos tikslai, pagal 7.1 papunktį ŽŪM formuoja valstybės politiką kaimo plėtros, žemės ir maisto ūkio srityse, maisto produktų ir jų žaliavų kokybės, ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamybos, Lietuvoje gaminamų produktų konkurencingumo tarptautinėje rinkoje didinimo srityse, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą; pagal 7.4 papunktį ŽŪM formuoja valstybės politiką veterinarijos srityje, dalyvaujant VMVT, ir formuoja valstybės politiką fitosanitarijos srityje.

ŽŪM įsteigė pelno nesiekiantį ribotos civilinės atsakomybės viešąjį juridinį asmenį – viešąją įstaigą „Ekoagros“ (toliau – Ekoagros), veikiančią ekologinės gamybos ir pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų (toliau – NKP), jų auginimo, gamybos ir (ar) perdirbimo oficialios kontrolės srityse.

Ekoagros struktūra patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“. Įstatai, kuriuose aprašoma veikla ir tikslai patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 3D-630 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ įstatų tvirtinimo“.

VIEŠOJI ĮSTAIGA „EKOAGROS“

Pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, veikiantis ekologinės žemės ūkio ir maisto produktų gamybos ir NKP, jų auginimo, gamybos ir (ar) perdirbimo sertifikavimo ir kontrolės srityse. ŽŪM yra vienintelis Ekoagros dalininkas ir jai yra pavesta įgyvendinti valstybės, kaip viešosios įstaigos „Ekoagros“ savininkės, turtines ir neturtines teises ir pareigas.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. 3D-177 buvo pakeistas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. 375 „Dėl Ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ekologinės gamybos taisyklės) ir išdėstytas nauja redakcija, kuriuo Ekoagros pavesta vykdyti ekologinės gamybos oficialią kontrolę pagal patvirtintas Ekologinės gamybos taisykles ir suteiktas kodas LT-EKO-001. Ekoagros pavesta vykdyti Ekologinės gamybos taisyklių įgyvendinimo kontrolę ir pagal šių taisyklių 4 punktą ji yra laikoma ekologiškų produktų kontrolės institucija, paskirta kompetentingos institucijos, siekiant užtikrinti Reglamento (ES) Nr. 2017/625 4 straipsnio 3 dalies nuostatas.

Ekoagros yra oficialiai įtraukta į Europos Komisijos sertifikavimo įstaigų ir institucijų, kurioms suteikta teisė vykdyti ekologinės gamybos kontrolę, sąrašą.

NACIONALINIS MAISTO IR VETERINARIJOS RIZIKOS VERTINIMO INSTITUTAS

NMVRVI yra VMVT pavaldi ir atskaitinga įstaiga. NMVRVI atlieka įstatymais ir kitais teisės aktais jam pavestas rizikos vertinimo, oficialios laboratorijos ir nacionalinės etaloninės (referentinės) laboratorijos (39 srityse) funkcijas ir laboratorinius tyrimus maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos, kokybės ir veterinarijos srityse, taip pat hidrobiontų ir gamtinio vandens tyrimus.

NMVRVI misija – saugoti žmonių ir gyvūnų sveikatą.

SVEIKAS GYVŪNAS + SAUGUS MAISTAS = SVEIKAS ŽMOGUS

NMVRVI veiklos sritys:

- maisto produktų, mitybos, zoonozių, gyvūnų ligų ir gerovės, pašarų rizikos vertinimas, mokslinė ir techninė pagalba kompetentingoms institucijoms;
- maisto produktų, vandens, pašarų, zoonozių, gyvūnų ligų laboratoriniai tyrimai, nacionalinių etaloninių (referentinių) laboratorijų veikla;
- mokslinė veikla.

NMVRVI atlieka šias funkcijas:

- atlieka maisto, geriamojo vandens ir pašarų taršos cheminėmis medžiagomis rizikos vertinimą,
- atlieka maisto, geriamojo vandens ir pašarų mikrobiologinės taršos rizikos vertinimą,
- atlieka maisto, geriamojo vandens ir mitybos rizikos vertinimą,
- atlieka genetiškai modifikuotų organizmų ir jų produktų rizikos vertinimą,
- atlieka pašarų priedų ir papildų rizikos vertinimą,
- atlieka su maistu besiliečiančių medžiagų rizikos vertinimą,
- atlieka technologinių procesų įtakos maisto ir pašarų saugai rizikos vertinimą,
- atlieka rizikos veiksnių gyvūnų gerovei vertinimą,
- atlieka gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir zoonozių sukėlėjų epidemiologinę analizę,
- teikia VMVT mokslinę ir techninę pagalbą maisto, geriamojo vandens, pašarų saugos ir kokybės ir veterinarijos klausimais,
- teikia Tarnybai laboratorinių tyrimų rezultatų vertinimo išvadas, mokslinę nuomonę, paaiškinimus ir pasiūlymus rizikos vertinimo ir valdymo klausimais,
- dalyvauja vertinant maisto, geriamojo vandens ir pašarų riziką atitinkamai žmonių ir gyvūnų sveikatai, koordinuoja ekspertų darbą, taip pat dalyvauja moksliniuose komitetuose ir darbo grupėse, tarptautinėse programose ir moksliniuose projektuose,
- kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia mokslinę informaciją,
- bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis, mokslo ir mokymo įstaigomis, Europos maisto saugos tarnyba ir kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis rizikos vertinimo institucijomis ir įstaigomis, keičiasi su jomis aktualia informacija,
- teikia socialiniams partneriams ir vartotojams informaciją apie atliktą maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės, veterinarijos ir mitybos rizikos vertinimą,
- rengia rizikos vertinimo metodikas, mokslines nuomones, pasiūlymus maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės, veterinarijos ir mitybos klausimais, teisės aktų, valstybinės kontrolės ir stebėsenos programų ir veiklos planų projektus,

- tiria vartotojų poreikius, informuoja ir šviečia juos maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės, veterinarijos ir mitybos rizikos vertinimo klausimais,
- užtikrina efektyvų darbą maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės, veterinarijos ir mitybos rizikos vertinimo srityse,
- vykdo oficialiosios laboratorijos funkcijas, nustatytas Reglamento (ES) 2017/625 38 straipsnyje,
- atlieka gyvūnų mėginių bakteriologinius, parazitologinius, patologinius anatominius, virusologinius, serologinius tyrimus, siekdamas įvertinti gyvūnų sveikatą ir užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų priežiūros, likvidavimo, kontrolės ir prevencijos priemonių įgyvendinimą
- atlieka gyvūnų, maisto, geriamojo vandens ir pašarų bei pašarų priedų mėginių fizikinius, cheminius ir toksikologinius, mikrobiologinius, radiologinius, juslinius, molekulinis ir kitus tyrimus, reikalingus valstybinei kontrolei vykdyti,
- atlieka medžiagų liekanų gyvūnuose, maisto produktuose, pašaruose ir vandenyje tyrimus,
- analizuoja, sistemina laboratorinių tyrimų rezultatus,
- teikia mokslines nuomones, rekomendacijas ir išvadas Tarnybai dėl jos vykdomų funkcijų įgyvendinimo, oficialios maisto kontrolės sistemos efektyvinimo,
- padeda VMVT organizuoti maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės ir veterinarinei kontrolei ir kitai oficialiai veiklai reikalingus laboratorinius tyrimus,
- teikia nustatyta tvarka laboratorinių tyrimų rezultatų vertinimo išvadas VMVT,
- rengia ir teikia nustatyta tvarka laboratorinių tyrimų ataskaitas VMVT ir Europos maisto saugos tarnybai,
- organizuoja su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų laboratorinių tyrimų atlikimą,
- vykdo nacionalinės etaloninės laboratorijos funkcijas, nustatytas Reglamento (ES) 2017/625 101 straipsnyje, maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės bei veterinarijos srityse,
- atlieka gyvūnų, maisto, geriamojo vandens ir pašarų bei pašarų priedų mėginių fizikinius, cheminius, mikrobiologinius, parazitologinius, radiologinius, juslinius, mikroorganizmų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms, molekulinis ir kitus tyrimus pagal asmenų prašymus teisės aktų nustatyta tvarka,
- atlieka žuvų ir kitų hidrobiontų bei gamtinio vandens parazitologinius, biocheminius, hidrocheminius ir hidrobiologinius tyrimus pagal asmenų prašymus teisės aktų nustatyta tvarka,

- teikia laboratorinių tyrimų rezultatų vertinimo išvadas kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms, juridiniams ir fiziniams asmenims pagal jų prašymus teisės aktų nustatyta tvarka,
- teikia kompetentingoms institucijoms ir ūkio subjektų laboratorijoms mokslinę ir techninę pagalbą maisto, geriamojo vandens ir pašarų saugos ir kokybės bei veterinarijos klausimais,
- VMVT pavedimu teikia ūkio subjektams, kurių veiklos priežiūra ar kontrolė priskirta VMVT kompetencijai, konsultacijas,
- vykdo pagal kompetenciją informacijos sklaidą ir visuomenės švietimą, dalyvauja rengiant maisto srities specialistus ir jų profesinės kvalifikacijos tobulinimo programas, organizuoja ir vykdo neformalųjį švietimą,
- atlieka pagal kompetenciją rengiamų standartų, techninių sąlygų ir kitų normatyvinių aktų ekspertizę,
- teikia ekspertų paslaugas teisės aktų nustatyta tvarka,
- pagal kompetenciją tiria vartotojų, jų organizacijų, kitų suinteresuotų įstaigų ir organizacijų skundus dėl maisto, geriamojo vandens, neatitinkančio saugos, kokybės, ženklavimo reikalavimų,
- kaupia, sistemina ir analizuoja teisinę ir technologinę dokumentaciją ir informaciją, reikalingą Instituto veiklai,
- nustatyta tvarka keičiasi su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija informacija apie zoonozes ir epidemiologinių tyrimų duomenimis;
- pagal kompetenciją atstovauja Lietuvai Europos Sąjungos institucijų ir jų darbo organų veikloje, dalyvauja tarpžinybinėse ir tarptautinėse komisijose, pasitarimuose, seminaruose ir konferencijose,
- organizuoja mokymus Lietuvos ir užsienio šalių specialistams rizikos vertinimo, laboratorinio darbo kokybės valdymo ir laboratorinių tyrimų klausimais,
- rengia mokslines publikacijas ir pranešimus maisto ir pašarų saugos ir kokybės bei veterinarijos klausimais,
- pagal kompetenciją rengia VMVT direktoriaus įsakymų projektus, teikia VMVT direktoriui tvirtinti laboratorinių tyrimų įkainių, normatyvų ir normų projektus,
- vykdo maisto tvarkymo subjektų laboratorijų, atliekančių maisto žaliavų, produktų, aplinkos tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka, veiklos vertinimą ir kontrolę,

- vykdo geriamojo vandens tiekėjų laboratorijų, atliekančių geriamojo vandens saugos ir kokybės tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka, veiklos vertinimą ir kontrolę,
- vykdo alkoholio produktų kokybės tyrimo laboratorijų veiklos vertinimą ir kontrolę,
- vykdo laboratorijų, atliekančių mėsos mėginių, atrinktų valstybinės kontrolės metu, tyrimus dėl trichinelių nustatymo, priežiūrą dėl atitikties Reglamento (ES) Nr. 2017/625 37 straipsnio 4 dalies a, b, c, d punktų reikalavimams ir organizuoja tose laboratorijose dirbančių specialistų kvalifikacijos tikrinimus teisės aktų nustatyta tvarka,
- pagal kompetenciją vykdo kitas Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Tarnybos direktoriaus įsakymais ir kitais teisės aktais pavestas funkcijas.

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 nuostatų vykdymą, NMVRVI yra paskirta nacionaline etalonine laboratorija Vyriausybės nutarimu Nr. 1237 ir vykdo Reglamento (ES) Nr. 2017/625 101 straipsnyje nustatytas funkcijas ir užduotis 39 tyrimų srityse:

Eilės Nr.	Tyrimų sričių sąrašas
1.	Afrikinis arklių maras ir kitos arklių ligos
2.	Afrikinis, klasikinis kiaulių maras ir kiaulių vezikulinė liga
3.	Antimikrobinis atsparumas
4.	Bičių ligos
5.	Bruceliozė
6.	<i>Capripox</i> genties virusų sukeltos ligos
7.	Dvigeldžių moliuskų, vėžiagyvių ir žuvų ligos
8.	Dvigeldžių moliuskų virusinio ir bakteriologinio užterštumo stebėseną
9.	Žarnyno lazdelės (lot. <i>Escherichia coli</i>), įskaitant verotoksigeninę žarnyno lazdelę (VTEC)
10.	Galvijų tuberkuliozė
11.	GMO
12.	Gyvūniniai baltymai pašaruose
13.	Halogeniniai patvarieji teršalai pašaruose ir maisto produktuose
14.	Jūrinių biotoksinų stebėseną
15.	Kampilobakterijos (lot. <i>Campylobacter</i>)
16.	Koaguliažę gaminantys stafilokokai, įskaitant auksinį stafilokoką (lot. <i>Staphylococcus aureus</i>)

17.	Monocitogeninės listerijos (lot. <i>Listeria monocytogenes</i>)
18.	Metalai ir azoto junginiai maiste ir pašaruose
19.	Mėlynojo liežuvio liga
20.	Mikotoksinai ir augalų toksinai
21.	Niukaslio liga
22.	Parazitai (trichinelės (lot. <i>Trichinella</i>), echinokokai (lot. <i>Echinococcus</i>), anisakiai (lot. <i>Anisakis</i>)
23.	Pasiutligė, vakcinų nuo pasiutligės veiksmingumo kontrolė
24.	Paukščių gripas
25.	Per maistą plintantys virusai
26.	Priedai, skirti naudoti gyvūnų mitybai
27.	Perdirbant maistą susidarantys teršalai
28.	Pesticidų liekanos (javai ir pašarai)
29.	Pesticidų liekanos (gyvūninis maistas ir produktai, į kurių sudėtį įeina daug riebalų)
30.	Pesticidų liekanos (vaisiai ir daržovės, įskaitant produktus, į kurių sudėtį įeina daug vandens ir rūgšties)
31.	Pesticidų liekanos (pavienių liekanų nustatymo metodai)
32.	Smulkių atrajotojų maras
33.	Snukio ir nagų liga
34.	Užkrečiamosios spongiforminės encefalopatijos (USE)
35.	Veterinarinių vaistų liekanos ir teršalai gyvūniniame maiste (direktyvos (EB) Nr. 96/23/EB I priedas, A1, 2, 3, 4, B2d, B3d grupė)
36.	Veterinarinių vaistų liekanos ir teršalai gyvūniniame maiste (direktyvos (EB) Nr. 96/23/EB I priedas, B1, B3e grupė ir karbadoksas ir olakvindoksas)
37.	Veterinarinių vaistų liekanos ir teršalai gyvūniniame maiste (direktyvos (EB) Nr. 96/23/EB I priedas, A5, B2 a b e grupė)
38.	Veterinarinių vaistų liekanos ir teršalai gyvūniniame maiste (direktyvos (EB) Nr. 96/23/EB I priedas, A6, B2 f ir B3 f grupė)
39.	Salmonelės (lot. <i>Salmonella</i>)

NMVRVI bendradarbiauja su ES centrinėmis referentinėmis ir valstybių narių nacionalinėmis referentinėmis laboratorijomis, nuolat dalyvauja tarplaboratoriniuose palyginamuosiuose tyrimuose. NMVRVI koordinuoja ir audituoja laboratorijų, vykdančių oficialią kontrolę, veiklą, organizuoja palyginamuosius tyrimus.

NMVRVI atitinka Lietuvos standarto LST EN ISO/IEC 17025:2018 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ (toliau – LST EN ISO/IEC 17025) reikalavimus ir yra akredituotas atlikti cheminius, fizikinius ir fizikinius-cheminius, imunofermentinius, mikrobiologinius, parazitologinius, serologinius, virusologinius, patologinius anatominius, histologinius, radiologinius, molekulinis tyrimus, genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) tyrimus ir juslinę analizę. 2020 m. balandžio 9 d. NMVRVI perakredituotas naujam 5 metų laikotarpiui. Nacionalinio akreditacijos biuro išduotas akreditavimo pažymėjimas Nr. LA.01.139 galioja iki 2025 m. balandžio 8 d. Akreditavimo sritis skelbiama:

<https://nmvrvi.lt/laboratoriniai-tyrimai-2/kokybes-vadyba-akreditacija/>

Akreditaciją suteikia tarptautiniu mastu pripažinta akreditacijos įstaiga – Nacionalinis akreditacijos biuras (toliau – NAB). NAB yra Europos akreditacijos organizacijos tikrasis narys, Tarptautinės laboratorijų akreditacijos organizacijos (toliau – ILAC) tikrasis narys ir ILAC Daugiašalių pripažinimo susitarimų (MRA) signataras. NMVRVI suteikta teisė naudoti ILAC ženklą. Tai reiškia, kad atliekamų tyrimų rezultatai yra pripažįstami ne tik ES, bet ir daugelyje kitų pasaulio valstybių.

NACIONALINĖ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS LABORATORIJA

NVSPL yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis pagal kompetenciją įgyvendinti valstybės politiką sveikatos priežiūros ir vartotojų teisių apsaugos srityse, atliekant laboratorinius tyrimus, matavimus ir skaičiavimus, siekiant įvertinti su paslaugomis, gaminiais, aplinkos veiksniais ir užkrečiamosiomis ligomis susijusią riziką žmonių sveikatai.

Laboratorijos tikslai ir paskirtis yra vykdyti teisės aktuose nustatytas sveikatos priežiūros funkcijas, atliekant laboratorinius tyrimus akredituotais ir neakredituotais tyrimų metodais ir sveikatos rizikos veiksnių vertinimą, reikalingus:

- visuomenės sveikatai stiprinti ir stebėti;
- valstybinei visuomenės sveikatos saugos kontrolei;
- valstybinei produktų saugos ekspertizei;
- vartotojų teisėms, susijusioms su visuomenės sveikatos sauga ir paslaugų kokybe, ginti;
- sveikatos priežiūrai, užkrečiamųjų ligų diagnostikai, profilaktikai ir kontrolei;
- cheminio užterštumo atvejų kontrolei;
- vykdyti referentinės (etaloninės) laboratorijos funkcijas.

2020 m. vasario 14 d. NVSPL buvo perakredituotas naujam 5 metų laikotarpiui ir išduotas Nacionalinio akreditacijos biuro pažymėjimas Nr. LA.01.138. Laboratorija atitinka LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus ir yra akredituota atlikti fizikinius-cheminius aplinkos ir maisto tyrimus, mikrobiologinius aplinkos ir maisto tyrimus ir fizikinių veiksnių tyrimus.

<https://nvspl.lt/kokybe/akreditavimo-pazymejimai>

FITOSANITARINIŲ TYRIMŲ LABORATORIJA

Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) (toliau – FTL) yra VATŽŪM struktūrinis padalinys, kuris atlieka auginamų, dauginamų, įvežamų, išvežamų, vežamų Lietuvos ir ES teritorijoje ir vežamų tranzitu, sandėliuojamų, superkamų, realizuojamų augalų, taip pat gaminamų, įvežamų, išvežamų, vežamų Lietuvos ir ES teritorijoje ir vežamų tranzitu, sandėliuojamų, superkamų ir realizuojamų augalinių produktų ir kitų objektų laboratorinius fitosanitarinius tyrimus dėl kenkėjų nustatymo ir identifikavimo.

Nuo 2015 m. FTL įdiegta ir akredituota vidaus kokybės vadybos sistema (toliau – KVS), atitinkanti LST EN ISO/IEC 17025:2005 reikalavimus (galiojančio akreditavimo pažymėjimo nuoroda:

<http://db.nab.lt/ais/accreditation/b8f10950-91a2-48db-b438-34e0d8fac1c0>).

2019 m. FTL akredituota pagal LST EN ISO/IEC 17025:2018 versiją.

Siekdama gerinti atliekamų fitosanitarinių laboratorinių tyrimų kokybę ir VATŽŪM teikiamų paslaugų kokybę ir tobulinti savo veiklą, FTL kasmet teikia paraišką NAB akreditavimo srities plėtrai. 2020 m. lapkričio 11 d. FTL buvo perakredituota naujam 5 metų laikotarpiui. 2022 m. lapkričio 23 d. NAB, atlikęs auditą, patvirtino FTL akreditaciją ir išplėstą FTL akreditavimo sritį. Išplėtus akreditavimo sritį, akredituotų tyrimų matrica išaugo iki 77 pozicijų ir dabar apima bakterijų, grybų ir oomicetų, nematodų, vabzdžių ir virusų bei fitoplazmų grupių tyrimus, taikant išskyrimo, ekstrakcijos, morfologinius ir morfometrinius, patogeniškumo vertinimo, molekulinės biologijos bei serologinius metodus. NAB išduotas pažymėjimas Nr. LA.01.153 liudija, kad FTL atitinka LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus ir yra akredituota atlikti augalų, augalinių produktų ir jų kenkėjų tyrimus; patvirtinta lanksti akreditavimo sritis ir nustatyti visi lankstumo atvejai visai akreditavimo sričiai. Informacija apie akreditavimą viešinama VATŽŪM interneto svetainėje http://www.vatzum.lt/uploads/documents/aktuali_akreditavimo_sritis_20220103.pdf

KVS užtikrina, kad FTL atliekamų tyrimų metodai atitinka tarptautinius reikalavimus. Akreditaciją suteikia tarptautiniu mastu pripažinta akreditacijos įstaiga – NAB, kuris yra Europos

akreditacijos organizacijos (EA) tikrasis narys, Tarptautinės laboratorijų akreditacijos organizacijos (ILAC) tikrasis narys ir ILAC Daugiašalių pripažinimo susitarimų (MRA) signataras. Taip pat FTL pagal 2021 m. sausio 12 d. susitarimą Nr. 127-01 tarp NAB ir VATŽŪM dėl akreditacijos simbolio ir ILAC MRA ženklo derinio naudojimo turi teisę naudoti akreditacijos simbolio ir ILAC MRA ženklo derinį. Tai reiškia, kad atliekamų tyrimų rezultatai yra pripažįstami ne tik ES, bet ir daugelyje kitų pasaulio valstybių.

FTL veiklos tikslas – užtikrinti augalų sveikatingumą vykdant oficialios laboratorijos (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo“), nacionalinės etaloninės laboratorijos (paskirta Vyriausybės nutarimu Nr. 1237) ir kitas funkcijas, susijusias su kenkėjų aptikimu, nustatymu ir patvirtinimu.

Pagrindinės FTL tyrimų sritys yra:

- entomologija;
- bakteriologija;
- mikologija;
- nematologija;
- virusologija;
- herbologija.

FTL, siekdama jai pavesto veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas:

✓ oficialiosios kontrolės ir kitos oficialiosios veiklos srityse **kaip oficialioji laboratorija:**

- atlieka augalų, augalinių produktų ir kitų objektų laboratorinius tyrimus, naudojant vizualinius, fizikinius, mechaninius, morfologinius, morfometrinius, mikrobiologinius, imunofermentinius, molekulinis ir kitus metodus pagal tarptautinius ir nacionalinius standartus ir teisės aktus, kenkėjams: bakterijoms, erkėms, fitoplazmoms, grybams ir oomicetams, moliuskams, nematodams, vabzdžiams, virusams, viroidams, piktžolių sėkloms (toliau – kenkėjai) aptikti, nustatyti ir patvirtinti;

- kai laboratorinių tyrimų rezultatai rodo riziką augalų sveikatai, nedelsiant nustatyta tvarka apie tai teikia informaciją VATŽŪM direktoriui, VATŽŪM direktoriaus pavaduotojui, Fitosanitarijos skyriui ir kitiems susijusiems VATŽŪM struktūriniais padaliniais;

- dalyvauja tarplaboratoriniuose palyginamuosiuose, tyrimų kokybės tikrinimo tyrimuose, organizuojamuose ES etaloninės laboratorijos ar nacionalinių etaloninių laboratorijų, Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijos ir kitų tarptautinių organizacijų ir kitų laboratorijų;

- prireikus ir suderinus su VATŽŪM vadovybe ir kitais susijusiais padaliniais suteikia galimybę visuomenei susipažinti su laboratorinių tyrimų metodų sąrašais;
- prireikus teikia VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams, o su jais suderinus ir kitoms institucijoms ir įstaigoms, juridiniams ir fiziniams asmenims jų prašymu, laboratorinių tyrimų rezultatų paaiškinimą ir informaciją apie laboratorinių tyrimų metodus;
- prireikus pagal kompetenciją dalyvauja ir teikia pagalbą VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams paskiriant kitas oficialiąsias laboratorijas;

✓ **kaip nacionalinė etaloninė laboratorija:**

- atlieka augalų, augalinių produktų ir kitų objektų laboratorinius tyrimus, naudojant vizualinius, fizikinius, mechaninius, morfologinius, morfometrinius, mikrobiologinius, imunofermentinius, molekulinus ir kitus metodus pagal tarptautinius ir nacionalinius standartus ir teisės aktus kenkėjams aptikti, nustatyti ir patvirtinti;
- bendradarbiauja su ES etaloninėmis laboratorijomis, dalyvauja mokymuose ir šių laboratorijų ir tarptautinių organizacijų rengiamuose ir organizuojamuose tarplaboratoriniuose palyginamuosiuose, tyrimų kokybės tikrinimo tyrimuose;
- prireikus koordinuoja kitų VATŽŪM paskirtų oficialiųjų laboratorijų veiklą, teikia informaciją VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams, siekiant suderinti ir tobulinti oficialiųjų laboratorijų tyrimų metodus ir jų naudojimą;
- prireikus organizuoja oficialiųjų laboratorijų tarplaboratorinius palyginamuosius, tyrimų kokybės tikrinimo tyrimus, užtikrina tinkamus tolesnius su tokiais tyrimais susijusius veiksmus ir informuoja VATŽŪM vadovybę ir kitus susijusius padalinius apie tokių tyrimų rezultatus ir tolesnius veiksmus;
- užtikrina ES etaloninių laboratorijų teikiamos informacijos sklaidą VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams ir oficialiosioms laboratorijoms;
- dalyvauja įgyvendinant Lietuvos Respublikos daugiamečių nacionalinį kontrolės planą;
- pagal FTL veiklos sritis rengia, prireikus teikia VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams mokslinę ir metodinę informaciją ir duomenis dėl stebėsenos programų, Lietuvos Respublikos daugiamečio nacionalinio kontrolės plano;
- prireikus patvirtina reagentus ir reagentų partijas, skirtas laboratoriniams tyrimams, sudaro ir nuolat atnaujina prieinamų sertifikuotųjų pamatinių medžiagų ir reagentų ir tokių medžiagų ir reagentų gamintojų ir tiekėjų sąrašus;
- prireikus rengia oficialiųjų laboratorijų darbuotojų mokymus;

- prireikus dalyvauja nustatant ir patvirtinant augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų protrūkius, įskaitant teisės aktuose nustatytų augalų sveikatos reikalavimų neatitinkančių siuntų atvejus;

- ✓ metodiškai vadovauja, koordinuoja ir kontroliuoja VATŽŪM regioninių skyrių ir pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) veiklą, susijusią su mėginių ėmimu kenkėjams nustatyti ir teikia jiems informaciją FTL kompetencijai priskirtais klausimais;

- ✓ atlieka augalų, augalinių produktų ir kitų objektų laboratorinius tyrimus, naudojant vizualinius, fizikinius, mechaninius, morfologinius, morfometrinius, mikrobiologinius, imunofermentinius, molekulinis ir kitus metodus pagal tarptautinius ir nacionalinius standartus ir teisės aktus, kenkėjams aptikti, nustatyti ir patvirtinti fizinių ir juridinių asmenų prašymu (užsakymu);

- ✓ dalyvauja atliekant augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų rizikos vertinimą, ir teikia pasiūlymus dėl augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų, dėl kurių Lietuvos Respublikoje vykdomi stebėjimai, įtraukimo į sąrašą;

- ✓ pagal kompetenciją analizuoja mokliškai pagrįstus priemonių kompleksus, kuriais siekiama apsaugoti Lietuvos Respublikos teritoriją nuo kenkėjų patekimo ir išplitimo rizikos ir teikia pasiūlymus VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniais;

- ✓ sistemina kenkėjų nustatymo ir identifikavimo laboratorinių tyrimų duomenis, apibendrina gautus laboratorinių tyrimų rezultatus ir rengia ataskaitą;

- ✓ kaupia, sistemina ir analizuoja teisinę ir technologinę dokumentaciją ir informaciją, reikalingą skyriaus veiklai, įskaitant apie augalų sveikatos situaciją valstybėse, su kuriomis Lietuvos Respublika prekiauja augalais ir augaliniais produktais;

- ✓ teisės aktų nustatyta tvarka saugo iširtus mėginius ir jų laboratorinių tyrimų dokumentus;

- ✓ atlieka tarptautinių standartų projektų ir kitų dokumentų projektų analizę;

- ✓ atstovauja Lietuvos Respublikai ES institucijų ir jų darbo organų veikloje, dalyvauja tarptautinėse komisijose, pasitarimuose, seminaruose ir konferencijose;

- ✓ dalyvauja svarstant mokslo įstaigų darbų mokslines ataskaitas ir teikia pasiūlymus augalų sveikatos klausimais;

- ✓ dalyvauja moksliniuose komitetuose ir jų darbo grupėse, tarptautinėse programose, moksliniuose projektuose;

- ✓ bendradarbiauja su laboratorinių tyrimų užsakovais ar jų atstovais dėl mėginių ėmimo kenkėjams nustatyti rezultatų paaiškinimo ir pasiūlymų dėl laboratorinių tyrimų kokybės užtikrinimo ir gerinimo;

- ✓ organizuoja mokymus VATŽŪM struktūrinių padalinių valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, Lietuvos ir užsienio šalių specialistams laboratorinių tyrimų ir laboratorijoje įdiegtos KVS srityse;
- ✓ prižiūri ir nuolat tobulina FTL KVS pagal LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus;
- ✓ diegia standartines laboratorinių tyrimų procedūras ir naujus laboratorinių tyrimų metodus;
- ✓ teikia VATŽŪM vadovybei ir kitiems susijusiems padaliniams informaciją apie laboratorinių tyrimų išlaidas;
- ✓ vertina FTL veiklai užtikrinti reikalingų laboratorinių prietaisų, įrangos, jų valdymo sistemų, darbo laboratorinių priemonių, inžinerinių sistemų techninę būklę, jų poreikį ir prireikus teikia siūlymus VATŽŪM struktūriniams padaliniams dėl FTL materialinės bazės tobulinimo ir atnaujinimo;
- ✓ dalyvauja rengiant ir įgyvendinant Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro valdymo sričių strateginį veiklos planą, VATŽŪM metinį veiklos planą, rengia ir įgyvendina FTL metinį veiklos planą;
- ✓ rengia teisės aktų projektus ir siūlymus dėl teisės aktų, susijusių su skyriui pavestų funkcijų vykdymu, projektų rengimo, taip pat mėginių ėmimo kenkėjams nustatyti, kenkėjų aptikimo, nustatymo ir patvirtinimo metodikas;
- ✓ dalyvauja atliekant VATŽŪM struktūrinių padalinių ir jų darbuotojų veiklos tikrinimus;
- ✓ rengia, sistemina ir teisės aktų nustatyta tvarka skelbia arba teikia skelbti VATŽŪM interneto svetainėje teisinę ir kitą informaciją ir naujienas, susijusias su skyriaus veikla;
- ✓ konsultuoja juridinius ir fizinius asmenis FTL kompetencijai priskirtais klausimais;
- ✓ rengia informaciją, skirtą visuomenei informuoti per visuomenės informavimo priemones;
- ✓ vykdo skyriui priskirtų informacinių sistemų tvarkytojo funkcijas;
- ✓ dalyvauja įgyvendinant kokybės vadybos sistemą VATŽŪM;
- ✓ vykdo kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas funkcijas, taip pat Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir VATŽŪM direktoriaus pavedimus.

FTL specialistai dalyvauja Europos bakteriologų asociacijos tinklo veikloje, susitikimuose su augalų sveikatingumo tyrimų laboratorijomis ir mokslo institucijomis aptariami naujausi tobulinami tyrimų metodai, ligų sukėlėjų atpažinimo, tyrimų problemos, KVS užtikrinimo aktualijos. Laboratorijos darbuotojai yra Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijos

darbo grupių nariai, dalyvauja ir kitų tarptautinių organizacijų darbo grupių veikloje ir tarptautiniuose projektuose, kasmet dalyvauja Šiaurės–Baltijos šalių augalų sveikatingumo laboratorijų susitikimuose.

Laboratorijoje naudojama moderni įranga ir daugiau nei 500 prietaisų, leidžiančių tiksliai ir kokybiškai atlikti tyrimus, taikant morfologinius, morfometrinius, mikrobiologinius (imunofluorescencinės analizės išskyrimo terpių metodu, biotesto, patogeniškumo testo, hiperjautrumo, imunofermentinės analizės), molekulinės biologijos (polimerazės grandininės reakcijos (toliau – PGR) grupės metodai, tikro laiko PGR (TL-PGR) grupės metodai) metodus, diegiami pažangūs molekuliniai tyrimų metodai (sekvenavimas)). Laboratorija aktyviai ir sėkmingai dalyvauja tarplaboratoriniuose palyginamuosiuose (ILC) ir tyrimų kokybės tikrinimo (PT) tyrimuose.

FTL atliekami augalų, augalinių produktų ir kitų objektų bakteriologiniai tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 20 bakterijų, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (2019 m. lapkričio 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072, kuriuo nustatomos vienodos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų įgyvendinimo sąlygos, panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 690/2008 ir iš dalies keičiamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/2019 (toliau – Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072), iš kurių dažniausiai tiriama: *Clavibacter sepedonicus* (sukelia bulvių žiedinį puvinį), *Ralstonia solanacearum* (sukelia bakterinį vytulį, bulvių rudąjį puvinį), *Erwinia amylovora* (sukelia bakterinę degligę), *Curtobacterium flaccumfaciens* pv. *flaccumfaciens*, *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii*, *Xylella fastidiosa*, *Candidatus Liberibacter solanacearum* ir kt. Tyrimai atliekami klasikiniiais ir greitaisiais metodais, siekiant kuo greičiau diagnozuoti ligos sukėlėją. Atrankos, nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: imunofluorescencinės analizės (IF), išskyrimo, išskyrimo po praturtinimo, biotesto, patogeniškumo, hiperjautrumo ir molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR, sekvenavimas). FTL atliekami augalų, augalinių produktų ir kitų objektų mikologiniai tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 70 grybų, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072), iš kurių dažniausiai ieškomi: suktasis lielius (*Fusarium circinatum* sukelia pušų šerdies vėžį), bulvinis raupis (*Synchytrium endobioticum* sukelia bulvių vėžį), pušinė dotistroma (*Dothistroma septosporum* sukelia raudonžiedę spyglių degligę), spyglinė lekanostikta (*Lecanosticta acicola* sukelia rudąją spyglių dėmėtligę), šakinė fitoftora (*Phytophthora ramorum* Werres et al., sukelia šakinę fitoftorozę), šilauoginė vingiagyrbėlė (*Phomopsis vaccinii* Shear et al., sukelia šilauogių marą), baltoji rūdė (*Puccinia horiana* sukelia baltąsias chrizantemų rūdis), indinė tiletkūlė (*Tilletia indica* sukelia indines kūles), bulvinis gangrenis, (*Boeremia foveata* sukelia bulvių gangreną), citrusinė filostikta (*Phyllosticta citricarpa* sukelia

citrusinių vaisių dėmėtligę), bukinis pūsliaragis (*Ceratocystis fagacearum* sukelia ažuolų vytulį), lielius (*Fusarium* spp.), deguliagyrbis (*Colletotrichum* spp. sukelia degulius), fitoftora (*Phytophthora* spp.), sausgrybis (*Alternaria* spp.), kekeras (*Botrytis* spp.), vingiagyrbis (*Phoma* spp.), askochita (*Ascochyta* spp.), kūlė (*Ustilago* spp. sukelia kūles), stelbiančioji tiletkūlė (*Tilletia controversa* sukelia javų varpų kūles) ir kt. Aptikimo, nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: vizualinis, drėgnos kameros, auginimo mitybinėse terpėse, mechaninis, ekstrakcijos, morfologinis ir molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR, sekvenavimas).

FTL atliekami entomologiniai tyrimai – tiriami augalai, augaliniai produktai ir kiti susiję objektai (iš jų – auginimo substratai, pakavimo medžiaga, tara), ieškant (per 120 rūšių) vabzdžių ir erkių, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072). Dažniausiai ieškoma šių organizmų: palminio tripso (*Thrips palmi*), vakarinio tripso (*Frankliniella occidentalis*), amerikinės liriomyzos (*Liriomyza huidobrensis*), šilumamėgės liriomyzos (*Liriomyza trifolii*), tabakinio baltasparnio (*Bemisia tabaci*), Viduržemio margasparnės (*Ceratitis capitata*), pomidorų pjautasparnės kandies (*Tuta absoluta*), plaukuotspragių (*Epitrix* spp.), citrinmedinio ūsuočio (*Anoplophora chinensis*), rytinio ūsuočio (*Anoplophora glabripennis*), *Spodoptera frugiperdair* kt. Aptikimo (paieškos ir išskyrimo metodais), nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: vizualinis, mechaninis, fizikinis, biologinis, morfologinis ir molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR, sekvenavimas).

FTL atliekami nematologiniai tyrimai – atliekamas nematodų nustatymas augaluose, augaliniuose produktuose ir kituose objektuose (dirvožemyje, durpėse). Mėginiai tiriami, siekiant nustatyti apie 30 nematodų, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072), iš kurių dažniausi: auksinis bulvinis nematodas (*Globodera rostochiensis*), blyškusis bulvinis nematodas (*Globodera pallida*), stiebinis nematodas (*Ditylenchus dipsaci*), bulvinis stiebinis nematodas (*Ditylenchus destructor*), pušinis stiebinis nematodas (*Bursaphelenchus xylophilus*), galiniai nematodai (*Meloidogyne chitwoodi*, *Meloidogyne fallax*, *Meloidogyne enterolobii*, *Nacobbus* spp.) ir kt. Aptikimo (išskyrimo metodais), nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: flotacijos, Baermann piltuvėlio, Ostenbrinko, vizualinis, maceracijos, morfologinis, morfometrinių ir molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR, sekvenavimas).

FTL atliekami augalų virusologiniai tyrimai. Mėginiai tiriami, siekiant nustatyti virusus iš 10 virusų grupių, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072), iš kurių dažniausi: kiauliuogės mozaikos virusas (*Pepino mosaic virus*), slyvų raupligės virusas „Sharka“ (*Plum pox virus*), Pomidorų lapų garbanotumo New Delhi virusas (*Tomato leaf curl New Delhi virus*), Rožių skrotelių virusas (*Rose Rosette Virus*), Pomidorų vaisiaus rudųjų raukšlių virusas (*Tomato brown rugose fruit virus ToBRFV*), bulvių Y virusas (*Potato Y virus*), bulvių lapų

susisukimo virusas (*Potato leaf roll virus*) ir kt. Atrankos, nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: imunofermentinės analizės (ELISA/ DAS-ELISA), molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR).

FTL atliekami viroidų ir fitoplazmų, įtrauktų į kenkėjų sąrašą (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072), tyrimai – jų metu siekiama nustatyti Vynuogių geltos fitoplazmą (*Grapevine flavescence doree phytoplasma*), *Potato stolbur phytoplasma*, *Candidatus Phytoplasma mali*, *Candidatus Phytoplasma pyri*. Atrankos, nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: molekulinės biologijos (PGR, TL-PGR, sekvenavimas).

FTL atliekami herbologiniai tyrimai – nustatomos ir identifikuojamos piktžolių sėklos augaluose, kituose objektuose (auginimo substrate). Naudojami aptikimo (paieškos ir išskyrimo metodais), nustatymo ir patvirtinimo tyrimų metodai: vizualinis, mechaninis, fizikinis, biologinis, morfologinis.

FTL atliekami molekuliniai tyrimai augalų, augalinių produktų, kitų objektų pavojingiems ligų sukėlėjams ir kenkėjams nustatyti ir patvirtinti. Molekulinės biologijos atrankos, nustatymo ir patvirtinimo tyrimo metodai: PGR, TL-PGR, PGR/Restrikcija, PGR/sekvenavimas, AT-PGR/sekvenavimas, TL AT-PGR, AT-PGR, sekvenavimas.

3. OFICIALIOS KONTROLĖS BENDRAS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS

3.1. VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Organizacinė struktūra. VMVT organizacijos struktūra, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – VMVT darbuotojai), skaičius yra nustatomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1298 „Dėl valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokesį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“.

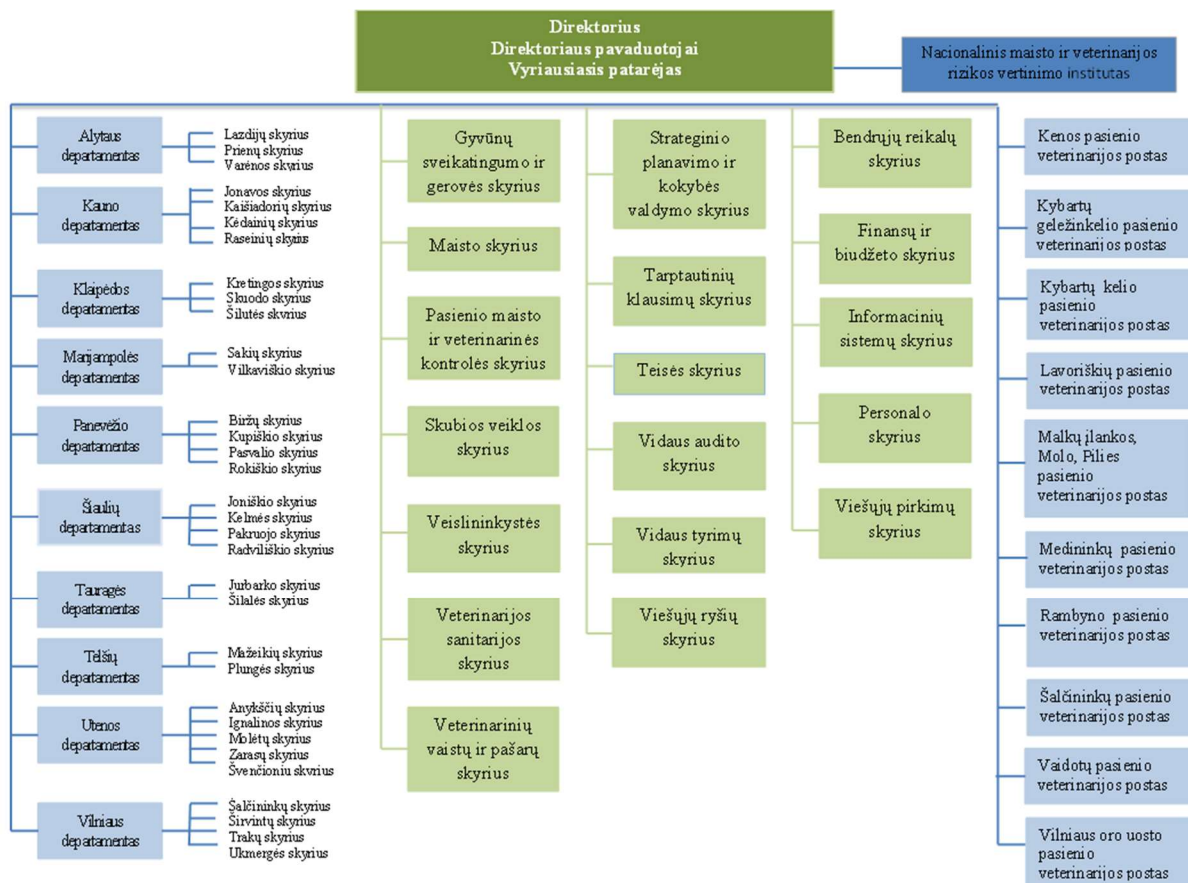
Asignavimai, skirti VMVT funkcijoms vykdyti, valstybinei maisto ir veterinarinės kontrolės programai įgyvendinti, planuojamos išlaidos darbo užmokesčiui ir kita informacija, susijusi su žmoniškųjų ir finansinių išteklių paskirstymu, skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje.

VMVT struktūra yra patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 8 d. nutarimu Nr. 1743 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos administracijos struktūros patvirtinimo“. VMVT vadovauja direktorius – valstybės tarnautojas. VMVT direktorius yra

atskaitingas Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui. VMVT struktūra ir valdymas yra centralizuoti. VMVT administracijos struktūrą sudaro VMVT direktorius, 4 direktoriaus pavaduotojai, vyriausiasis patarėjas, 28 skyriai (18 veiklos ir bendrųjų funkcijų ir 10 pasienio veterinarijos postų (toliau – PVP)) ir 10 VMVT teritorinių departamentų ir 33 VMVT teritorinių departamentų skyriai. VMVT turi vieną pavaldžią įstaigą – NMVRVI.

VMVT direktoriaus pavaduotojai ir patarėjas yra tiesiogiai pavaldūs VMVT direktoriui. VMVT skyrių specialistai rengia teisės aktų projektus, koordinuoja vykdomą valstybinę kontrolę ir analizuoja jos duomenis, teikia metodinę pagalbą VMVT teritorinių departamentų pareigūnams. Už valstybinės kontrolės atskirose teritorijose organizavimą atsakingas atitinkamo VMVT teritorinio departamento direktorius.

VMVT struktūros ir valdymo grafinė schema

Darbuotojai dirbti į VMVT priimami, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais. VMVT veikloje dalyvaujančio personalo kompetencijos reikalavimai, įskaitant reikalavimus, susijusius su išsilavinimu, mokymais, techninėmis žiniomis, įgūdžiais ir patirtimi, yra nustatyti ir patvirtinti jų pareigybių aprašymuose. Kiekvienai pareigybei yra parengtas aprašymas, su kuriuo

kiekvienas darbuotojas pasirašytinai susipažįsta, prieš pradėdamas dirbti. Pareigybės aprašyme nurodyta pareigybės charakteristika ir specializacija, veiklos sritis, specialieji reikalavimai, funkcijos ir kompetencijos.

VMVT yra atskaitinga Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui. Vadovaudamasi nustatytais reikalavimais, VMVT atsiskaito už vykdomos veiklos rezultatus, teikdama į Strateginių veiklos planų įgyvendinimo rezultatų stebėsenos informacinę sistemą tarpinstitucinių, strateginių veiklos planų įgyvendinimo duomenis ir informaciją, susijusią su vykdomų programų (tikslų, uždavinių, priemonių) įgyvendinimui skirtais asignavimais, išlaidomis. VMVT metų veiklos ataskaitą tvirtina VMVT direktorius, suderinęs su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministru.

NMVRVI yra VMVT pavaldi ir atskaitinga įstaiga. VMVT tvirtina ir keičia NMVRVI nuostatus, tvirtina veiklos planavimo dokumentus, lėšų sąmatas, skiria valstybės biudžeto lėšas NMVRVI išlaikyti ir VMVT strateginiuose ir metiniuose veiklos planuose ir programose numatytoms priemonėms finansuoti.

NMVRVI yra 4 teritoriniai padaliniai. NMVRVI dirba 288 darbuotojai (iš jų 80 – teritoriniuose skyriuose): chemikai, veterinarijos gydytojai, biologai, inžinieriai, visuomenės sveikatos specialistai ir kt. profesijų atstovai.

NMVRVI STRUKTŪRA

Ištekliai. VMVT darbuotojų skaičius yra reglamentuojamas teisės aktais. Numatomas VMVT darbuotojų skaičius – 1 264, iš jų 11 proc. – užimantys vadovaujamas pareigas (direktorius, direktoriaus pavaduotojai, padalinių vadovai, jų patarėjai). Numatomas NMVRVI darbuotojų skaičius – 288.

Nustatant VMVT deleguotų darbuotojų skaičių skerdyklose (atliekančių nuolatinę valstybinę veterinarinę priežiūrą maisto tvarkymo subjektuose), yra vadovaujamosi VMVT direktoriaus nustatytais reikalavimais.

Techniniai ištekliai. VMVT valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti turi ir naudoja reikalingus įrenginius ir įrangą, kuri leidžia kompetentingai ir saugiai vykdyti su valstybine maisto ir veterinarine kontrole susijusią veiklą. Kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamos lėšos turtui (įrangai, matavimo priemonėms ir kt.) įsigyti, atnaujinti ir prižiūrėti. VMVT valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti reikalingos įrangos ir priemonių eksploataavimo, priežiūros, saugojimo, apskaitos reikalavimai yra apibrėžti kokybės sistemos dokumentuose, patvirtintuose VMVT direktoriaus įsakymais.

VMVT teritoriniuose departamentuose, PVP ir NMVRVI yra įsakymais paskiriami darbuotojai, atsakingi už valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti naudojamos įrangos, matavimo priemonių techninę būklę ir nuolatinę priežiūrą. Valstybinės kontrolės metu naudojamos matavimo priemonės, galinčios turėti įtakos patikrinimo rezultatams, yra teisinės metrologijos objektai, todėl vykdoma šios įrangos pirminė ir periodinė metrologinė patikra. Teisinei metrologijai priskirtų matavimo priemonių grupių sąrašą tvirtina ir nustato laiko intervalus tarp patikrų Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. VMVT patikrinimų metu naudojamos matavimo priemonės turi techninių reglamentų arba su matavimo priemonių teisiniu metrologiniu reglamentavimu susijusių teisės aktų nustatytus žymenis ir (arba) ženklus, ir (arba) reikiamus liudijimus (sertifikatus), įrodančius atliktą techniniuose reglamentuose arba su matavimo priemonių teisiniu metrologiniu reglamentavimu susijusiuose teisės aktuose nurodytą metrologinį patvirtinimą. Matavimo priemonių metrologines patikras atlieka bandymų, kalibravimo ar patikros laboratorija, sertifikavimo ar kontrolės įstaiga, kurią Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija paskiria atlikti matavimo priemonių patikrą. Patikra, atlikta ES valstybėse narėse pagal ES teisės aktų reikalavimus, yra pripažįstama Lietuvoje.

Įgyvendinant Lietuvos standarto LST EN ISO/IEC 17020:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami įvairių tipų kontrolės įstaigų veiklai“ (toliau – LST EN ISO/IEC 17020) reikalavimus, visos matavimo priemonės, kurios turi įtakos kontrolės rezultatams, yra kalibruojamos prieš pradėdant jas naudoti ir vėliau kalibruojamos nustatytu dažnumu. Kalibravimas atliekamas akredituotose kalibravimo ir patikros laboratorijose, užtikrinančiose jų sąsajas su nacionaliniais ar

tarptautiniais matavimo etalonais. Matavimo priemonės kalibravimą atlieka akredituotos kalibravimo laboratorijos. Matavimo priemonės gali būti kalibruojamos metrologijos centruose ar kitose akredituotose kalibravimo laboratorijose, dirbančiose pagal tarptautinius standartus. Kalibravimo periodiškumas nustatytas, atsižvelgiant į matavimo priemonių naudojimo dažnumą, naudojimo sąlygas, struktūrines charakteristikas, gamintojo rekomendacijas, bendrus reikalavimus konkrečiai kontrolės sričiai ir akredituojančios įstaigos reikalavimus.

NMVRVI yra aprūpintas visa reikiama įranga, medžiagomis ir priemonėmis, reikalingomis laboratoriniams tyrimams atlikti. Taip pat turima visa reikiama įranga mėginams laikyti ir saugoti, sudarytos sąlygos tiriamai medžiagai saugiai pašalinti.

Mokymai. VMVT darbuotojų mokymų planavimo, organizavimo, kokybės vertinimo ir kvalifikacijos tobulinimo reikalavimai yra patvirtinti VMVT direktoriaus įsakymu. Už VMVT darbuotojų mokymo organizavimo ir koordinavimo procesus atsakingi VMVT Tarptautinių klausimų ir Personalo skyriai. VMVT organizuojami tokie mokymai:

1. kvalifikacijos tobulinimas pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą;
2. naujų darbuotojų mokymai (naujai priimtiems darbuotojams adaptacijos programa taikoma privalomai, o darbuotojams, grįžusiems iš atostogų, perkeltiems dirbti iš vieno VMVT padalinio į kitą ir tiems, kurių atliekamos funkcijos pasikeičia, adaptacijos programos taikymo poreikį nustato tiesioginis vadovas arba inicijuoja pats darbuotojas):
 - a) įvadinis mokymas (supažindinimas su pareigybės aprašymu, vidaus darbo tvarką ir saugą reglamentuojančiais dokumentais, VMVT politika ir veikla);
 - b) kokybės vadybos sistemos (pagal LST EN ISO/IEC 17020:2012) mokymas;
 - c) specialusis mokymas (susijęs su pareigybės aprašyme nustatytais funkcijomis);
3. mokymai pagal VMVT pasirašytas bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis;
4. darbuotojų mokymai pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625 – specialieji valstybinei kontrolei pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625 atlikti reikalingų profesinių žinių mokymai darbuotojams, atliekantiems valstybinę maisto, veterinarinę ir veislininkystės kontrolę. Specialieji mokymai apima tiek bendruosius valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo principus (kontrolės metodus, planavimą, rizikos vertinimą ir pan.), tiek atskirų valstybinės kontrolės sričių, numatytų Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalyje, reikalavimus.

Pagrindinis mokymo pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625 tikslas – užtikrinti tinkamą valstybinę maisto, veterinarinę ir veislininkystės kontrolę atliekančių VMVT darbuotojų kvalifikaciją ir ją nuolat tobulinti, kad galėtų kompetentingai vykdyti pareigas ir nuosekliai vykdyti oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą.

VMVT darbuotojai turi galimybę tobulinti kvalifikaciją kitose valstybės ar savivaldybių institucijose ar įstaigose, tarptautinėse institucijose ar užsienio valstybių institucijose Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Mokymuose, organizuotuose užsienio šalyse, dalyvavę darbuotojai yra atsakingi už įgytų mokymosi metu žinių ir gautos medžiagos sklaidą ir taip pat turi pasirūpinti, kad mokymų metu gauta dalijamoji medžiaga būtų paskelbta VMVT interneto svetainėje.

VMVT darbuotojai privalo kelti savo kvalifikaciją ir bent kartą per metus dalyvauti mokymuose, susijusiuose su jų tiesiogine veikla.

Duomenų ir informacijos valdymas. Informacinių sistemų (toliau – IS) diegimas, tobulinimas ir integravimas į esamas sistemas užtikrina operatyvesnę keitimąsi duomenimis, tikslesnę duomenų analizę. Valstybės registrų kūrimo ir funkcionavimo veikla reglamentuota Lietuvos Respublikos teisės aktais.

VMVT už IS ir duomenų registrų priežiūrą atsakingas VMVT Informacinių sistemų skyrius (toliau – VMVT ISS). Pagrindiniai valdomos ir kaupiamos informacijos srautai yra patikrinimų duomenys, VMVT veiklos duomenys ir jų įvertinimas, vartotojų skundai, pranešimai, oficialūs dokumentai (raštai, teisės aktai, jų projektai ir kt.). Informacija, kuri įgyjama ar sukuriama VMVT, yra kaupiama archyvuose, kompiuterinėse duomenų bazėse, bylų sistemose ar kitose informacijos sistemose.

Valstybinės kontrolės duomenų registravimas ir tvarkymas atliekami atskirai VMVT skyriuose, PVP ir VMVT teritoriniuose departamentuose. Duomenys saugomi nustatytą laikotarpį, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais ir užtikrinant duomenų apsaugos nuostatas. Valstybinės kontrolės duomenys, su patikrinimais susiję dokumentai, patikrinimo aktai, mėginių paėmimo tirti aktai, laboratorinių tyrimų protokolai, taip pat ir su kontrolės funkcijomis susijusi informacija, kaupiama registruose, yra konfidenciali, todėl pašalinių asmenų prieiga prie tokios informacijos yra ribojama, išskyrus Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytas išimtis. Prieigos prie VMVT IS ir registrų teises suteikia VMVT ISS.

VMVT informacinės sistemos / duomenų bazės

<i>Veterinarinė kontrolė</i>
Integrali maisto ir veterinarijos informacinė sistema (IMVIS)
Veterinarinės informacijos valdymo sistema (VIVS)
Valstybinis veterinarinių vaistų registras (VVR)
Veterinarinės kontrolės objektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, informacinė sistema

(VKO)
Licencijų verstis privačia veterinarine praktika bei farmacine veikla registras
GULK (Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ataskaitų formavimo programa)
Veterinarinių vaistų apskaitos informacinė sistema (VVAIS)
Maisto kontrolė
Integrali maisto ir veterinarijos informacinė sistema (IMVIS)
Maisto kontrolės informacinė sistema (FIS)
Gyvūninio maisto kontrolės informacinė sistema (GMKIS)
Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema (toliau – RASFF)
Su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų duomenų bazė
Importo / eksporto kontrolė
Integrali maisto ir veterinarijos informacinė sistema (IMVIS)
Negyvūninių pašarų importo informacinė sistema
Gyvūnų, gyvūninių produktų, žaliavų ir pašarų išvežimo iš Lietuvos leidimų registras L2
TRACES NT sistema (<i>Trade Control and Expert System New Technologies</i>)
Negyvūninio maisto importo informacinė duomenų bazė (NEMAS)
Bendrijų funkcijų vykdymas
Kitos taikomosios programos apima finansinės apskaitos, personalo ir dokumentų valdymo ir kitas informacines sistemas

VMVT yra įgyvendinusi elektroninių duomenų mainus su valstybės įmone Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru (toliau – VĮ ŽŪIKVC) (ŪGR), UAB „Pieno tyrimai“, Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA) (Kaimo plėtros priemonių administravimo informacinė sistema KPPAIS 2.0), Muitinės departamentu prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas), Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamentu (GMO duomenų bazė), Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos.

VMVT naudojamos informacinių technologijų saugos priemonės, kurios leidžia laiku nustatyti ir užkirsti kelią elektroninės informacijos saugos incidentams. VMVT ir jos struktūriniuose padaliniuose įdiegti lokalūs kompiuterių tinklai, visos darbo vietos kompiuterizuotos. VMVT

įdiegtas Saugus valstybinis duomenų perdavimo tinklas (toliau – SVDPT), jungiantis centrinę VMVT, VMVT teritorinius departamentus, PVP ir NMVRVI. VMVT reglamentuotas kompiuterinės, programinės įrangos, elektroninio pašto, interneto, SVDPT ir kompiuterių tinklo naudojimas, taip pat nustatyti reikalavimai VMVT IS naudojimui.

Informacijos teikimas visuomenės informavimo priemonėms. Bendrieji informacijos sklaidos ir komunikacijos strategijos rengimo, įgyvendinimo ir įvertinimo principai, metodai ir priemonės, pagrindiniai VMVT vidinės ir išorinės komunikacijos procesai, apibrėžiant dalyvius ir jų funkcijas, yra nustatyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintame procedūrų apraše. Informacijos sklaida yra planuojamas procesas, VMVT direktoriaus įsakymu tvirtinamas metinis VMVT informacijos sklaidos planas.

Pagrindinis informacijos apie VMVT veiklą teikimo visuomenės informavimo priemonių atstovams tikslas – užtikrinti informacijos apie VMVT veiklą teikimą visuomenei ir tikslinėms auditorijoms, gerinti VMVT ryšius su visuomene, stiprinti visuomenės pasitikėjimą VMVT ir kurti objektyvų VMVT įvaizdį. Organizuojant informacijos apie VMVT veiklą sklaidą ir įgyvendinant komunikacijos priemones laikomasi VMVT veiklos viešumo ir skaidrumo, sąžiningumo, atsakomybės, išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, suprantamumo, nešališkumo, pagrįstumo, inovatyvumo, pagarbos, bendradarbiavimo ir pavyzdingumo principų.

Informacija apie VMVT veiklą gali būti teikiama VMVT direktoriaus, direktoriaus pavaduotojų, skyrių vedėjų, VMVT teritorinių departamentų direktorių, Viešųjų ryšių skyriaus (toliau – VMVT VRS) darbuotojų ir kitų darbuotojų iniciatyva arba visuomenės informavimo priemonių atstovų prašymu. Visuomenės informavimo priemonių atstovams teikiama su VMVT direktoriumi arba atsakingu atitinkamą VMVT kompetencijai priskirtą sritį administruojančiu direktoriaus pavaduotoju arba atitinkamo padalinio vadovu suderinta informacija.

VMVT teritorinių departamentų ir jų skyrių darbuotojai pagal savo kompetenciją gali teikti informaciją visuomenės informavimo priemonių atstovams tik iš anksto informavę apie tai VRS darbuotojus.

Informaciją nacionalinėms ir užsienio visuomenės informavimo priemonėms VMVT teritorinių departamentų ir jų skyrių darbuotojai teikia tik iš anksto suderinę informacijos turinį su VRS darbuotojais arba atitinkamą VMVT kompetencijai priskirtą sritį administruojančiu direktoriaus pavaduotoju ar skyriaus vedėju.

Informacijos apie VMVT veiklą sklaida vykdoma tokiomis formomis:

- pranešimais spaudai,
- trumpais komentarais ar interviu telefonu, žodžiu ar raštu,
- organizuojant spaudos konferencijas,

- dalyvaujant televizijos ar radijo laidose,
- skelbiant informaciją VMVT interneto svetainėje, socialinių tinklų paskyrose,
- organizuojant renginius,
- leidžiant informacinius leidinius, užsiimant šviečiamąja veikla ir pan.

Informacijos turinį sudaro tokia su VMVT veikla susijusi informacija:

1. VMVT vykdomos valstybinės kontrolės metu nustatytų šiurkščių teisės aktų pažeidimų, dėl kurių taikomos veiklos ribojimo ar produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonės, suvestinės;
2. VMVT vykdomų stebėsenos programų rezultatai ir analizė;
3. atliktų tikslinių patikrinimų rezultatai ir analizė;
4. informacija apie oficialiai nustatytus ir laboratoriniais tyrimais patvirtintus gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejus ir (arba) apibendrinta statistinė informacija;
5. informacija apie žmonių ūmių žarnyno infekcinių ligų protrūkius;
6. vartotojų skundų analizė;
7. RASFF sistemos pranešimai ir jų analizė;
8. informacija apie renginius (vizitai, susitikimai, mokymai, pasitarimai, konferencijos);
9. tarptautinės ir nacionalinės veterinarijos ir maisto saugos naujienos;
10. informacija apie priimtus ir rengiamus teisės aktus ir jų komentarus;
11. pranešimai, susiję su VMVT įgyvendinama politika, teikiamomis viešosiomis paslaugomis, strateginėmis ir prioritetinėmis veiklomis ir projektais;
12. informacija ir rekomendacijos, skirtos vartotojams, ūkininkams, verslininkams ir kitoms su VMVT veikla susijusioms visuomenės grupėms;
13. rizikos įvertinimo medžiaga;
14. kita su VMVT vykdoma veikla susijusi informacija.

Informacijos rengėjai, pateikdami vaizdinę ir tekstinę informaciją, skubos tvarka privalo informuoti VRS darbuotojus apie:

1. rinkoje nustatytus nesaugius maisto produktus, kurie gali ar galėjo patekti vartotojams;
2. rinkoje nustatytus nesaugius pašarus, kurie gali ar galėjo patekti vartotojams;
3. apsinuodijimų maistu protrūkius;
4. pavojingų gyvūnams užkrečiamųjų ligų įtarimą ar nustatymą;
5. šiurkščių teisės aktų pažeidimų, dėl kurių taikomos ūkio subjekto veiklos ribojimo ar produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonės, nustatymą;

6. kitokio pobūdžio grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai.

Jei skelbiama informacija yra susijusi su rinkoje išplatintais nesaugiais maisto produktais, pašarais ar su maistu besiliečiančiais gaminiais ir medžiagomis, kuriuos galėjo įsigyti vartotojai, tuomet informacijos rengėjai turi pateikti:

- visą turimą informaciją apie nesaugaus produkto partiją (pvz., tinkamumo vartoti terminą, partijos numerį ir pan.) ir nesaugaus produkto ar jo etiketės nuotrauką;
- informaciją apie galimą nesaugaus produkto poveikį vartotojų sveikatai;
- informaciją vartotojams apie galimybę nesaugų produktą grąžinti pardavėjui ir kitas vartotojų teises.

Visuomenės informavimo priemonių atstovų prašymu suteiktą informaciją apie VMVT veiklą paskelbus viešai, informacijos rengėjui rekomenduojama peržiūrėti, ar ji teisinga, objektyvi ir neklaidinanti visuomenės. Paaikšėjus, kad visuomenės informavimo priemonėje pateikta informacija yra neteisinga, neobjektyvi ar klaidinanti, būtina nedelsiant apie tai informuoti VRS darbuotojus, kurie kreipiasi į informaciją paskelbusią visuomenės informavimo priemonę, prašydami patikslinti arba paneigti tokią informaciją.

Jei dėl informacijos apie VMVT veiklą kreipiasi visuomenės informavimo priemonė, priskirta profesinės etikos nesilaikančių visuomenės informavimo priemonių kategorijai, informacija jai teikiama bendra tvarka, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. VMVT, kaip kompetentingos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės institucijos, įgaliojimai nustatyti Vyriausybės nutarimu Nr. 744 patvirtintuose VMVT nuostatuose.

<https://vmvt.lt/veikla/nuostatai>

Kontrolės vykdymas. VMVT valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę vykdo, vadovaudamasi teisės aktų nuostatomis. Bendrieji ūkio subjektų veiklos priežiūros principai nustatyti įstatymuose ir kituose teisės aktuose, o kontrolės vykdymo procedūriniai reikalavimai kontrolę atliekantiems pareigūnams nustatyti VMVT kokybės sistemos dokumentuose. VMVT vykdoma valstybinė kontrolė organizuojama centralizuotai. VMVT skyriai koordinuoja valstybinės kontrolės vykdymą, analizuoja tikrinimų duomenis, teikia metodinę pagalbą VMVT teritorinių departamentų pareigūnams. Už valstybinės kontrolės atskirose teritorijose organizavimą atsakingas atitinkamo VMVT teritorinio departamento direktorius. Administracinių nusižengimų teiseną vykdo VMVT teritorinių padalinių pareigūnai. Patikrinimus, mėginių atrinkimą ir kitus veiksmus, susijusius su

tiesioginiu valstybinės kontrolės vykdymu ūkio subjektuose, atlieka VMVT teritorinių departamentų atsakingi darbuotojai.

Atliekamų ūkio subjektų veiklos patikrinimų rūšis, pagrindus, kriterijus, tvarką ir trukmę nustato Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės, patvirtintos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“. VMVT atliekama valstybinė veterinarinė ir maisto kontrolė apima patikrinimų planavimą, patikrinimų atlikimą, mėginių laboratoriniam ištyrimui paėmimą ir trūkumų šalinimo priemonių įgyvendinimo kontrolę. VMVT patikrinimų, įskaitant ir mėginių atrinkimą, planavimas, patikrinimų vykdymo, mėginių atrinkimo procedūros ir patikrinimų metu surinktos informacijos ir rezultatų apdorojimo procedūros, kontrolę vykdančių pareigūnų atsakomybė ir atskaitomybė yra aprašomos atitinkamuose kokybės sistemos dokumentuose taip, kad užtikrintų efektyvią ir rezultatyvią valstybinę kontrolę.

Pagrindiniai valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės metodai yra šie:

- ūkio subjektų įdiegtos kontrolės ir gautų rezultatų nagrinėjimas;
- patikra (įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų jų kontroliuojamų vietų ir jų aplinkos; gyvūnų ir prekių, įskaitant pusgaminius, žaliavų, sudedamųjų dalių, perdirbimo medžiagų ir kitų produktų, kurie naudojami prekėms paruošti ir gaminti arba gyvūnams šerti ar juos prižiūrėti; valymo ir priežiūros produktų ir procesų; atsekamumo, ženklinimo, pateikimo, reklamavimo, naudojamų su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų atitikties; kt.);
 - higienos sąlygų kontrolė;
 - gerosios gamybos praktikos, gerosios higienos praktikos, gerosios ūkininkavimo patirties ir rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos principais grindžiamų procedūrų vertinimas;
 - dokumentų, atsekamumo įrašų ir kitų įrašų, atitinkamais atvejais įskaitant dokumentus, pridedamus prie maisto produktų, pašarų ir bet kokių cheminių ar kitų medžiagų, įvežamų į ūkį arba iš jo išvežamų, nagrinėjimas;
 - bendradarbiavimas su ūkio subjektų darbuotojais;
 - ūkio subjektų atliktų matavimų ir kitų tyrimų rezultatų tikrinimas;
 - mėginių ėmimas, analizė, diagnozė ir tyrimai;
 - ūkio subjektų auditas;
 - bet kuri kita veikla reikalavimų nesilaikymo atvejams nustatyti.

VMVT teritoriniai departamentai, PVP, atsakingi už kontrolės metodų taikymą ir įgyvendinimą, užtikrina, kad:

- patikrinimus atliekantys VMVT inspektoriai turi pakankamai kompetencijos, o pats VMVT teritorinis departamentas, PVP turi pakankamai išteklių šioms funkcijoms vykdyti;
- kontroliuojamiems ūkio subjektams, produktų siuntoms taikomi reikalavimai yra tiksliai suformuluoti, o patikrinimus vykdančioms inspektoriams suteiktos tikslios veiklos vykdymo instrukcijos;
- atlikti patikrinimai ir visas kontrolės procesas atitinkamoje srityje yra reguliariai vertinamas, analizuojamas ir prireikus taikomi koregavimo veiksmai ir (ar) poveikio priemonės;
- patikrinimų metu surinkti duomenys ir pastebėjimai yra laiku ir tinkamai užfiksuoti taip, kad nebūtų prarasta svarbi informacija;
- analizės ir duomenų perdavimas yra reguliariai patikrinami.

Vykdydama maisto, veterinarijos ir ūkinių gyvūnų veislininkystės sritis reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų vykdymo kontrolę, VMVT pagal kompetenciją atlieka planinius ir neplaninius ūkio subjektų veiklos patikrinimus, kontrolinius pirkimus. Planinių ir neplaninių ūkio subjektų veiklos patikrinimų tikslas – informacijos apie ūkio subjekto veiklą rinkimas, pagal surinktą informaciją ūkio subjekto veiklos atitikties teisės aktų reikalavimams vertinimas, metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas. Ūkio subjekto veikla gali būti tikrinama nenuotoliniu (atvykus į veiklos vykdymo vietą) arba nuotoliniu būdu (toliau – ūkio subjekto veiklos administracinis patikrinimas). Ūkio subjekto veiklos administracinis patikrinimas gali būti atliekamas, jei ūkio subjekto veiklos duomenis galima patikrinti naudojant administracines priemones (informacines sistemas, duomenų bazes ir kt.).

Ūkio subjekto veiklos planinius ir neplaninius patikrinimus atlieka ne mažiau kaip 2 VMVT ar VMVT teritorinių departamentų valstybės tarnautojai, išskyrus atvejus, kuomet nėra objektyvių galimybių patikrinimą atlikti ne mažiau kaip 2 valstybės tarnautojams ir yra motyvuotas VMVT direktoriaus ar VMVT teritorinio departamento direktoriaus sprendimas planinį ar neplaninį ūkio subjekto veiklos patikrinimą pavesti atlikti 1 valstybės tarnautojui. VMVT pareigūnas negali atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimo ir privalo nusišalinti esant įstatymuose nustatytiems nušalinimo pagrindams, kai:

- yra susijęs artimos giminystės ar svainystės ryšiais su ūkio subjekte dirbančiu asmeniu ar su kitu patikrinimą atliekančiu pareigūnu;
- yra buvęs tikrinamo ūkio subjekto darbuotojas ir nuo darbo santykių pasibaigimo yra praėję mažiau kaip 1 metai;
- yra tikrinamo ūkio subjekto akcininkas;

- yra veikiamas kitų aplinkybių, galinčių turėti įtakos ūkio subjekto veiklos patikrinimo objektyvumui.

Planiniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai vykdomi pagal VMVT teritorinių departamentų parengtus metinius valstybinės kontrolės planus, kurie patvirtinti VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu. Metiniai kontrolės planai rengiami atsižvelgiant į DNKP, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtinto VMVT strateginio veiklos plano, VMVT direktoriaus patvirtinto VMVT metinio veiklos plano tikslus ir prioritetus, praėjusių metų valstybinės kontrolės rezultatus, ūkio subjektų priskyrimą rizikos grupėms ir kt.

Rengiant VMVT teritorinio departamento metinį valstybinės kontrolės planą, vadovaujamosi:

- efektyvaus išteklių naudojimo, rotacijos principais;
- optimalaus darbo krūvio paskirstymo principais;
- rizikos pagrindu pagrįstu ūkio subjekto tikrinimo dažnumo nustatymu;
- administravimo ir kontrolės informacinių sistemų duomenimis.

Planiniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai negali būti atliekami dažniau kaip 2 kartus per kalendorinius metus, išskyrus atvejus, kai teisės aktai nustato konkretų tam tikros veiklos patikrinimų dažnumą. Valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės planai viešai neskelbiami, apie nustatytus vykdyti ūkio subjektų veiklos patikrinimus ūkio subjektai iš anksto neinformuojami.

Neplaniniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai atliekami VMVT iniciatyva, siekiant ištirti ir (ar) patikrinti VMVT gautą ar visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją apie maisto ar veterinariją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimus ar siekiant sumažinti įvykių, dėl kurių vartotojai ir kiti asmenys patiria žalą ar pažeidžiama gyvūnų gerovė, skaičių, galimų maisto, veterinariją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimų tikimybę, įvertinti ankstesnių ūkio subjektų veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų pašalinimą.

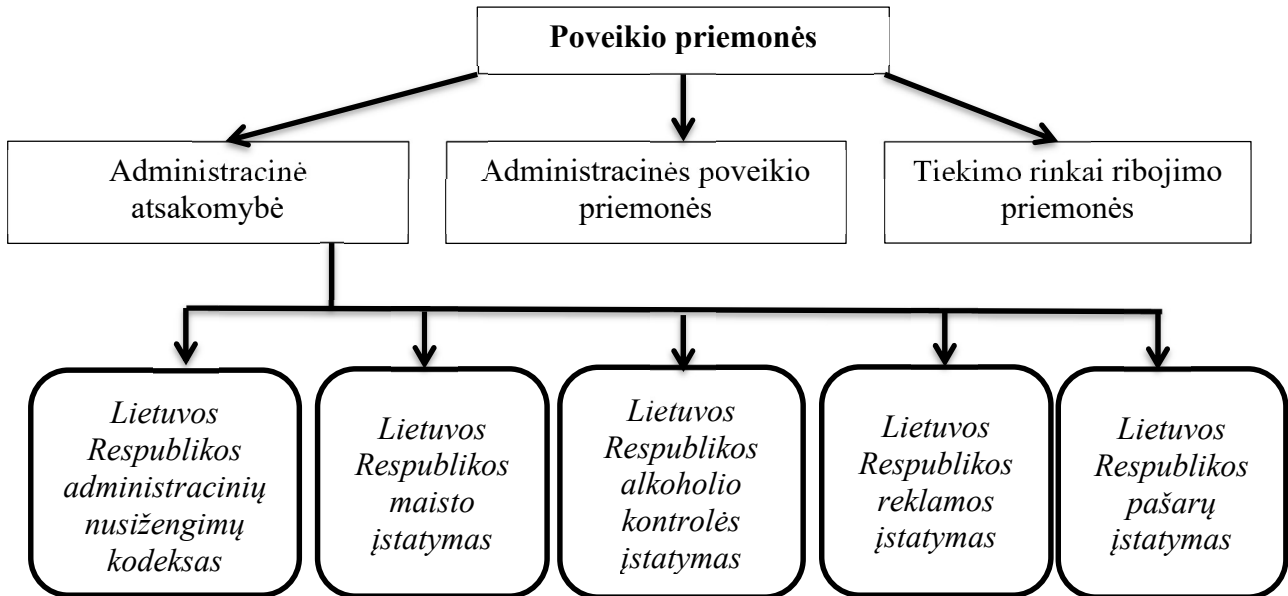
Planiniai ir neplaniniai ūkio subjekto veiklos patikrinimai atliekami pagal VMVT direktoriaus įsakymu tvirtinamus kontrolinius klausimynus, kurie yra skelbiami viešai VMVT interneto svetainėje:

<https://vmvt.lt/vmvt.lt/veikla/ukio-subjektu-prieziura%3Flanguage%3Dlt/ukio-subjektu-patikrinimo-aktai>

Valstybinės kontrolės duomenys yra suvedami į atitinkamas VMVT IS.

Už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus taikomos įstatymuose nustatytos poveikio priemonės, susijusios ir nesusijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu. Sprendimus dėl poveikio priemonių taikymo už

planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus priima VMVT teritorinio departamento vadovas, įvertinęs visas su teisės aktų reikalavimų pažeidimais susijusias aplinkybes, atsižvelgdamas į pažeidimų pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose nustatytas aplinkybes.

Pažymėtina tai, kad VMVT yra patvirtintas Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų ir mažai pavojingų veikų nustatymo tvarkos aprašas. Mažareikšmis teisės aktų reikalavimų pažeidimas – teisės aktų reikalavimų pažeidimas, kuriuo nepadaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms arba tokia žala labai nedidelė. Pažeidimai gali būti laikomi mažareikšmiais, atsižvelgiant į šiuos kriterijus: pažeidimų mastą, pobūdį, trukmę, pažeidimų poveikį saugomai vertybei.

Pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios ūkio subjektui už pirmojo planinio patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu (licencijų sustabdymas ar naikinimas), netaikomos. Nustačius teisės aktų reikalavimų nesilaikymo, netinkamo taikymo faktą, ūkio subjektui nustatomas terminas teisės aktų reikalavimų pažeidimams ištaisyti. Tačiau minėta išlyga netaikoma, jei poveikio priemonės yra būtinos ir neišvengiamos, siekiant užkirsti kelią žalos visuomenei ar kitų asmenų interesams arba aplinkai atsirasti.

Rizikos vertinimas. Kontroliuojamų subjektų rizikingumo vertinimas yra privaloma praktika, kurios laikosi valstybinę kontrolę vykdančios institucijos, planuodamos ir atlikdamos kontrolės veiksmus. Rizikos vertinimu pagrįstos priežiūros sistema – tai institucijoje įdiegtos organizacinės ir techninės priemonės, leidžiančios nustatyti rizikas, kad ūkio subjektas nesilaiko teisės aktų reikalavimų, tikimybę, taip pat dėl to atsiradusios ar galinčios atsirasti žalos mastą ir

atitinkamai planuoti priežiūros veiksmus. Rizikos vertinimo sistemos kūrimo, taikymo, rizikos valdymo, ūkinės veiklos segmentų rizikos vertinimo rekomendacijos yra apibrėžtos Rizikos vertinimu pagrįstos ūkio subjektų veiklos priežiūros gairėse, kurias taiko valstybinę kontrolę vykdančios institucijos, diegdamos rizikos vertinimo sistemas.

Valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė planuojama ir vykdoma, įvertinus ūkio subjektų rizikingumą. Kontroliuojamų subjektų vertinimo ir suskirstymo į rizikos grupes procedūros, tikrinimų dažnumas nustatytas kokybės sistemos dokumentuose (programose, darbo instrukcijose). Yra parengtos atskiros suskirstymo į rizikos grupes kokybės sistemos procedūros skirtingiems ūkio subjektams. Kontroliuojamų ūkio subjektų rizikos vertinimą ir suskirstymą į rizikos grupes atlieka VMVT teritorinių departamentų valstybės tarnautojai.

Maisto rizikos vertinimas. NMVRVI Maisto rizikos vertinimo skyrius:

- teikia mokslinę ir techninę pagalbą, siekiant užtikrinti maisto saugą;
- vykdo cheminių teršalų maisto produktuose, maisto mikrobiologinio užterštumo, maisto priedų ir papildų ir naujų maisto produktų, genetiškai modifikuotų organizmų ir jų produktų ir technologijų procesų įtakos maisto saugai rizikos vertinimą;
 - atlieka su maistu plintančių pavojingų žmonėms ir gyvūnams ligų sukėlėjų epidemiologinę analizę;
 - rengia rizikos maisto saugai vertinimo metodikas ir rizikos valdymo rekomendacijas;
 - skyrius glaudžiai bendradarbiauja su Europos maisto saugos tarnyba ir Vokietijos federaliniu rizikos vertinimo institutu rizikos maisto saugai vertinimo srityje;
 - teikia rizikos vertinimo nuomonę vartotojams ir partneriams ir stiprina rizikos vertintojų ir rizikos valdytojų bendradarbiavimą;
 - moksliniu rizikos vertinimu pagrįsti sprendimai užtikrina maisto saugą ir vartotojų ir partnerių interesų apsaugą.

Veterinarijos rizikos vertinimas. NMVRVI Veterinarijos rizikos vertinimo skyrius:

- kaupia, sistemina, analizuoja duomenis ir mokslinę informaciją ir teikia mokslinę ir techninę pagalbą gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės, gyvūninių produktų ir pašarų saugos klausimais;
- vykdo rizikos vertinimą gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės, gyvūninių produktų, pašarų ir gyvūnų mitybos saugos srityse;

- rengia nacionalinius, tarptautinius techninius ir mokslinius ir Lietuvos pozicijos projektus gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės ir pašarų saugos klausimais;
- pagal kompetenciją bendradarbiauja su šalies ir užsienio kompetentingomis rizikos vertinimo ir mokslo institucijomis ir dalyvauja ES institucijų darbo grupių ir komitetų veikloje.

NMVRVI atliekamas kenksmingų medžiagų likučių gyvūniniuose produktuose ir nepageidaujamų medžiagų pašaruose, pašarų mikrobiologinės taršos, pašarų priedų ir papildų ir naujų pašarinių produktų, GMO ir jų produktų pašaruose, technologinių procesų įtakos pašarų saugai, gyvūnų laikymo ir transportavimo sąlygų įtakos sveikatai ir gerovei rizikos vertinimas, gyvūnų ligų ir zoonozių ir jų sukėlėjų epidemiologinė analizė. Veterinarijos rizikos vertinimas atliekamas, užtikrinant gyvūnų sveikatą ir gerovę, pašarų saugą, siekiant užkirsti kelią gyvūnų užkrečiamosioms ligoms plisti ar sumažinti jų grėsmę. Veterinarinį rizikos vertinimą NMVRVI atlieka Veterinarijos rizikos vertinimo skyrius.

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais pareigūnais.

Ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje yra apibrėžtos tiek tikrinamų ūkio subjektų teisės, pareigos, tiek patikrinimus atliekančių pareigūnų teisės ir pareigos. Kontrolės institucijos yra įpareigosos patvirtinti ir viešai paskelbti tikrinimo veiksmų aprašą, viešai paskelbti dokumentą, kuriame būtų aiškiai nurodytos ūkio subjektų teisės, pareigos ir inspektorių veiksmai patikrinimo (inspektavimo) metu.

VMVT interneto svetainėje yra viešai skelbiamas pagrindinių tikrinamų ūkio subjektų teisių ir pareigų sąvadas:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/92a4c3b0a80211e4a854e1c2026e476c/asr>

Taip pat yra VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, aprašanti VMVT pareigūnų veiksmus, kai kliudoma atlikti pavestas pareigas, nevykdomi teisėti reikalavimai, neteisėtais būdais bandoma paveikti pareigūną.

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. VMVT veiklos vertinimo procesas apima veiklos (ir valstybinės kontrolės) rezultatų kaupimą, matavimą, kontrolę ir pritaikymą vykdomai veiklai gerinti. VMVT, kaip ir kitos ūkio subjektų priežiūrą vykdančios institucijos, vadovaudamasi nustatytais reikalavimais, naudoja veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo rodiklius, kurie suprantami kaip planavimo, valdymo įrankis, padedantis siekti tikslų ir uždavinių, vykdyti rezultatyvią veiklą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius. VMVT veiklos vertinimo procedūros nustatytos kokybės sistemos dokumentuose.

VMVT direktoriaus įsakymu yra patvirtinta valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės verifikavimo procedūra. Valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės įvertinimas (verifikavimas)

suprantamas kaip konkrečios veiklos ar procedūrų įvertinimas (patikra), siekiant nustatyti suplanuotų tikslų ir (ar) rezultatų pasiekimo lygį. Kontrolės rezultatyvumo vertinimas apima kontrolės dokumentų (patikrinimo aktų, mėginių paėmimo tirti aktų, trūkumų šalinimo planų, poveikio priemonių taikymo ir pan.), IS esančių duomenų vertinimą pagal atskirus kontrolės sektorius (dokumentinis įvertinimas). Taip pat yra numatytas vykdomos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės vertinimas vietoje (atitinkamai VMVT teritoriniame departamente ar PVP). Už atskirų sričių valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės rezultatyvumo vertinimo organizavimą (verifikavimą) centriniu lygmeniu atsakingi VMVT skyrių vedėjai. Už atskirų sričių valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės rezultatyvumo vertinimo organizavimą (verifikavimą) teritoriniu lygmeniu atsakingi VMVT teritorinių departamentų direktoriai.

Valstybinės kontrolės, kaip vieno pagrindinių VMVT veiklos elementų, vertinimas atliekamas ir auditų metu. VMVT atliekami vidaus veiklos auditai, kokybės vadybos sistemos vidaus auditai ir išorės auditai. Detalesnė informacija apie vykdomų auditų tikslus, uždavinius, darbo organizavimą pateikiama šio skyriaus 3.4 „Audito tarnybų veiklos organizavimas“.

Kontrolės nešališkumas. Siekiant suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje, vadovaujamosi Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatomis. VMVT, siekdama panaikinti prielaidas viešųjų ir privačių interesų konfliktui ir tinkamai įgyvendinti viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje reikalavimus, turi patvirtintą kokybės sistemos procedūrą. VMVT direktoriaus įsakymu nustatyti reikalavimai dėl viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo taikomi VMVT darbuotojams, turintiems administravimo įgaliojimus. Darbuotojams draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas, jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais (gali kilti interesų konfliktas); darbuotojas privalo vykdyti VMVT direktoriaus ar jo įgalioto asmens rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo jis privalo nusišalinti, kurios, remiantis deklaracijomis arba darbuotojo prašymu, yra rengiamos konkrečiai situacijai; darbuotojai negali dalyvauti kontrolės, tyrimų komisijų ar kitų tokio pobūdžio institucijų darbe, jeigu tai sukelia interesų konfliktą; VMVT direktorius arba jo įgaliotas asmuo motyvuotu rašytiniu sprendimu nušalina VMVT darbuotoją nuo konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros, kitų tarnybinių pareigų atlikimo, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas sukels interesų konfliktą. VMVT Vidaus tyrimų

skyrius vykdo (toliau – VMVT VTS) reikalavimų, susijusių su viešųjų ir privačių interesų derinimu valstybinėje tarnyboje, įgyvendinimo kontrolę ir priežiūrą.

Nešališkumas yra pagrindinis vykdomos oficialios kontrolės elementas. VMVT direktoriaus įsakymu yra patvirtinta kokybės sistemos programa, kurioje nustatytos galimos ir egzistuojančios VMVT vykdomos valstybinės kontrolės ir sprendimų priėmimo nešališkumo proceso grėsmės, pateikti pasiūlymai, padedantys mažinti ir valdyti nustatytus rizikos veiksnius. VMVT kiekvienais metais atlieka rizikos vertinimą dėl nešališkumo ir galimų interesų konfliktų. Tai įtraukiama į metinį VMVT Vadybos vertinamosios analizės procesą.

VMVT pareigūno nepriklausomumas yra būtina sąlyga, kad būtų atliekami nešališki patikrinimai, nes patikrinimų metu surinkta informacija yra tolesnio sprendimo priėmimo proceso pagrindas. VMVT pareigūnų nepriklausomumo valdymo priemonės apima viešųjų ir privačių interesų deklaravimą, konfidencialumo reikalavimų laikymosi užtikrinimą, ekonominę nepriklausomybę (atlygis nepriklauso nuo patikrinimo rezultatų ar išvadų ir priimto sprendimo), tikrinimo ir konsultavimo funkcijų atskyrimą, darbuotojų elgesio reikalavimų ir veiklos etikos principų nustatymą ir kt.

Siekiant nustatyti veiksmus ir priemones, kurios padėtų šalinti korupcijos priežastis, sąlygas, taip pat atgrasintų asmenis nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų darymo, VMVT yra patvirtinta kokybės sistemos programa. VMVT už šios programos, susijusios su korupcijos prevencija, nuostatų įgyvendinimą atsakingas VMVT VTS. VMVT, siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytų reikalavimų įgyvendinimą, rengia korupcijos prevencijos programą, metinį korupcijos prevencijos programos priemonių planą. VMVT korupcijos prevencijos programą rengia VMVT VTS, konsultuodamasis su kitais VMVT skyriais ir teritoriniais departamentais. Programa apima:

- VMVT antikorupcinės aplinkos analizę;
- korupcijos prevencijos tikslų ir uždavinių nustatymą;
- korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo nuostatas;
- korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą.

Rengiant programą ypatingas dėmesys skiriamas sritims, kuriose galimai pasireiškia didelė korupcijos tikimybė:

- valstybinės maisto, veterinarinės kontrolės ir valstybinės veterinarinės priežiūros vykdymas;

- administracinių ir kitų teisės pažeidimų tyrimas, administracinių ir kitų teisės aktais numatytų sankcijų ar poveikio priemonių taikymas (pvz., ekonominių sankcijų taikymas, rinkos ribojimo priemonių taikymas ir pan.);
- licencijų, pažymėjimų, sertifikatų išdavimas;
- viešųjų pirkimų vykdymas.

Korupcijos prevencijos programa skelbiama VMVT interneto svetainėje www.vmvt.lt. VMVT VTS kasmet parengia ir pateikia VMVT direktoriui informaciją apie korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo rezultatus.

Kontrolės skaidrumas. VMVT, siekdama įgyvendinti valstybinės kontrolės skaidrumo principą ir sudaryti visuomenei galimybę susipažinti su informacija apie valstybinės kontrolės organizavimą ir rezultatus, yra patvirtinusi atitinkamas duomenų teikimo ir viešinimo procedūras. VMVT interneto svetainėje <http://vmvt.lt/veikla> skelbiami VMVT metiniai veiklos, strateginiai veiklos, DNKP, metinės veiklos ir DNKP įgyvendinimo ataskaitos. VMVT interneto svetainėje skelbiami priimti teisės aktai ir jų projektai, susiję su valstybine maisto ir veterinarine kontrole ir nustatytais reikalavimais (siekiant užtikrinti didesnę veiklos skaidrumą ir keliamų reikalavimų ūkio subjektams aiškumą, teisės aktais yra numatyta pareiga kontrolės institucijoms, rengiant (keičiant) patikrinimo klausimynus, konsultuotis su ūkio subjektais, jiems atstovaujančiomis organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis). VMVT teikia informaciją apie konsultavimo veiklą, vykdytų patikrinimų skaičių, pobūdį, trukmę, teisės aktuose nustatytų reikalavimų nesilaikymo ar netinkamo vykdymo mastą, taikytas prevencines ir poveikio priemones. Taip pat VMVT interneto svetainėje teikiama informacija apie ūkio subjektų suskirstymą į rizikos grupes, viešai skelbiami patikrinimo klausimynai, išorės veiklos auditų išvados, biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniai.

Kokybės vadybos sistema. Nuo 2006 m. VMVT yra įdiegusi LST EN ISO/IEC 17020 ir akredituota kaip A tipo kontrolės įstaiga.

https://vmvt.lt/sites/default/files/nab_akreditacija_2019.pdf?language=lt

Akredituotos veiklos ir VMVT teritorinių padalinių sąrašą galima rasti: https://vmvt.lt/sites/default/files/akreditavimo_sritis.pdf

Kokybės vadybos sistema (kokybės politikos ir ilgalaikių tikslų nustatymo ir šių tikslų siekimo sistema) skirta planingai ir sistemingai VMVT veiklai užtikrinti, įtraukiant kokybės vadybos elementus į visus VMVT organizacinius lygmenis ir veiklos procesus, ir nustatant, stebint, matuojant ir analizuojant veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo rodiklius, skirtus įstaigos strateginiam valdymui. VMVT yra paskirtas kokybės vadybininkas, atsakingas ir įgaliotas užtikrinti, kad procesai ir procedūros, kurie yra reikalingi kokybės vadybos sistemai, būtų nustatyti, įgyvendinti ir prižiūrimi.

VMVT kokybės vadybininku paskirtas ir už kokybės vadybos sistemos įdiegimą yra atsakingas VMVT Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyriaus (toliau – VMVT SPKVS) vedėjas. VMVT teritorinių departamentų direktoriai ir VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyriaus (toliau – VMVT PMVKS) vedėjas VMVT direktoriaus įsakymu yra paskirti technikos vadovais, atsakingais už kokybės politikos tikslų įgyvendinimą ir kokybės vadybos sistemos įdiegimą atitinkamuose struktūriniuose padaliniuose. VMVT teritoriniuose departamentuose yra paskiriami asmenys, atsakingi už kokybės vadybos sistemos administravimą. VMVT kokybės vadybininko, VMVT departamentų ir VMVT PMVKS techninių vadovų ir kokybės vadybininkų funkcijos nustatytos darbuotojo pareiginėse instrukcijose ir kokybės sistemos dokumentuose.

Kokybės sistemos dokumentus (programas, darbo instrukcijas) rengia pagal kompetenciją atitinkami VMVT skyriai, o dokumentų rengimą, pakeitimus ir atnaujinimus koordinuoja ir platina VMVT SPKVS. Visi kokybės sistemos dokumentai patvirtinami VMVT direktoriaus įsakymu. Kokybės sistemos dokumentai peržiūrimi ne rečiau kaip 1 kartą per metus. Už kokybės sistemos dokumentų peržiūrą ir (ar) atnaujinimą atsakingi kokybės sistemos dokumentų rengėjai.

Siekiant užtikrinti kokybės sistemos dokumentų prieinamumą, visi kokybės vadybos sistemos dokumentai skelbiami VMVT interneto svetainėje www.vmvt.lt – „Registruotiems vartotojams“ (su slaptažodžiu) – „Kokybės vadovas“.

Už kokybės vadybos sistemos administravimą ir priežiūrą VMVT, VMVT teritoriniuose departamentuose, PVP atsakingas VMVT SPKVS. VMVT SPKVS, turėdamas tiesioginį ryšį su VMVT vadovybe, rengia ir Vadybos vertinamosios analizės metu pristato kasmetinę ataskaitą VMVT vadovybei apie kokybės vadybos sistemos veikimą ir bet kokius būtinus tobulinimo poreikius.

NMVRVI įdiegta ir akredituota kokybės vadybos sistema, atitinkanti LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus. NMVRVI naudojami tyrimų metodai, kuriuos akreditavo NAB, yra skelbiami NMVRVI interneto svetainėje <http://nmvrvi.lt/laboratoriniai-tyrimai-2/kokybes-vadyba-akreditacija/>. NMVRVI yra patvirtintas nacionaline etalonine laboratorija Lietuvos Respublikoje ir turi vykdyti nustatytas funkcijas ir užduotis maisto saugos, pašarų ir gyvūnų ligų srityse.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Vystant tarpinstitucinį bendradarbiavimą, dialogą su įvairiomis nevyriausybinėmis ir mokslo organizacijomis, yra pasirašomos bendradarbiavimo sutartys, susitarimai dėl bendrų patikrinimų atlikimo, informacijos apie vykdytos kontrolės rezultatus keitimosi, kvalifikacijos kėlimo, susitikimų organizavimo. 2022 m. pasirašytos sutartys su Nacionaliniu akrediacijos biuru, Europos vaistų agentūra (EMA), Moldovos Respublikos nacionaline maisto saugos agentūra, tarptautine Gyvūnų apsaugos organizacija, Gyvūnų gerovės ir apsaugos organizacija, Lietuvos grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociacija.

VMVT yra pasirašiusi bendradarbiavimo susitarimus su vartotojų teisių gynimo organizacijomis, siekdama bendro tikslo – užtikrinti maisto saugą ir kokybę ir vartotojų teisių apsaugą, jų interesų gynimą ir dalyvauti vartotojų, gamintojų, platintojų, paslaugų teikėjų švietimo ir informavimo procese. Sutartys pasirašytos su Lietuvos vartotojų institutu, Nacionaline vartotojų konfederacija, Lietuvos nacionaline vartotojų federacija, Vakarų Lietuvos vartotojų federacija, Lietuvos vartotojų asociacija, Vartotojų ir žmogaus teisių gynimo organizacija, visuomenine organizacija „Vartotojų teisių gynimo centras“. Taip pat vystomas bendradarbiavimas su Lietuvos veterinarijos gydytojų asociacija, Veterinarijos farmacijos asociacija, viešosiomis įstaigomis „Lietuvos gyvūnų teisių apsaugos organizacija“, „LT-Gyvūnams savanoriai“, VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“, Lietuvos kiaulių augintojų asociacija, Lietuvos paukštininkystės asociacija, Lietuvos prekybos įmonių asociacija, Maisto papildų gamintojų asociacija ir kt.

VMVT glaudžiai bendradarbiauja su mokslo institucijomis. Su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu bendradarbiaujama studijų programų rengimo, veterinarijos gydytojo profesinės kvalifikacijos pripažinimo srityse, rengiami seminarai ir konferencijos gyvūnų sveikatos, gerovės ir pašarų, maisto saugos tvarkymo srityse. Taip pat sudaromos bendros Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir VMVT specialistų darbo grupės teisės aktams kurti, svarbiems klausimams spręsti aukščiau minėtos veiklos srityse.

2011 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Vilniaus universitetu, 2015 m. – su Kauno technologijos universitetu, 2018 m. – su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, 2020 m. – su Vytauto Didžiojo universitetu ir viešąja įstaiga „Socialinių mokslų kolegija“, 2021 m. – su Vilniaus kolegija.

VMVT yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Muitinės departamentu, NMA, VšĮ Ekoagros, VATŽŪM, VĮ ŽŪIKVC, ŽŪM, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM), Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, VšĮ „Lietuvos žemės ūkio konsultavimo taryba“, Policijos departamentu prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) ir kt.

3.2. VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Organizacinė struktūra. VATŽŪM vadovauja direktorius, kurį 5 metų kadencijai Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka (ne politinio (asmeninio) pasitikėjimo

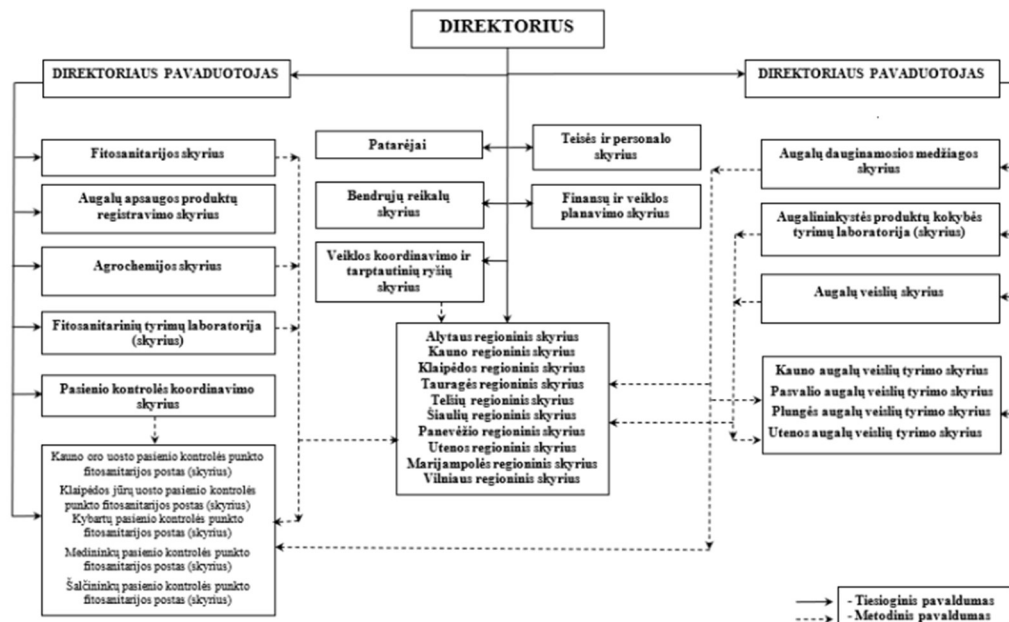
pagrindu) priima į pareigas ir iš jų atleidžia Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras. VATŽŪM direktorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministru.

VATŽŪM direktorius teisės aktų nustatyta tvarka priima į pareigas ir atleidžia iš jų VATŽŪM direktoriaus pavaduotojus. VATŽŪM direktoriaus pavaduotojai tiesiogiai pavaldūs VATŽŪM direktoriui ir atsako už įstaigos veiklos tikslų įgyvendinimą paskirtose administravimo srityse. Laikiniai nesant VATŽŪM direktoriaus, jo funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro pavedimu paskirtas kitas darbuotojas. VATŽŪM administracijos struktūrą sudaro VATŽŪM direktorius, 2 direktoriaus pavaduotojai, 2 patarėjai, 8 metodiniai padaliniai, 4 bendrieji padaliniai ir 19 teritorinių padalinių.

VATŽŪM administracijos struktūra yra patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo“. VATŽŪM administracijos struktūros schema yra patvirtinta Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2022 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 26T-127 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos administracijos struktūros schemos patvirtinimo pakeitimo“.

PATVIRTINTA
Valstybinės augalininkystės tarnybos
prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus
2022 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 26T-127

VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪROS SCHEMA

Laboratorija. FTL yra VATŽŪM struktūrinis padalinys, kuris atlieka nacionalinės etaloninės laboratorijos ir oficialiosios laboratorijos funkcijas augalų, augalinių produktų ir kitų

objektų kenkėjų tyrimų srityje ir kitus augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų tyrimus. Taip pat FTL plečia naujų kenksmingų augalams, augaliniams produktams ir kitiems objektams kenkėjų nustatymo ir patvirtinimo sritį, atstovauja VATŽŪM ES, Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijos ir kitų tarptautinių organizacijų veikloje, tarptautiniuose projektuose.

FTL sudaro mėginių tyrimų planus pagal vidinių užsakovų planuojamų imti mėginių skaičių ir atsižvelgdami į numatomus teisės aktų keitimus.

FTL dirba biologijos, zoologijos, botanikos, mikrobiologijos, žemės ūkio mokslų, miškininkystės, mechanikos inžinerijos kryptių išsilavinimą ar įgytą profesinę kvalifikaciją turintys darbuotojai.

Ištekliai. VATŽŪM valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – VATŽŪM darbuotojai), skaičius yra reglamentuojamas teisės aktais. Patvirtintas pareigybių skaičius – 355. Numatomas VATŽŪM darbuotojų skaičius kinta. Vadovaujamas pareigas užima 34 vadovai. FTL dirba 22 įvairių sričių specialistų.

Techniniai ištekliai. VATŽŪM valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti turi ir naudoja reikalingus įrenginius ir įrangą. Kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamos lėšos turtui (įrangai, matavimo priemonėms ir kt.) įsigyti, atnaujinti ir prižiūrėti. VATŽŪM valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti reikalingos įrangos ir priemonių eksploatavimo, priežiūros, saugojimo, apskaitos reikalavimai yra apibrėžti teisės aktais.

VATŽŪM yra įsakymais paskiriami darbuotojai, atsakingi už valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti naudojamos įrangos, matavimo priemonių techninę būklę ir nuolatinę priežiūrą. Funkcijoms atlikti / vykdyti naudojamos matavimo priemonės, galinčios turėti įtakos patikrinimo rezultatams, yra teisinės metrologijos objektai, todėl vykdoma šios įrangos pirminė ir periodinė metrologinė patikra. Matavimo priemonių metrologines patikras atlieka bandymų, kalibravimo ar patikros laboratorija, sertifikavimo ar kontrolės įstaiga, kurią Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija paskiria atlikti matavimo priemonių patikrą. Patikra, atlikta ES valstybėse narėse pagal ES teisės aktų reikalavimus, yra pripažįstama Lietuvoje.

Įgyvendinant Lietuvos standartų LST EN ISO/IEC 17025 ir LST EN ISO 9001:2015 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2015)“ (toliau – LST EN ISO 9001) reikalavimus, visos matavimo priemonės, kurios turi įtakos kontrolės rezultatams, yra kalibruojamos prieš pradėdant jas naudoti ir vėliau kalibruojamos nustatytu dažnumu. Kalibravimas atliekamas akredituotose kalibravimo ir patikros laboratorijose, užtikrinančiose jų sąsajas su nacionaliniais ar tarptautiniais matavimo etalonais. Matavimo priemonės kalibravimą atlieka akredituotos kalibravimo laboratorijos. Matavimo priemonės gali būti kalibruojamos metrologijos centruose ar kitose

akredituotose kalibravimo laboratorijose, dirbančiose pagal tarptautinius standartus. Kalibravimo periodiškumas nustatytas, atsižvelgiant į matavimo priemonių naudojimo dažnumą, naudojimo sąlygas, struktūrines charakteristikas, gamintojo rekomendacijas, bendrus reikalavimus konkrečiai kontrolės sričiai ir akredituojančios įstaigos reikalavimus.

FTL yra aprūpintas visa reikiama įranga, medžiagomis ir priemonėmis, reikalingomis laboratoriniams tyrimams atlikti. Taip pat turima visa reikiama įranga ir užtikrinamos reikiamos sąlygos mėginiams laikyti ir saugoti, sudarytos sąlygos ištirtą medžiagą saugiai pašalinti.

Mokymai. VATŽŪM darbuotojai kasmet pagal iš anksto sudaromus planus, atsižvelgiant į darbuotojų poreikius, jų vykdomas funkcijas, veiklos vertinimo išvadas, tiesioginių vadovų siūlymus, taip pat atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pasikeitimus, dalyvauja mokymuose, kelia kvalifikaciją įvairiose srityse. Siekiant nuolat kelti darbuotojų, vykdančių rizikos vertinimo, planavimo ir analizės, konsultavimo, informavimo ir prevencijos ir fizinių patikrinimų funkcijas, kompetenciją, kasmet organizuojami vidiniai mokymai.

VATŽŪM dalyvauja ir kitų įstaigų ir organizacijų rengiamuose seminaruose ir (ar) mokymuose teikiant informaciją ir konsultacijas ir organizuoja seminarus (ūkio subjektams ir (ar) kitoms institucijoms ir įstaigoms) fitosanitarijos, augalų veislių, augalų dauginamosios medžiagos, grūdų ir jų produktų kokybės, AAP veiklos priežiūros klausimais ir kitais augalininkystės srities klausimais.

Specialistai kelia kvalifikaciją, ugdo reikiamas kompetencijas, dalyvaudami išoriniuose mokymuose. Kasmet VATŽŪM struktūrinių padalinių (Agrochemijos, Fitosanitarijos, Pasienio kontrolės koordinavimo skyrių, regioninių skyrių, pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) atstovai dalyvauja Europos Komisijos (toliau – EK) mokymų programoje „Geresnis mokymas, siekiant užtikrinti saugų maistą“ („Better training for safer food“).

Kiekvienais metais vykdomi regioninių skyrių ir pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistų mokymai, susiję su fitosanitarijos sritimi:

- šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams taikymas;
- medienos ir medinės pakavimo medžiagos (toliau – MPM) kontrolė pagal ES reikalavimus;
- saugomos zonos dėl vaismedžių bakterinės degligės fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymas;
- kenkėjų, keliančių pavojų lauko, sodo, daržo ir miško augalams, fitosanitarinės kontrolės klausimai;
- GMO atsiradimo rizikos kultūrose stebėsenos ir kiti klausimai;

- darbas su EK Prekybos kontrolės ir ekspertizių sistema (toliau – TRACES) ir Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema (toliau – VATIS);
- europinių reglamentų pristatymas, gebėjimų dirbti su reglamentais tobulinimas.

Nuo 2016 m. VATŽŪM taiko Naujai priimtų darbuotojų adaptacijos programą. VATŽŪM direktoriaus įsakymu naujam darbuotojui paskiriamas kuratorius, kuris, atsižvelgdamas į naujo darbuotojo išsilavinimą ir patirtį, sudaro detalų mokymo planą. Mokymo plane suformuluojami adaptaciniam laikotarpiui keliami tikslai, uždaviniai, nustatomi terminai, numatomi mokymo žingsniai ir trukmė. VATŽŪM taikoma Naujai priimtų darbuotojų adaptacijos programa užtikrina greitesnį ir veiksmingesnį naujo darbuotojo įsitraukimą į VATŽŪM veiklą ir prisitaikymą prie kolektyvo.

Duomenų ir informacijos valdymas.

VATŽŪM naudojamos informacinės sistemos ir duomenų bazės

VATIS	Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema
FRIS	Lietuvos Respublikos fitosanitarinis registras
AVETIS	Augalų genčių ir rūšių veislių ūkinio vertingumo tyrimo duomenų informacinė sistema
ES IS / DB	<i>IMSOC</i> (ES IS, skirta oficialios kontrolės procedūroms fiksuoti), <i>CIRCABC</i> (Europos bendrijos IS, skirta kiekvienos ES valstybės narės augalų apsaugos produktų registracijos duomenims saugoti), <i>EFSA DMS</i> (Europos maisto saugos agentūros duomenų valdymo sistema, skirta informacijai apie ES vertinamas veikliąsias medžiagas sisteminti)
Kitos IS ir duomenų bazės	Kitos taikomosios programos apima finansinės apskaitos, personalo ir dokumentų valdymo ir kitas IS.

Siekdama užtikrinti veiklos ir ūkio subjektams teikiamų elektroninių paslaugų kokybę ir efektyvumą, VATŽŪM įdiegta VATIS, kurios tikslas – šiuolaikinėmis informacinių technologijų priemonėmis centralizuotai rinkti, kaupti, saugoti ir teikti su VATŽŪM vykdoma veikla susijusią informaciją.

Modernizuotas VATŽŪM administracinių paslaugų teikimas, integruojant kitas sistemas ir registrus, sumažins informacinius įpareigojimus fiziniams ir juridiniams asmenims, norintiems gauti paslaugą, sutrumpės sprendimų priėmimo laikas, trumpės paslaugos suteikimo terminas.

Pareiškėjas paslaugą gali užsakyti internetu, turi galimybę stebėti paslaugos būseną, atlikti mokėjimus, atsispausdinti išduotus dokumentus ir kt.

Bendras naudojimas informacine sistema mažina klaidų dėl žmogiškojo faktoriaus atsiradimo tikimybę, greičiau teikiama ir paviešinama aktuali informacija suinteresuotoms šalims.

VATIS suteikia galimybę kaupti ir sisteminti duomenis apie sąnaudas tam, kad galima būtų atlikti nuolatinę sąnaudų stebėseną ir priimti su jų mažinimu ir paslaugų teikimo našumo didinimu susijusius sprendimus, grįstus statistine ir faktine analize, lyginant ir vertinant skirtingų paslaugų, skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais ir skirtingų paslaugų teikėjų teiktų paslaugų teikimo sąnaudas.

Informacijos teikimas visuomenės informavimo priemonėms. VATŽŪM vyksta vidaus ir išorės komunikavimas. VATŽŪM nustatyti vidiniai ryšiai tarp skirtingų struktūrinių padalinių, įtraukiant darbuotojus į KVS planavimą, valdymą bei nuolatinį gerinimą. Informacijos apsisikeitimo būdai, priemonės ir atsakomybės apibrėžtos kokybės vadove, KVS procedūrų aprašuose, tvarkų aprašuose, taisyklėse ir kituose veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

VATŽŪM vadovybė užtikrina, kad vyktų nuolatinė informacijos sklaida apie KVS ir jos rezultatyvumą. Darbuotojai informuojami elektroniniu paštu (pvz., naujienlaiškiuose), susirinkimų / pasitarimų metu, skelbiant aktualią informaciją VATŽŪM vidiniame tinkle ir informaciniuose stenduose.

Išorinė komunikacija su suinteresuotomis šalimis vyksta skelbiant aktualią informaciją VATŽŪM interneto svetainėje <http://www.vatzum.lt/>, siunčiant naujienlaiškius, organizuojant mokymus, viešąsias konsultacijas, dalyvaujant susitikimuose, seminaruose, renginiuose, atsakant į paklausimus, bendraujant socialiniuose tinkluose *Facebook*, *LinkedIn*, platinant spaudos pranešimus.

VATŽŪM veiklos visuomenei pristatomos vadovaujantis VATŽŪM direktoriaus įsakymu patvirtintu VATŽŪM komunikacijos planu. Informacijos teikimas žiniasklaidai vykdomas, vadovaujantis Informacijos teikimo žiniasklaidai tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. A1-301 „Dėl Informacijos teikimo žiniasklaidai tvarkos aprašo patvirtinimo“.

VATŽŪM informuoja visuomenę per visuomenės informavimo priemones fitosanitarijos, augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės, pluoštinių kanapių, taip pat kitais VATŽŪM kompetencijai priskirtais klausimais. Taip pat informacija gali būti teikiama, atsižvelgiant į konkrečias situacijas ir įvertinant, kad tokia informacija gali sukelti visuomenės ir žiniasklaidos susidomėjimą, esant žiniasklaidos atstovų paklausimui.

Organizuojant informacijos apie VATŽŪM veiklą sklaidą ir įgyvendinant komunikacijos priemones laikomasi VATŽŪM veiklos viešumo ir skaidrumo, sąžiningumo, atsakomybės, išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, suprantamumo, nešališkumo, pagrįstumo, inovatyvumo, pagarbos, bendradarbiavimo ir pavyzdingumo principų.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. VATŽŪM, kaip kompetentingos kontrolės institucijos, įgaliojimai nustatyti ŽŪM įsakymu patvirtintuose VATŽŪM nuostatuose.

VATŽŪM nuostatai skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/nuostatai/>).

Kontrolės vykdymas. VATŽŪM įgyvendina valstybinę fitosanitarijos, augalų apsaugos, trešiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, pluoštinių kanapių, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką Lietuvos Respublikoje, vadovaudamasi teisės aktų nuostatomis. Bendrieji ūkio subjektų veiklos priežiūros vykdymo procedūriniai reikalavimai nustatyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro, VATŽŪM direktoriaus patvirtintose tvarkose (procedūrų aprašuose). Mėginių / bandinių / ėminių paėmimas nustatytas ŽŪM ministro ir VATŽŪM direktoriaus tvarkų aprašuose, metodikose.

Atliekamų ūkio subjektų veiklos patikrinimų rūšis, pagrindus, kriterijus, tvarką ir trukmę nustato Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės, patvirtintos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. A1-218 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės), kiti teisės aktai.

Ūkio subjektų veiklos planinių patikrinimų pirminis tikslas – teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją gautos informacijos apie ūkio subjekto veiklą vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas. Ūkio subjektų veiklos planinis patikrinimas gali apimti ūkio subjekto visą veiklą arba jos dalį.

Planiniai patikrinimai atliekami pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintus planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašus (patikrinimų planus).

Patikrinimų planų projektus rengia ir VATŽŪM direktoriui teikia tvirtinti metodiniai padaliniai. Ūkio subjektai įtraukiami į patikrinimų planą taikant rizikos analize (vertinimu) pagrįstus atrankos kriterijus.

Patikrinimų planai sudaromi atsižvelgiant į:

- ankstesnio patikrinimo datą;

- ankstesnio patikrinimo rezultatus, kai jie buvo neigiami ir (arba) buvo nustatyta pažeidimų ir (arba) jie nebuvo laiku pašalinti per VATŽŪM nustatytą laiką;
- tai, ar buvo taikytos teisės aktuose numatytos teisinio poveikio priemonės, ir jų sunkumą;
- gautus fizinių ir juridinių asmenų, viešojo administravimo institucijų skundus ar pranešimus dėl ūkio subjekto veiklos sąlygų vykdymo pažeidimo;
- Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų, ES teisės aktų nustatytą ūkio subjektų veiklos patikrinimų periodiškumą;
- turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl ūkio subjektų veiklos, kuri gali prieštarauti teisės aktams ar neatitikti teisės aktų reikalavimų;
- metodinių padalinių parengtus VATŽŪM direktoriaus įsakymu patvirtintus rizikos analize (vertinimu) pagrįstus atrankos kriterijus.

Sudarant patikrinimų planus, ne mažiau kaip 5 proc. planinių patikrinimų atliekami rotacijos tarp regioninių skyrių būdu. Planine tvarka tikrinamų ūkio subjektų skaičius nustatomas įvertinant VATŽŪM turimus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

VATŽŪM specialistas negali tikrinti ūkio subjekto veiklos, jeigu patikrinimo atlikimas susijęs su jo privačiais interesais ir gali sukelti interesų konfliktą. Paaiškėjus šiai aplinkybei VATŽŪM specialistas privalo gražinti pavedimą jį surašiusiam asmeniui ir nusišalinti nuo patikrinimo atlikimo Viešųjų ir privačių interesų derinimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. A1-151 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

VATŽŪM direktoriaus įsakymu tvirtinamame Ūkio subjektų, su kuriais ūkio subjektų veiklos patikrinimus atliekančių padalinių vedėjai (metodinių ir regioninių padalinių vedėjai) turi ryšių ir dėl to patikrinimo metu gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas, sąraše nurodytų ūkio subjektų patikrinimus atlieka kitų metodinių ir (ar) regioninių padalinių specialistai.

Patvirtinti patikrinimų planai VATŽŪM interneto svetainėje skelbiami vadovaujantis Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių ir (ar) kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Neskelbiama informacija apie planinius patikrinimus, apie kuriuos, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, ūkio subjektas neturi būti informuotas.

Neplaniniai patikrinimai gali būti atliekami:

- gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą arba kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą;
- įvertinus turimą informaciją ir kilus įtarimų dėl ūkio subjekto veiklos, kuri gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms;
- gavus anoniminių skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, kai, įvertinus turimą informaciją, kyla įtarimų, kad ūkio subjekto veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms;
- siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ūkio subjekto veiklos ankstesnio patikrinimo metu nustatyti teisės aktų reikalavimų pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai;
- jeigu neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą nustato kitas ūkio subjektų veiklos priežiūrą reglamentuojantis įstatymas.

VATŽŪM gavus skundą (informaciją, pranešimą ar kt.) dėl ūkio subjekto galimai teisės aktams prieštaraujančios veiklos, susijusios su augalų apsaugos ir (ar) tręšiamaisiais produktais, neplaninis ūkio subjekto veiklos patikrinimas turi būti atliktas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo užduoties atlikti neplaninį patikrinimą gavimo VATŽŪM padalinyje dienos.

Patikrinimo trukmė priklauso nuo faktinių tikrinimo eigos aplinkybių. Paprastai ūkio subjekto veikla patikrinama per 1 darbo dieną. Prireikus tikrinimo trukmė gali būti ilgesnė, bet ne daugiau kaip 5 darbo dienos.

Ūkio subjekto veiklos planinio ir neplaninio patikrinimo rezultatai įforminami patikrinimo akte ir jo prieduose. Už tinkamą planinio ir neplaninio patikrinimo atlikimą ir rezultatų įforminimą atsako tikrinimą atlikę ir dokumentus surašę VATŽŪM specialistai.

Patikrinimo dokumentuose (patikrinimo akte, paėmimo tirti akte ir kt.) minimi teisės aktai nurodomi, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, tvirtinami juos surašiusio VATŽŪM specialisto parašu. Patikrinimo metu surašyti dokumentai registruojami pagal VATŽŪM direktoriaus tvirtinamą dokumentacijos planą ir saugomi nustatyta tvarka.

Patikrinimo dokumentuose nurodyta informacija yra konfidenciali ir gali būti perduota kitoms įstaigoms tik teisės aktų numatytais atvejais ir tvarka.

Patikrinimo aktas ir jo priedai formuojami ir pasirašomi elektroninėmis priemonėmis. Ūkio subjektams, pateikusiems VATŽŪM direktoriaus nustatytos formos sutikimą dėl dokumentų pasirašymo ir elektroninio pašto naudojimo, patikrinimo aktas ir jo priedai įteikiami elektroniniu

būdu. Ūkio subjektams, nepateikusiems sutikimo dėl dokumentų pasirašymo ir elektroninio pašto naudojimo, pasirašytinai įteikiamas patikrinimo akto ir jo priedų popierinis egzempliorius. Jeigu dėl techninių kliūčių patikrinimo metu nėra galimybės suformuoti patikrinimo akto ir jo priedų elektroninėmis priemonėmis, surašomas popierinis patikrinimo aktas dviem egzemplioriais: vienas egzempliorius lieka tikrinimą atlikusiam VATŽŪM specialistui, kitas pasirašytinai perduodamas ūkio subjektui arba jo atstovui. Jeigu tikrintas ūkio subjektas ar jo atstovas atsisako pasirašyti patikrinimo aktą ir (ar) jo priedus, tai pažymima patikrinimo akte, kurį pasirašo aktą surašęs VATŽŪM specialistas ir, esant galimybei, liudinininkai. Tą pačią darbo dieną popierinio patikrinimo akto ir jo priedų duomenys suvedami į VATIS. Taip pat su patikrinimo aktu VATIS saugomi patikrinimo garso ir (ar) vaizdo įrašai, per patikrinimą gautų dokumentų kopijos, fotolentelė (-ės) ir nuotraukos ir kita patikrinimo metu surinkta medžiaga.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti atliekami nuotoliniu būdu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. gegužės 6 d. įsakyme Nr. A1-231 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos patikrinimų organizavimo ir atlikimo nuotoliniu būdu“ numatytais atvejais ir tvarka. Atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimus paprastai paskiriami du ar daugiau VATŽŪM specialistų, išskyrus atvejus, kai tai neįmanoma dėl organizacinių kliūčių ar kai patikrinimas atliekamas nuotoliniu būdu. Atliekant patikrinimą turi būti taikomos papildomos skaidrumą užtikrinančios priemonės (vaizdo ir (arba) garso fiksavimas).

Gali būti atliekami bendri VATŽŪM ir kitų priežiūrą atliekančių subjektų, kurių priežiūros dalykas ir forma yra tarpusavyje susiję, patikrinimai, jeigu taip sumažėja priežiūros našta verslui.

Už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus taikomos teisės aktų nustatytos poveikio priemonės. Sprendimus dėl poveikio priemonių taikymo už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus priima patikrinimą atlikęs VATŽŪM specialistas (įgaliotas darbuotojas), įvertinęs visas su teisės aktų reikalavimų pažeidimais susijusias aplinkybes, atsižvelgdamas į pažeidimų pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose nustatytas aplinkybes.

Pažymėtina tai, kad VATŽŪM yra patvirtintos Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijos. Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų sąrašas pateiktas minėtose rekomendacijose. Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijos pavišintos VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų veiklos priežiūra“ <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>).

Pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios ūkio subjektui už atliekamo pirmojo planinio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus netaikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu (pvz., leidimo sustabdymas, leidimo galiojimo panaikinimas ir kt.). Ūkio subjekto veiklos pradžia laikoma jo steigimo dokumentų (pakeistų steigimo dokumentų) įregistravimo Juridinių asmenų registre data. Jeigu tokiai veiklai reikia gauti leidimą ir (ar) licenciją, ūkio subjekto veiklos pradžia laikoma leidimo ir (ar) licencijos išdavimo data. Nustačius teisės aktų reikalavimų nesilaikymo ar netinkamo taikymo faktą, ūkio subjektui duodamas privalomasis nurodymas nustatant protingą (paprastai ne trumpesnę kaip vieno mėnesio) terminą pažeidimams ištaisyti.

Tačiau minėta išlyga netaikoma, jeigu poveikio priemonės yra būtinos ir neišvengiamos siekiant užkirsti kelią kenksmingųjų organizmų plitimui, žalos visuomenei ar kitų asmenų interesams arba aplinkai atsiradimui. Priemonės, ribojančios ūkio subjekto veiklą, turi būti proporcingos padarytos žalos dydžiui.

Ūkio subjektų priežiūrą atliekantys skyriai bendradarbiauja su ūkio subjektais, juos konsultuoja ir atlieka kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, o poveikio priemones (administracines nuobaudas, kitas įstatymų nustatytas teisinio poveikio priemones) taiko kaip paskutinę priemonę (*ultima ratio*). Metodinės pagalbos principas netaikomas tikrinant ūkio subjektų veiklą, jeigu jo taikymas trukdo siekti ūkio subjektų veiklos priežiūros tikslų, susijusių su teisės aktų reikalavimų laikymosi priežiūra, ir laikytis specialiuosiuose priežiūrą reglamentuojančiuose įstatymuose ir jų įgyvendinamuose teisės aktuose, ES teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtintų atitinkamai priežiūrai keliamų reikalavimų.

VATŽŪM specialistai, atsižvelgę į patikrinimo rezultatus ar nustatę teisės aktų reikalavimų pažeidimų, ūkio subjektams taiko poveikio priemones teisės aktų nustatyta tvarka.

Rizikos vertinimas. VATŽŪM taikoma ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo sistema, kuri leidžia įvertinti ūkio subjektų veiklos rizikingumą ir efektyviai planuoti patikrinimų dažnumą. Siekdama nustatyti ūkio subjekto veiklos rizikingumą, VATŽŪM veiklą vertina pagal dirbamos žemės plotą, pagal auginamus augalus, pagal vykdomos veiklos pobūdį ir kt. VATŽŪM priežiūros veiklos specifika skirtinga, todėl ir rizikos vertinimo kriterijai yra skirtingi.

Vienodo rizikingumo ūkio subjektų įtraukimo į VATŽŪM metinius ūkio subjektų patikrinimų planavimus ir bendruosius rizikos valdymo principus nustato Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. A1-638 „Dėl Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas).

Bendrujų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas viešinamas VATŽŪM interneto svetainėje <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>

Siekiant įtvirtinti aiškesnę vienodo rizikingumo ūkio subjektų įtraukimo į metinius patikrinimų planus tvarką, nustatyti bendrieji rizikos valdymo principai:

- individualios rizikos vertinimo principas;
- vienodų reikalavimų principas;
- pirmenybės siejimo su rizikingumo vertinimo balu principas;
- racionalumo principas;
- reprezentatyvios visų tikrinamų ūkio subjektų imties principas;
- rotacijos tvarkos principas.

Rizikos vertinimas atliekamas ir rizikingumo lygis nustatomas, vadovaujantis patvirtintomis ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo metodikomis (tvarkų aprašais). Konkretūs kriterijai pagal konkrečią veiklą ar priežiūros sritį nurodyti kiekviename procedūros apraše (rizikų vertinimo metodikoje), kurie skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas būtinas ir svarbus dėl šių priežasčių:

- padeda nukreipti visus pajėgumus į svarbiausias ir rizikingiausias sritis;
- padeda nustatyti prioritetus planuojant veiklą;
- padeda sumažinti administracinę našą prižiūrimiems ūkio subjektams;
- padeda įgyvendinti nediskriminavimo ir lygybės prieš įstatymą principus, stiprina procesų skaidrumą ir mažina prielaidas korupcijai.

Teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų priežiūrą ir įtvirtinančių atitinkamų sričių reikalavimus, sąraše, patvirtintame Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. A1-172 „Dėl Teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų priežiūrą ir įtvirtinančių atitinkamų sričių reikalavimus, sąrašo patvirtinimo“, nurodytų teisės aktų galiojančios nuorodos paskelbtos VATŽŪM interneto svetainėje („Teisinė informacija“ – Teisės aktai“).

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais pareigūnais.

Ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje yra apibrėžtos tiek tikrinamų ūkio subjektų teisės, pareigos, tiek patikrinimus atliekančių specialistų teisės ir pareigos. Kontrolės institucijos yra įpareigtos patvirtinti ir viešai paskelbti tikrinimo veiksmų aprašą, viešai paskelbti dokumentą, kuriame būtų aiškiai nurodytos ūkio subjektų teisės, pareigos ir patikrinimus atliekančių specialistų veiksmai patikrinimo (inspektavimo) metu.

VATŽŪM interneto svetainėje yra viešai skelbiamos Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės <http://www.vatzum.lt/lt/teises-aktai/teises-aktai/kiti-teises-aktai/>

Kita aktuali ūkio subjektams informacija yra viešinama <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>

Kai kliudoma atlikti pavestas pareigas, nevykdomi teisėti reikalavimai, neteisėtais būdais bandoma paveikti VATŽŪM specialistą, pritaikoma administracinė atsakomybė, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) nuostatomis.

Administracinio nusižengimo teisenos pradžios, administracinio nusižengimo tyrimo atlikimo, administracinio nusižengimo protokolo ir administracinio nurodymo surašymo, administracinio nusižengimo bylos rengimo nagrinėti ir nagrinėjimo, nutarimo priėmimo administracinio nusižengimo byloje, taip pat šio nutarimo apskundimo ir vykdymo, protokolo ir nutarimo administracinio nusižengimo byloje registravimo tvarka numatyta Administracinių nusižengimų tyrimų atlikimo, protokolų surašymo ir administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos apraše.

VATŽŪM darbuotojų, įgaliotų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas sąrašą, patvirtintą Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. A1-313 „Dėl įgaliotųjų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas“ (įsakymo suvestinę redakciją), galima rasti VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų veiklos priežiūra“ – „Asmenų, įgaliotų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas, sąrašas“).

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. VATŽŪM veiklos vertinimo procesas apima veiklos (ir valstybinės kontrolės) rezultatų kaupimą, matavimą, kontrolę ir pritaikymą vykdomai veiklai gerinti. VATŽŪM, kaip ir kitos ūkio subjektų priežiūrą vykdančios institucijos, vadovaudamasi nustatytais reikalavimais, naudoja veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo rodiklius, kurie suprantami kaip planavimo, valdymo įrankis, padedantis siekti tikslų ir uždavinių, vykdyti rezultatyvią veiklą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius. VATŽŪM veiklos vertinimo procedūros nustatytos kokybės sistemos dokumentuose.

VATŽŪM veiklos ir procesų kokybės užtikrinimo ir nuolatinio gerinimo ciklas, kurį sudaro vykdomos veiklos / funkcijų ir procesų kontrolės planavimas, organizavimas, įgyvendinimas, tikrinimų atlikimas ir įforminimas dokumentais (toliau – veiklos kontrolė), vykdomas, vadovaujantis Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. A1-109 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos

prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašas).

Veiklos kontrole siekiama užtikrinti:

- kad pavestos funkcijos būtų vykdomos ekonomiškai, efektyviai, rezultatyviai ir skaidriai, būtų tinkamai įgyvendinami strateginiai tikslai, veiklos planai, laiku ir tinkamai atsiskaitoma už veiklos rezultatus, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, veiksmai ir VATŽŪM veikla atitiktų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus;
- KVS rezultatyvumą, veiksmingumą ir atitiktį standarto LST EN ISO 9001 reikalavimams, kad būtų nuolat gerinami veiklos procesai.

Veiklos kontrolė vykdoma, vadovaujantis teisės aktu, reglamentuojančią VATŽŪM veiklą, LST EN ISO 9001 reikalavimais ir Veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašo nuostatomis.

Siekdama užtikrinti, kad VATŽŪM pavestos funkcijos būtų vykdomos, laikantis teisės aktų reikalavimų, būtų vykdoma veiklos rezultatų stebėseną, tinkamai funkcionuotų ir būtų nuolat tobulinama KVS pagal LST EN ISO 9001 standarto reikalavimus, gerinamas veiklos efektyvumas ir rezultatyvumas, VATŽŪM kasmet, vadovaudamasi patvirtinta programa, rengia patikrinimų planus ir atlieka veiklos ir procesų tikrinimus (vidaus auditus).

Veiklos tikrinimai planuojami, atsižvelgiant į praėjusių metų tikrinimus ir išorės auditus, į informaciją apie konkretaus padalinio ar konkretaus darbuotojo netinkamą funkcijų vykdymą, nustatytas neatitiktis atliekant pavestas funkcijas, teisės aktų nuostatų nesilaikymą, ūkio subjektų skundus ar kitą informaciją, gautą iš metodinių, bendrųjų padalinių vadovų ir (ar) darbuotojų, nepriklausančių jokiai struktūriniam padaliniui.

Procesų tikrinimai planuojami, atsižvelgiant į KVS procesų svarbą ir įtaką veiklos kokybei, informaciją apie procesų būklę, ankstesnių tikrinimų ir išorės auditų rezultatus, nustatytas neatitiktis atliekant pavestas funkcijas, teisės aktų nuostatų nesilaikymą ar kitą informaciją.

Netikėti tikrinimai atliekami, siekiant įvertinti, ar funkcijos vykdomos, laikantis teisės aktų reikalavimų ir (ar) konkretus darbuotojas geba vykdyti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas darbo metu (stebint darbuotojo atliekamą planinį ar neplaninį ūkio subjekto veiklos tikrinimą ar vykdant kitas funkcijas), KVS rezultatyvumą, veiksmingumą ir atitiktį LST EN ISO 9001 reikalavimams.

Atsižvelgiant į rizikos analizės rezultatus, procesas, struktūrinis padalinys ir (ar) darbuotojas gali būti tikrinamas ir daugiau nei vieną kartą per metus, atliekant pakartotinius tikslinius ir (arba) netikėtus tikrinimus. Procesai papildomai gali būti tikrinami atsiradus KVS, veiklos ar struktūros

pokyčių, pasikeitus veiklą reglamentuojantiems teisės aktams, norint patikrinti atliktų korekcinio veiksmų rezultatyvumą.

Veiklos ir procesų tikrinimų (vidaus auditų) rezultatas – įgyvendinti korekciniai, koregavimo ir prevenciniai veiksmai, patikslinti procesai, atnaujinti teisės aktai, atsižvelgta į pateiktas gerinimo galimybes.

Veiklos ar funkcijų ir procesų kontrolė vykdoma, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis ir (ar) standartų reikalavimais. Veiklos ar funkcijų ir procesų kontrolę organizuoja ir koordinuoja Veiklos koordinavimo ir tarptautinių ryšių skyrius, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis.

Valstybinės kontrolės, kaip vieno pagrindinių VATŽŪM veiklos elementų, vertinimas atliekamas ir auditų metu. VATŽŪM atliekami veiklos ir procesų tikrinimai (kokybės vadybos sistemos vidaus auditai) ir kitų institucijų atliekami išorės auditai. Detalesnė informacija apie vykdomų auditų tikslus, uždavinius, darbo organizavimą pateikiama šio skyriaus 3.4 „Audito tarnybų veiklos organizavimas“.

Kontrolės nešališkumas. Siekiant suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priamųjų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje, vadovaujamosi Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatomis. VATŽŪM, siekdama panaikinti prielaidas viešųjų ir privačių interesų konfliktui ir tinkamai įgyvendinti viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje reikalavimus, turi patvirtintas rekomendacijas dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi bei kontrolės vykdymo. VATŽŪM direktoriaus įsakymu sudarytas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Darbuotojams draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas, jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais (gali kilti interesų konfliktas); darbuotojas privalo vykdyti VATŽŪM direktoriaus ar jo įgalioto asmens rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo jis privalo nusišalinti, kurios, remiantis deklaracijomis arba darbuotojo prašymu, yra rengiamos konkrečiai situacijai; darbuotojai negali dalyvauti kontrolės, tyrimų komisijų ar kitų tokio pobūdžio institucijų darbe, jeigu tai sukeltų interesų konfliktą; VATŽŪM direktorius arba jo įgaliotas asmuo motyvuotu rašytiniu sprendimu nušalina VATŽŪM darbuotoją nuo konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros, kitų tarnybinių pareigų atlikimo, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas sukels interesų konfliktą. VATŽŪM Teisės ir personalo skyriaus paskirtas

atsakingas darbuotojas vykdo reikalavimų, susijusių su viešųjų ir privačiųjų interesų derinimu valstybinėje tarnyboje, įgyvendinimo kontrolę ir priežiūrą.

Nešališkumas yra pagrindinis vykdomos oficialios kontrolės elementas.

VATŽŪM specialisto nepriklausomumas yra būtina sąlyga, kad būtų atliekami nešališki patikrinimai, nes patikrinimų metu surinkta informacija yra tolesnio sprendimo priėmimo proceso pagrindas. VATŽŪM specialistų nepriklausomumo valdymo priemonės apima viešųjų ir privačių interesų deklaravimą, konfidencialumo reikalavimų laikymosi užtikrinimą, ekonominę nepriklausomybę (atlygis nepriklauso nuo patikrinimo rezultatų ar išvadų ir priimto sprendimo), darbuotojų elgesio reikalavimų ir veiklos etikos principų nustatymą ir kt.

VATŽŪM vadovaujasi ŽŪM ir jos valdymo srities įstaigų, valstybės valdomų įmonių Nulinės tolerancijos korupcijai politikos aprašu, yra pasirengusi VATŽŪM atsparumo korupcijai politiką, atsižvelgiant į Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovą, gerą atsparumo korupcijai politikų praktiką, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijas ir yra vienas iš VATŽŪM atsparumo korupcijai elementų. VATŽŪM vadovai ir darbuotojai įsipareigoja savo veikloje ja vadovautis.

Siekiant užtikrinti tinkamą korupcijos rizikos veiksnių valdymą, VATŽŪM yra patvirtintas korupcijos rizikos veiksnių valdymo tvarkos aprašas ir korupcijos rizikos veiksnių žemėlapis.

VATŽŪM, siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytų reikalavimų įgyvendinimą, rengia korupcijos prevencijos programą, metinį korupcijos prevencijos programos priemonių planą. VATŽŪM korupcijos prevencijos programą rengia VATŽŪM Teisės ir personalo skyriaus atsakingas darbuotojas, konsultuodamasis su kitais VATŽŪM padaliniais.

Programa apima:

- VATŽŪM antikorupcinės aplinkos analizę;
- korupcijos prevencijos tikslų ir uždavinių nustatymą;
- korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo nuostatas;
- korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą.

Rengiant programą ypatingas dėmesys skiriamas sritims, kuriose galimai pasireiškia didelė korupcijos tikimybė:

- GMO kontrolė;
- šviežių vaisių ir daržovių kontrolė;
- fitosanitarinė kontrolė;
- augalų dauginamosios medžiagos tiekimo rinkai kontrolė;
- grūdų kontrolė;

- AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo ir tiekimo rinkai priežiūra;
- pluoštinių kanapių auginimo priežiūra ir pluoštinių kanapių produktų tiekimo rinkai kontrolė;
- gerosios augalų apsaugos produktų veiksmingumo bandymų praktikos sertifikatų turėtojų kontrolė;
- TP (toliau – trešiamieji produktai) pateikimo, tiekimo rinkai ir naudojimo priežiūra;
- AAP purkštuvus registruojančių ir technines apžiūras vykdančių ūkio subjektų veiklos priežiūra;
- valstybės rezervo maistinių atsargų kontrolė;
- administracinės atsakomybės ūkio subjektams taikymas;
- ūkio subjektų veiklos priežiūros vykdymo procesas;
- viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė;
- saugiųjų dokumentų blankų pirkimas;
- viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė.

Kiekvienais metais Korupcijos prevencijos programa ir priemonių planas peržiūrėti ir prireikus koreguojami, pildomi. Korupcijos prevencijos programa, priemonių planas ir programos įgyvendinimo ataskaita skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje („Korupcijos prevencija“ <http://www.vatzum.lt/lt/korupcijos-prevencija/>).

VATŽŪM Teisės ir personalo skyriaus atsakingas darbuotojas rengia ir teikia VATŽŪM direktoriui informaciją apie korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo rezultatus.

Kontrolės skaidrumas. VATŽŪM, siekdama įgyvendinti valstybinės kontrolės skaidrumo principą ir sudaryti visuomenei galimybę susipažinti su informacija apie valstybinės kontrolės organizavimą ir rezultatus, viešina metinius veiklos planus, metinius ūkio subjektų patikrinimų planus (jeigu teisės aktai nenustato kitaip), metines veiklos ataskaitas.

VATŽŪM metiniai veiklos planai ir metinės veiklos ataskaitos skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Planavimo dokumentai“ <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/>).

Taip pat viešinama informacija apie ūkio subjektų veiklos priežiūrą VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų priežiūra“ – „Informacija apie veiklos vertinimo kriterijus (rodiklius)“ <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/informacija-apie-veiklos-vertinimo-kriterijus-rodiklius/>), vadovaujantis teisės aktais.

VATŽŪM interneto svetainėje skelbiami priimti teisės aktai ir jų pakeitimai („Teisės aktai“ <http://www.vatzum.lt/lt/teises-aktai/>).

VATŽŪM taip pat viešina informaciją apie konsultacijas ir metodinę informaciją. Siekiant gerinti metodinės pagalbos suteikimą ir ūkio subjektų konsultavimą, 2020 m. sukurta ir nuolat atnaujinama VATŽŪM interneto svetainėje skiltis „Aktualu“, kurios pagrindu ūkio subjektus konsultuojantys darbuotojai naudoja aktualią informaciją, konsultuodami ūkio subjektus per patikrinimus. Šioje skiltyje teikiama informacija apie vykusius ir planuojamus VATŽŪM mokymus, skirtus ūkio subjektams, institucijoms, teritoriniams padaliniais ir kitiems subjektams.

Organizuojamos ir ūkio subjektams viešosios konsultacijos aktualiomis temomis nuotoliniu būdu, naudojantis videokonferencijų platformomis *Zoom* ir *Teams*. Taip pat VATŽŪM pradėjo koordinuoti klausimų-atsakymų parengimą ir viešinimą ūkio subjektams po viešųjų konsultacijų VATŽŪM interneto svetainėje („Naujienos“ <http://www.vatzum.lt/lt/naujienos/>) ir trumpąją informaciją apie tai paviešina VATŽŪM *Facebook* paskyroje).

Visa ūkio subjektams aktuali informacija (atmintinės, patikrinimų planai, kontroliniai klausimynai, patikrinimo aktas, pavedimo forma ir kt. viešinama taip pat VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų priežiūra“ <http://www.vatzum.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>).

Taip pat VATŽŪM interneto svetainėje viešinami biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, finansinių ataskaitų rinkiniai ir kt.

Kokybės vadybos sistema. Siekiant optimizuoti veiklos procesus, pagerinti veiklos valdymą ir efektyvumą, užtikrinti kokybišką pavestų kontrolės ir priežiūros funkcijų vykdymą ir paslaugų teikimą, VATŽŪM buvo įdiegta ir sertifikuota kokybės vadybos sistema pagal Lietuvos standarto LST EN ISO 9001:2008 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2008)“ (toliau – LST EN ISO 9001:2008) reikalavimus. 2017 m. gruodžio mėn. sertifikavimo įstaiga, atlikusi KVS pakartotinį sertifikavimo auditą, rekomendavo KVS sertifikuoti kitam 3 metų ciklui kaip atitinkančią LST EN ISO 9001 reikalavimus. Kokybės vadybos sistemos sertifikavimas pratęstas ir 2020 m. sausio 31 d. VATŽŪM išduotas sertifikatas, patvirtinantis, kad KVS atitinka LST EN ISO 9001 (taip pat ir tarptautinio atitiktens) reikalavimus. Siekiant sėkmingai prižiūrėti kokybės vadybos sistemą ir atsižvelgiant į taikomas gerąsias kokybės vadybos sistemų praktikas kitose institucijose, buvo nuspręsta turimais ištekliais VATŽŪM savarankiškai prižiūrėti kokybės vadybos sistemą, vadovaujantis LST EN ISO 9001 reikalavimais.

VATŽŪM prižiūri ir nuolat tobulina KVS procesus, susijusius tiek su priežiūros ir kontrolės, tiek su bendrosiomis (pvz., personalo mokymų, turto ir informacinių technologijų valdymo) funkcijomis, kasmet peržiūri, prireikus atnaujina kokybės vadovą, KVS procedūrų aprašus ir kitus su KVS susijusius dokumentus. Atsižvelgiant į teisės aktų ir LST EN ISO 9001 reikalavimų

pasikeitimus, organizuojami mokymai, kasmet planuojami ir atliekami veiklos ir procesų tikrinimai (vidaus auditai), taip pat kasmet atliekama vadybos vertinamoji analizė.

Siekiant užtikrinti kokybės sistemos dokumentų prieinamumą VATŽŪM darbuotojams, visi KVS dokumentai skelbiami VATŽŪM vidiniame tinkle. Tam yra sukurta greitoji nuoroda ir atskira skiltis „Kokybės vadybos sistema“, pagal temas atskiri katalogai.

KVS aiškiai aprašyta ir įforminta privalomais dokumentais. Įdiegus kokybės vadybos sistemą, padidėjo pavestų funkcijų vykdymo efektyvumas ir pagerėjo asmenų (ūkio subjektų ar klientų) aptarnavimo lygis, darbuotojams lengviau atlikti pavestas funkcijas (pvz., kontroliuoti ūkio subjektus, kaip jie laikosi teisės aktų reikalavimų, tikrinti, ar jie nepažeidžia teisės aktų, konsultuoti ūkio subjektus aktualiais augalininkystės srities klausimais).

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Siekiant tinkamai atlikti pavestas funkcijas, ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje bendradarbiaujama su įvairiomis institucijomis.

VATŽŪM bendradarbiauja ir koordinuoja savo priežiūros veiksmus su VMVT, Muitinės departamentu, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamentu, NMA, viešąja įstaiga Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra (toliau – VšĮ KVRPA) ir VšĮ Ekoagros.

VATŽŪM informacija keičiasi su VMVT, Muitinės departamentu, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, NMA, ŽŪIKVC, VšĮ KVRPA ir VšĮ Ekoagros. VATŽŪM keičiasi informacija, susijusia su tikrinamų ūkio subjektų ir veiklos rizikingumu, patikrinimų duomenimis ir rezultatais, vadovaudamasi teisės aktais, bendradarbiavimo sutartimis ir pan.

VATŽŪM glaudžiai bendradarbiauja su mokslo institucijomis: Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija, Vilniaus ir Kauno kolegijomis ir rengia paskaitas juose, didina VATŽŪM žinomumą, pritraukia būsimus kandidatus į darbo vietas, priima praktikantus. Taip pat dalyvaujama renginiuose, pvz., „Karjeros diena 2022“, kuri organizuoja Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija.

Taip pat VATŽŪM keičiasi informacija ir bendradarbiauja su kitų ES valstybių narių kompetentingomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, ypač glaudžiai bendradarbiauja su augalų apsaugos organizacijomis kitose ES valstybėse narėse ir Tarptautinę augalų apsaugos konvenciją ratifikavusių valstybių organizacijomis, siekdama apsaugoti Lietuvos aplinką ir žemės ūkį nuo kenkėjų plitimo.

VATŽŪM vykdo ES Dvynių projektus. 2017–2019 m. užbaigtas ES Dvynių projektas „Ukrainos teisės aktų augalų apsaugos produktų ir augalų sveikatos srityje derinimas su ES bei susijusių kontrolės ir laboratorinių paslaugų stiprinimas“. Šiame projekte VATŽŪM darbuotojai

dalijosi sukaupta patirtimi apie Lietuvoje vykdomą augalų, augalinių produktų ir kitų susijusių objektų sveikatingumo priežiūrą ir AAP kontrolę.

Kartu su Latvijos valstybine augalų apsaugos tarnyba 2020-2023 m. sėkmingai užbaigtas įgyvendinti ES Dvynių projektas AZ 17 ENI AG 01 20 Azerbaidžane – „Sanitarinių ir fitosanitarinių (SPS) priemonių stiprinimas Azerbaidžane“, kurio tikslas – stiprinti Azerbaidžano maisto saugos agentūros gebėjimus parengti ir įgyvendinti su sanitarija ir fitosanitarija susijusius teisės aktus, daugiausia dėmesio skiriant augaliniam maistui ir pašarams.

VATŽŪM nuo 2021 m. birželio mėn. pradėjo įgyvendinti Europos maisto saugos agentūros (angl. *European Food Safety Authority*) finansuojamą projektą dėl ankstesniais metais vykdytos pušinio stiebinio nematodo (*Bursaphelenchus xylophilus*) stebėsenos Lietuvos teritorijoje (angl. *Assessing the confidence in pest freedom gained in the past pine wood nematode surveys*). Projekto tikslas – įvertinti, ar pušinis stiebinis nematodas neaptinkamas projekte dalyvaujančių šalių teritorijose pagal ankstesnių metų kenkėjo stebėsenos rezultatus. Be VATŽŪM, projekte dalyvauja specialistai iš Estijos, Norvegijos, Suomijos ir Švedijos. Numatoma projekto trukmė – 2 metai. Projektą koordinuoja Suomijos maisto agentūra.

VATŽŪM, atsižvelgdama į pasikeitimus įvykus Brexit ir Jungtinei Karalystei (toliau – JK) tapus trečiąja šalimi nustatė 5 dalykus, kur reikalinga tobulinti procesus siekiant užtikrinti sklandų ir nenutrūkstamą darbą fitosanitarijos srityje:

1. Eksportuojamų ir reeksportuojamų krovinių fitosanitarinės rizikos vertinimo posistemio tobulinimas.
2. Fitosanitarinio sertifikato išdavimo proceso tobulinimas.
3. Elektroninių sertifikatų išdavimas.
4. Fitosanitarinių funkcijų vykdymo užtikrinimas Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose (skyriuose).
5. VATIS tobulinimas.

2021 m. VATŽŪM teikė projektinį pasiūlymą „Fitosanitarinio sertifikato išdavimo proceso ir krovinių fitosanitarinės rizikos vertinimo posistemio tobulinimas bei elektroninių sertifikatų išdavimo proceso skaitmenizavimas“. Atsižvelgiant į gautą VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros projektinio pasiūlymo vertinimo išvadą, 2022 m. projektas „Fitosanitarinio sertifikato išdavimo proceso tobulinimas ir įvežamų krovinių patikros intensyvinimas“ įtrauktas į valstybės projektų sąrašą. Projekto tikslas – siekiant prisitaikyti prie pokyčių, kurie atsirado po „Brexit’o“, Lietuvos pasienio postuose per kuriuos iš JK importuojamos ir eksportuojamos ar sertifikuojamos į JK eksportuojamos siuntos, optimizuoti darbą ir užtikrinti, kad importo ir eksporto procedūros vyktų sklandžiai. 2022 m. buvo sėkmingai įgyvendintos pirmosios projekto veiklos. 2023 m. toliau bus

tęsiamos projekte suplanuotos veiklos: atliekami pakeitimai VATIS ir atnaujinama VATIS sąsaja su TRACES NT sistema, siekiant patobulinti duomenų gavimo procesą į VATIS apie įvežamus krovinius.

2021 m. lapkričio mėn. – 2023 m. kovo mėn. VATŽŪM dalyvauja projekte „Atvirų duomenų platformos, įgalinančios efektyvų viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą verslui, ir jos valdymo įrankių sukūrimas“. Projekte planuojama atverti 36 duomenų rinkinius. 2022 m. yra atverti duomenų rinkiniai „Registruoti augalų apsaugos produktai“ bei „Nacionalinis augalų veislių sąrašas“, kitų duomenų rinkinių atvėrimas beveik baigtas.

3.3. VIEŠOJI ĮSTAIGA „EKOAGROS“

Organizacinė struktūra. Ekoagros savininkė yra Lietuvos valstybė. Savininko turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra ŽŪM. Ekoagros įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina per savo valdymo organus. Ekoagros negali įgyti civilinių teisių ir pareigų per savo dalininkus.

Ekoagros organai yra:

- visuotinis dalininkų susirinkimas;
- taryba – kolegialus valdymo organas;
- direktorius – vienasmenis valdymo organas.

Visuotinis dalininkų susirinkimas yra aukščiausias Ekoagros organas. Dalininkų susirinkimo sprendimai įforminami ŽŪM raštiškais sprendimais (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymais).

Taryba yra patariamasis kolegialus valdymo organas, kurios tikslas – analizuoti Ekoagros veiklą ir teikti pasiūlymus direktoriui ir (arba) dalininkų susirinkimui dėl veiklos tobulinimo. Tarybos veiklai vadovauja pirmininkas. Tarybą sudaro 8 nariai: po 2 narius iš valdžios ir iš mokslo institucijų, po 2 narius iš produktų vartotojų ir iš produktų gamintojų atstovų.

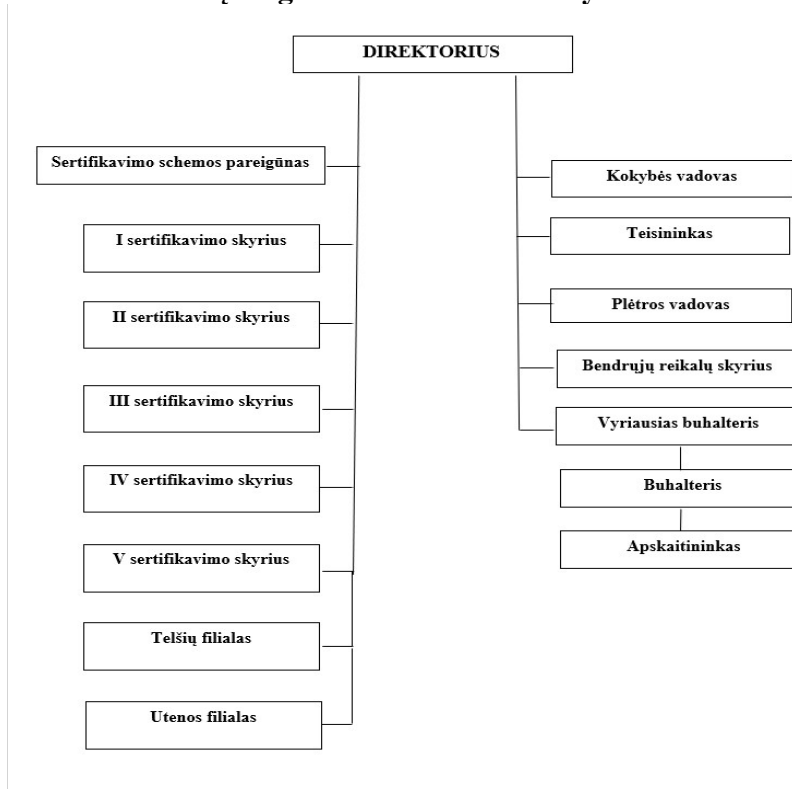
Tarybos narių atranką organizuoja ŽŪM. Taryba sudaroma trejiems metams.

Direktorius yra vienasmenis Ekoagros valdymo organas. Direktorius į pareigas skiriamas visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimu.

Ekoagros turi vieną centrinių biurą ir du filialus (Telšių ir Utenos). Utenos ir Telšių filialai turi savo atskiras buveines ir atlieka dalį Ekoagros funkcijų, vadovaudamiesi filialų nuostatais. Filialai įsteigti dalininkų iniciatyva nuo 2006-03-01, siekiant, kad pareiškėjų aptarnavimas būtų paprastesnis – atstumas nuo filialo buveinės iki pareiškėjo būtų tolygesnis visoje Lietuvos teritorijoje. Filialai veikia kaip sertifikavimo skyriai regionuose.

ŽŪM, kaip savininko turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tvirtina Ekoagros struktūrą. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtinta Ekoagros valdymo struktūra.

Viešosios įstaigos EKOAGROS valdymo struktūra

Laboratorija. Ekoagros, vykdydama ekologinės gamybos oficialią kontrolę, laboratorinių tyrimų atlikimo paslaugas užsako oficialioje laboratorijoje, paskirtoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 3D-466.

Oficialiaja centrine laboratorija paskirta – Eurofins Dr. Specht Laboratorien GmbH, Am Neuländer Gewerbepark g. 2, D-21079 Hamburgas – Vokietija;

Taip pat šie oficialiosios centrinės laboratorijos Eurofins Dr. Specht Laboratorien GmbH, padaliniai:

1. Eurofins Dr. Specht International GmbH, Am Neuländer Gewerbepark g. 2, D-21079 Hamburgas – Vokietija;
2. Eurofins Sofia GmbH, Rudower Chaussee g. 29/Gebäude Rudower Chaussee g. 31, D-12489 Berlynas – Vokietija;
3. Eurofins GeneScan, Engesser g. 4, D-79108, Fraiburgas – Vokietija;
4. Eurofins Food Integrity Control Services GmbH, Berliner g. 2, D-27721 Ritterhudas – Vokietija.

Centrinė laboratorija veikia kaip koordinuojanti laboratorija, kuri atlieka vieno langelio aptarnavimo funkciją, t. y. priima visus Ekoagros siunčiamus mėginius ir paskirsto išvardytų laboratorijų tinkle pagal jų tyrimų sritį ir atitinkamai teikia laboratorinių tyrimų ataskaitas ir išvadas dėl atitikties reikalavimams, o taip pat teikia visas technines konsultacijas.

Laboratorijos, kurių paslaugomis naudojama, yra akredituotos pagal LST EN ISO/IEC 17025 ir jose galima atlikti plataus spektro analitinius tyrimus. Jose taikomi laboratorinių tyrimų, tyrimų ir diagnostikos metodai pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 34 straipsnio reikalavimus. Šios laboratorijos Vokietijoje yra paskirtos oficialiomis laboratorijomis, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 2017/625 37 straipsnio 1 dalies nuostatuose.

Ištekliai. ŽŪM, kaip savininko turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tvirtina Ekoagros pareigybių sąrašą ir etatų skaičių. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Ekoagros pareigybių sąrašas ir 75 etatai. Vadovaujamas pareigas užima 12 proc. darbuotojų (direktorius, filialų direktoriai ir skyrių vadovai). Dėl etatų skaičiaus ar pareigybių pakeitimo direktorius su pagrindu kreipiasi į ŽŪM.

Ekoagros turi patvirtintą darbuotojų atrankos, mokymo ir darbo vertinimo tvarką. Darbuotojams atsižvelgiant į jų pareigybes, yra nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai. Ekoagros dirba darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį ir aukštąjį neuniversitetinį žemės ūkio srities išsilavinimą pagal šias studijų programas: veterinarijos, veterinarinės medicinos, gyvūninių produktų veterinarinės sanitarijos, zootechnikos, taikomosios ekologijos, ekologijos ir aplinkotyros, agroekologijos, agronomijos, integruotos ir ekologinės žemdirbystės, sodininkystės ir daržininkystės, augalininkystės produkcijos išlaikymo technologijos, augalų apsaugos ir karantino, gyvulininkystės technologijų, žemės ūkio technologijų ir jų vadybos, biomedicinos, augalininkystės ir selekcijos, maisto produktų technologijos, chemijos inžinerijos, veterinarinės maisto saugos, žemėtvarkos specializuotų studijų programą.

Administracijos darbuotojai atitinkamai turi įgiję aukštąjį universitetinį arba aukštąjį neuniversitetinį šių studijų programų išsilavinimą: projektų valdymo, rinkodaros strategijos ir valdymo, personalo valdymo, strateginio valdymo, verslo administravimo, viešojo administravimo, žemės ūkio buhalterinės apskaitos ir finansų, materialinių išteklių valdymo ir didmeninės prekybos organizavimo, vadybos ir verslo administravimo, finansų ir mokesčių teisės, matavimų inžinerijos, lietuvių kalbotyros, informatikos inžinerijos, ekonomikos, maisto produktų technologijos, agronomijos, ekologijos ir agroekologijos.

Techniniai ištekliai. Ekoagros nekilnojamąjį turtą valdo nuomos pagrindais. Veiklai vykdyti disponuoja nuosavu ir nuomos sutarčių pagrindu naudojamu ilgalaikiu turtu. Ekoagros nuosavą

ilgalaikį turtą sudaro 17 tarnybinių automobilių, kompiuterinė ir organizacinė įranga. Darbuotojai yra aprūpinti visomis jiems reikalingomis darbo priemonėmis savo funkcijoms vykdyti.

Mokymai. Ekoagros turi patvirtintą darbuotojų atrankos, mokymo ir darbo vertinimo tvarką. Sprendimą dėl darbuotojų poreikio priima Ekoagros vadovas. Darbuotojai įdarbinami pagal darbo sutartis visam etatui, įskaitant tikrintojus. Darbuotojai atrenkami, atsižvelgiant į jų kvalifikaciją ir darbo patirtį. Naujiems darbuotojams taikomas 3 mėnesių bandomasis laikotarpis, kurio metu darbuotojai mokomi apie ekologinei gamybai taikomus ES ir nacionalinius reikalavimus, stebi kontrolę vykdančius patyrusius tikrintojus ir patys vykdo kontrolę stebimi patyrusių tikrintojų. Mokymą atliekantis asmuo parengia mokinio veiklos įvertinimo ataskaitą. Mokomasis pildo baigiamąjį ekologinės gamybos reikalavimų testą ir gauna galutinį padalinio vadovo įvertinimą. Ekoagros kiekvienais metais vertina visus darbuotojus. Darbas tikrinimo vietoje vertinamas kartą per 3 metus. Ekoagros direktoriaus įsakymu kas metus tvirtinama darbuotojų mokymo programa, pagal kurią įstaigos darbuotojams organizuojami vidiniai ir išoriniai mokymai. Į mokymų planą įtraukiami mokymai ekologinės gamybos taisyklių kontrolės srityje, atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 2017/625 II priedo I dalyje pateiktus mokymų dalykus.

Duomenų ir informacijos valdymas. Ekoagros turi patvirtintą dokumentų ir duomenų įrašų valdymo procedūrą ir yra įdiegusi elektroninę dokumentų valdymo sistemą, kuri leidžia efektyviau valdyti užduotis, dokumentus ir personalą. Dokumentacijos planas yra kas metus derinamas su ŽŪM.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. Ekoagros pavesta vykdyti ekologinės gamybos oficialią kontrolę pagal patvirtintas Ekologinės gamybos taisykles ir Žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintus Ekoagros įstatus:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8F7A9A00595F/asr>

https://www.ekoagros.lt/media/1/documents/2016-10-27_istatai_registruota_2016-11-24_.pdf

Kontrolės vykdymas. Ekologinės gamybos oficialiai kontrolei atlikti Ekoagros naudoja šiuos Reglamento (ES) Nr. 2017/625 14 straipsnyje nurodytus metodus ir priemones:

- veiklos vykdytojo įdiegtos kontrolės ir gautų rezultatų nagrinėjimą;
- patikrą (įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų veiklos vykdytojo kontroliuojamų vietų ir jų aplinkos, gyvūnų ir prekių, įskaitant pusgaminius, žaliavų, sudedamųjų dalių, perdirbimo medžiagų ir kitų produktų, kurie naudojami prekių paruošimui ir gamybai ar gyvūnų šėrimui arba jų priežiūrai, valymo ir priežiūros produktų ir procesų, atsekamumo, ženklinimo, pateikimo, reklamavimo);
- dokumentų, atsekamumo įrašų ir kitų įrašų, kurie gali būti svarbūs ekologinės gamybos taisyklių laikymuisi vertinti, atitinkamais atvejais įskaitant dokumentus, pridedamus prie maisto

produktų, pašarų ir bet kokių cheminių ar kitų medžiagų, įvežamų į ūkį arba iš jo išvežamų, nagrinėjimą;

- pokalbius su veiklos vykdytoju ir jo darbuotojais;
- veiklos vykdytojo atliktų matavimų ir kitų tyrimų rezultatų tikrinimą;
- mėginių ėmimą, analizę (Ekoagros yra pasitvirtinusi mėginių atrinkimo, paruošimo ir išsiuntimo procedūrą).

Rizikos vertinimas. Ekoagros turi patvirtintą rizikos valdymo ir papildomų patikrų vertinimo atrankos procedūrą. Pagal šią procedūrą yra vertinama veiklos vykdytojų vykdomos veiklos rizika, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus. Veiklos vykdytojai yra priskiriami rizikos grupei, atsižvelgiant į įvertinimo metu surinktų balų skaičių. Atsižvelgiant į rizikos kategorijas yra rengiami kontrolės planai, papildomi tikrinimai, iš anksto nepranešti patikrinimai, o taip pat mėginių atrinkimo planas.

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. Ekoagros yra sukurta ir nuolat įgyvendinama vidaus kontrolė, kuria atsižvelgiama į Ekoagros veiklos ypatumus, laikantis vidaus kontrolės principų. Vidaus kontrolė apima visus vidaus kontrolės elementus ir yra visiškai integruota į Ekoagros vykdomą veiklą vidaus teisės aktuose. Juose taip pat yra nustatytos vidaus kontrolės dalyvių pareigos ir atsakomybė. Vidaus kontrolę Ekoagros siekia pritaikyti ir nuolat tobulinti, atnaujinti pagal pasikeitusius teisės aktus, taip pat pagal veiklos sąlygas. Kartu su Ekoagros vidaus kontrolės politika patvirtintas teisės aktų, reglamentuojančių Ekoagros veiklą ir įgyvendinančių ŽŪM vidaus kontrolę reglamentuojančiame tvarkos apraše apibrėžtus vidaus kontrolės elementus, sąrašas. Taip pat paskirti už šiame tvarkos apraše apibrėžtus vidaus kontrolės elementus įgyvendinančius teisės aktus atsakingi asmenys, stebėseną atliekantys asmenys. Vidaus kontrolė veiksmingai įgyvendinama pagal kiekvieną vidaus kontrolės elementą ir jį apibūdinančius principus – priemones, kuriomis Ekoagros siekia savo tikslų. Atliekamas rizikos vertinimas, rizikos veiksniai vertinami pagal poveikį, koks gali būti konkrečių tikslų įgyvendinimui arba kokia potenciali žala gali būti patirta, jei rizikos veiksnys suveiks, ir tikimybę, kad rizikos veiksnys suveiks. Nustatytos rizikos ir reagavimo į nustatytą riziką vertinimas – rizikos veiksnio poveikio ir tikimybės įvertinimas balais padeda identifikuoti, kokio lygio yra nagrinėjama rizika ir koks reagavimas reikalingas rizikos valdymui. Vidaus kontrolės elementų būklės ir veikimo vertinimas atliekamas kiekvienam rizikos veiksniai, kuris buvo identifikuotas rizikos identifikavimo ir vertinimo metu. Kad vidaus kontrolė būtų įvertinta tinkamai, vertinamas gautų vidaus kontrolės veikimo įrodymų tinkamumas ir patikimumas, apibūdinamas pasitikėjimas kontrolės veikimo efektyvumu, vertinant riziką, įvertinamas tikėtinas nukrypimas nuo kontrolės, galimo reikšmingo iškraipymo rizika, įskaitant galimą apgaulės ar korupcijos riziką.

Kontrolės nešališkumas. Ekoagros siekdama užtikrinti tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą, nustatyti galimas interesų konfliktų grėsmes ir numatyti priemones jiems išvengti, kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas Ekoagros veikla ir jos darbuotojais, nustatyti darbuotojų privačių interesų deklaravimo ir, iškilus interesų konfliktui, darbuotojų nusišalinimo ar nušalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras, užkirsti kelią galimam neteisėto atlygio gavimui yra patvirtinusi Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir dovanų viešojoje įstaigoje „Ekoagros“ tvarkos aprašą. Ekoagros darbuotojai, kurie pagal atliekamas funkcijas prilyginami valstybės tarnautojams, savo veikloje vadovaujasi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu, Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 „Dėl privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

Ekoagros yra įdiegta antikorupcinė vadybos sistema, atsižvelgiant į standarto LST ISO 37001:2017 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ reikalavimus. Antikorupcinės vadybos sistemos įdiegimo tikslas yra parodyti visoms suinteresuotoms šalims, kad Ekoagros tvirtai įsipareigoja ir iš tikrųjų siekia užkirsti kelią su jos veikla arba veiksmais susijusiai korupcijai, laiku ją nustatyti ir imtis atsakomųjų veiksmų, o taip pat laikytis Ekoagros veiklai taikomų antikorupcinių teisės aktų ir savanoriškų įsipareigojimų. Antikorupcinės vadybos sistemos vadovo procedūra yra taikoma visiems Ekoagros darbuotojams, struktūriniams padaliniam, dokumentams ir veiksams, nustato kompetencijos ir veiklos nuoseklumo reikalavimus, siekiant įgyvendinti ir prižiūrėti antikorupcinę vadybos sistemą, nuolat gerinti jos rezultatyvumą ir efektyvumą. Sistemos funkcionavimo veiksmingumui įvertinti kas metus yra atliekami vidiniai auditai.

Kontrolės skaidrumas. Ekoagros interneto svetainėje skelbiamos Ekoagros veiklos ataskaitos ir metiniai finansinių ataskaitų rinkiniai: <https://www.ekoagros.lt/veiklos-ataskaitos-2>. Ekoagros svetainėje taip pat yra skelbiami visi veiklos vykdytojai, kuriems yra taikoma ekologinės gamybos kontrolės sistema (<https://www.ekoagros.lt/lt/certificates>), ir jiems išduoti sertifikatai.

Svetainėje yra aprašyta sertifikavimo eiga su nuorodomis į taikomas procedūras, pateikiamos aktualios dokumentų formos.

Kokybės vadybos sistema. Ekoagros yra įdiegta kokybės vadybos sistema, atsižvelgiant į standarto LST EN ISO/IEC 17065:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami produktų, procesų ir paslaugų sertifikavimo įstaigoms“ reikalavimus. Kokybės vadybos sistema yra taikoma visiems Ekoagros struktūriniams padaliniam, dokumentams ir veiksams ir nustato kompetencijos,

veiklos nuoseklumo ir nešališkumo reikalavimus siekiant įgyvendinti ir prižiūrėti kokybės sistemą, nuolat gerinti jos rezultatyvumą. Ekoagros valdymo struktūra leidžia priimti objektyvius sertifikavimo sprendimus, nes yra išlaikytas „keturių akių“ principas, t. y. sprendimus priima kiti darbuotojai, nei tie, kurie atlieka patikrinimus ir nurodo faktines aplinkybes, nustatytas patikrinimų metu. Ekoagros struktūra, ryšiai, administracinis pavaldumas numatyti taip, kad Ekoagros sprendimais suinteresuoti asmenys ar kitos įstaigos negalėtų turėti įtakos kontrolės veiklai. Sistemos funkcionavimo veiksmingumui įvertinti kas metus yra atliekami vidiniai auditai.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. 3D-370 „Dėl keitimosi informacija įtarus ar nustačius ekologinę gamybą reglamentuojančių europos sąjungos teisės aktų reikalavimų neatitiktis ar prašant administracinės pagalbos tvarkos aprašo patvirtinimo“ yra patvirtintas keitimosi informacija įtarus ar nustačius ekologinę gamybą reglamentuojančių ES teisės aktų reikalavimų neatitiktis ar prašant administracinės pagalbos tvarkos aprašas. Jis nustato Lietuvos Respublikos kompetentingų institucijų, kontrolės institucijų ir kitų ES kompetentingų institucijų, kontrolės institucijų ir kontrolės įstaigų ir EK keitimosi informacija tvarką įtarus arba nustačius ekologinę gamybą reglamentuojančių ES teisės aktų, nurodytų šio aprašo 2 punkte, neatitiktis, susijusias su tiekiamais Lietuvos rinkai kitose ES valstybėse narėse pagamintais ar į jas iš trečiųjų valstybių importuotais ekologiškais arba perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio produktais ar gyvūnais, arba tiekiamais kitų ES valstybių narių rinkoms Lietuvoje pagamintais ar į Lietuvą iš trečiųjų valstybių importuotais ekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, arba Lietuvoje pagamintais ir tiekiamais Lietuvos rinkai ekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, arba Lietuvoje pagamintais ir tiekiamais Lietuvos rinkai neekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, bet paženklintais ekologinės gamybos nuorodomis.

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais pareigūnais.

Ekologinės gamybos taisyklėse 15 punkte yra nustatyta:

15. Įgyvendinant reglamento (ES) Nr. 2017/625 15 straipsnio 1 dalį, siekiant, kad ŽŪM, VMVT, kontrolės institucijų, kitų įstaigų / institucijų darbuotojai galėtų tinkamai atlikti veiklos vykdytojų oficialią kontrolę pagal jų kompetencijų sritis, veiklos vykdytojai turi suteikti tokių įstaigų / institucijų darbuotojams prieigą prie:

15.1. įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų naudojamų gamyboje vietų bei jų aplinkos;

15.2. veiklos vykdytojo kompiuterinių informacijos valdymo sistemų;

15.3. veiklos vykdytojo kontroliuojamų ūkinių gyvūnų, produktų ir prekių;

15.4. veiklos vykdytojo dokumentų ir visos kitos susijusios su oficialia kontrole ir kontrole pagal institucijų kompetencijos sritis informacijos bet kuriuo gamybos, paruošimo ar platinimo etapu.

Atitinkamus įsipareigojimus veiklos vykdytojai prisiima teikdami Ekologinės gamybos veiklos deklaraciją Ekoagros, o taip pat sudarydami sutartį su Ekoagros dėl ekologinės gamybos veiklos sertifikavimo.

3.4. AUDITO TARNYBŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

Pagrindiniai vidaus kontrolės, vidaus audito funkcionavimo institucijose teisiniai pagrindai ir tikslai nustatyti Lietuvos teisės aktuose. Vidaus audito sistemą sudaro vidaus audito tarnybos viešuosiuose juridiniuose asmenyse (įskaitant ir centralizuotas vidaus audito tarnybas) ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – FM).

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra Lietuvos aukščiausioji valstybinio audito institucija. Jos pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, įgyvendindama savo funkcijas, atlieka valstybinį auditą, kuris yra dviejų rūšių – finansinis (teisėtumo) ir veiklos. Veiklos auditu siekiama įvertinti, ar audituojamas subjektas vadovaujasi ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais, ar valstybės lėšos ir turtas naudojamas taupiai ir racionaliai. Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito tikslas – įvertinti, ar audituojamo subjekto metiniuose finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų, o lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai ir jie naudojami įstatymų nustatytiems tikslams.

VMVT

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio nuostatų vykdymą, VMVT ir jai pavaldžios įstaigos – NMVRVI – vidaus veiklos auditą atlieka VMVT administracijos padalinys – VMVT Vidaus audito skyrius (toliau – VMVT VAS), kuriam vadovauja ir veiklą savarankiškai organizuoja VMVT VAS vedėjas.

Užtikrinant Vyriausybės nutarimo Nr. 1237 nuostatų vykdymą, ŽŪM Centralizuoto vidaus audito skyrius atlieka auditus Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje srityse.

VMVT VAS uždavinius, funkcijas, teises ir veiklos organizavimą reglamentuoja VMVT VAS nuostatai.

<i>VMVT VAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą, kuria siekiama padėti gerinti VMVT ir NMVRVI valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>VMVT VAS tikslas</i>	Sistemiškai ir visapusiškai vertinant rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti VMVT ir NMVRVI veiklos tikslus.
<i>VMVT VAS uždaviniai:</i>	Tikrinti ir vertinti VMVT ir NMVRVI valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, atsižvelgiant į VMVT ir NMVRVI veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų laikymąsi, strateginių planavimo dokumentų įgyvendinimą, veiklos vykdymą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu, turto apskaitą, valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, teikiamą informaciją apie finansinę ir kitą veiklą.
	Tirti ir vertinti VMVT ir NMVRVI gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo administravimą.
	Teikti VMVT ir NMVRVI direktoriams rekomendacijas dėl VMVT ir NMVRVI valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės tobulinimo.
	Konsultuoti VMVT ir NMVRVI direktorius VMVT ir NMVRVI valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais.

Vidaus audito vadovo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos nustatytos teisės aktuose, VMVT direktoriaus tvirtinamuose pareigybių aprašuose. VMVT VAS vedėjas turi turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą ekonomikos, teisės, verslo, vadybos, finansų, apskaitos arba viešojo administravimo studijų krypties išsilavinimą ir turėti ne mažesnę nei 2 metų darbo patirtį audito arba vidaus audito srityje. VMVT auditoriai turi būti įgiję aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir turėti bent 1 metų darbo atitinkamoje srityje patirtį.

VMVT VAS veiklos organizavimas. VMVT VAS skyriui vadovauja ir už pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymo organizavimą ir įgyvendinimą atsako VMVT VAS vedėjas. VMVT VAS vedėjas veiklą organizuoja, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis, VMVT VAS nuostatais. VMVT VAS veikla planuojama, rengiant VMVT VAS ilgalaikį veiklos ir metinį veiklos planus. VMVT VAS ilgalaikis veiklos planas rengiamas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos DNKP, VMVT strateginius veiklos tikslus, analizuojant ir įvertinant VMVT VAS aplinką, išteklius, audito visumą ir vidaus audito poreikį. VMVT VAS ilgalaikiame veiklos plane numatomos prioritėtinės kryptys, tikslai, uždaviniai,

priemonės, plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai, atskaitomybės principai ir išteklių paskirstymas. Metinis VMVT VAS veiklos planas sudaromas, remiantis VMVT VAS ilgalaikiu veiklos planu ir atsižvelgiant į atliktų vidaus auditų rezultatus, audituojamų subjektų veiklos rizikos įvertinimo pagal srities pobūdį ir mastą rezultatus, VMVT VAS išteklius, vidaus audito proceso cikliškumą ir kitus veiksnius. VMVT VAS ilgalaikis veiklos ir metinis veiklos planai gali būti koreguojami, atsižvelgiant į VMVT direktoriaus pasiūlymus, nustatytus prioritetus ir svarbius VMVT veiklos arba kitus pasikeitimus.

Kiekvienas konkretus vidaus auditas atliekamas pagal iš anksto parengtą ir VMVT VAS vedėjo patvirtintą vidaus audito programą. VMVT VAS vedėjo sprendimu, raštu suderinus su VMVT direktoriumi arba jam pavedus, gali būti atliekami VMVT VAS metiniame veiklos plane nenumatyti vidaus auditai. Rengiant VMVT VAS veiklos planavimo dokumentus, yra užtikrinama, kad bent kartą per 5 metus būtų patikrinama kontrolės veikla ir (ar) procesai, taip pat organizacijos padaliniai.

Vidaus audito procedūros (planavimas, audito įrodymų rinkimas, ataskaitų rengimas, tvirtinimas, platinimas ir pažangos stebėjimas) tvirtinamos VMVT direktoriaus įsakymais. VMVT vidaus auditai atliekami pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą vidaus audito metodiką. Vidaus auditui atlikti gali būti kviečiami techniniai ekspertai pagal numatytą vidaus audito temą ir vykdomos valstybinės kontrolės sritį. Atsižvelgdamas į vidaus audito tikslą ir vidaus audito programoje numatytas užduotis, techninis ekspertas turi atlikti vykdomos valstybinės maisto, su maistu besiliečiančių medžiagų ir (ar) veterinarinės kontrolės vertinimą. Techninio eksperto pareigos, atsakomybė ir funkcijos nustatytos procedūrose, patvirtintose VMVT direktoriaus įsakymu.

VMVT VAS veiklos nepriklausomumas. Reikalavimas ir priemonės užtikrinti vidaus audito nepriklausomumą nustatyti Lietuvos teisės aktuose ir standartinėse veiklos procedūrose. VMVT VAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas VMVT vadovui. Jis užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinę nepriklausomumą ir negali perduoti šios valdymo funkcijos kitiems VMVT darbuotojams. VMVT VAS neturi būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. VMVT VAS vadovas ir vidaus auditoriai negali dalyvauti valdant VMVT, NMVRVI – tai yra, jie negali dalyvauti valdant VMVT, NMVRVI riziką, nustatant įstaigų vidaus kontrolės procedūras.

Teisės aktuose ir standartinėse vidaus procedūrose yra nustatytas reikalavimas, kad darbuotojai informuotų apie bet kokius galimus interesų konfliktus. Yra numatyta, kad VMVT auditoriai pasirašytą deklaraciją dėl interesų konflikto nebuvimo. Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme įtvirtinta nuostata, kad auditoriams neleidžiama atlikti audito ir vertinti srities, už kurią jie

buvo atsakingi mažiau kaip prieš vienus metus pradėdami eiti VAS vadovo, vidaus auditoriaus pareigas.

Nepriklausomas tyrimas. VMVT VAS vedėjas, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito tarnybos veiklą ir gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo vertinimus, taip pat informaciją apie VMVT valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą, kurią teikia FM, VMVT vadovui ir VMVT steigėjui.

FM metodiškai vadovauja vidaus audito klausimais, vertina ir prireikus tikrina, ar vidaus audito tarnybų veikla atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus, analizuoja, kaip veikia vidaus audito tarnybos. FM kiekvienais metais rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui metinę vidaus audito tarnybų veikimo viešuosiuose juridiniuose asmenyse ataskaitą.

Skaidrumas. VMVT vidaus audito sistemos struktūra ir metinio audito plano įgyvendinimas apibūdinami įstaigos planavimo dokumentuose ir metinėse veiklos ataskaitose, kurios yra viešai skelbiamos VMVT interneto svetainėje. Visos vidaus audito ataskaitos (nenurodant veiklos vykdytojų asmens duomenų) skelbiamos VMVT intraneto puslapyje, kuris prieinamas visiems VMVT darbuotojams. Išorės auditų išvados skelbiamos viešai VMVT interneto svetainėje.

Kokybės vadybos sistemos auditai. Nuo 2006 m. VMVT yra įdiegusi LST EN ISO/IEC 17020 ir akredituota kaip A tipo kontrolės įstaiga. Įgyvendinant LST EN ISO/IEC 17020 reikalavimus, VMVT atliekami KVS auditai (toliau – vidaus kokybės auditai). Vidaus kokybės vadybos sistemos auditas – sisteminga, nepriklausoma ir dokumentais įforminta veikla, vykdoma, siekiant peržiūrėti ir įvertinti gautus objektyvius vidaus kokybės sistemos audito duomenis, patvirtinti, kad taikomos vidaus kokybės sistemos programos ir darbo instrukcijos yra tinkamos, efektyviai įdiegtos, užtikrinant LST EN ISO/IEC 17020:2012 reikalavimų laikymąsi.

Vidaus kokybės audito tikslai yra:

- nustatyti ir įvertinti kokybės vadybos sistemos funkcionavimą, atsižvelgiant į VMVT nustatytus prioritetus ir LST EN ISO/IEC 17020:2012 reikalavimus;
- periodiškai įvertinti kokybės vadybos sistemos veikimą, siekiant patvirtinti, kad ji rezultatyviai įgyvendinama ir prižiūrima;
- nustatyti ir įvertinti kokybės vadybos sistemos elementų ir nustatytų reikalavimų atitiktį LST EN ISO/IEC 17020:2012, kitų teisės aktų reikalavimams;
- nustatčius neatitikčių, įvertinti kokybės vadybos sistemos korekcinių ir koregavimo veiksmų efektyvumą ir rezultatyvumą;
- pagerinti kokybės vadybos sistemos dokumentų struktūrą ir turinį.

VMVT vidaus veiklos audito sistema nesusieta su vidaus audito patikrinimais, atliekamais pagal KVS. VMVT kokybės auditų vykdymo procedūros (planavimo, atrankos, įrodymų rinkimo, ataskaitų rengimo ir poauditinės veiklos vykdymo) nustatytos ir aprašytos kokybės sistemos dokumentuose (programose ir darbo instrukcijose).

Vidaus kokybės auditai VMVT teritoriniuose departamentuose ir PVP vykdomi pagal parengtą ir VMVT direktoriaus patvirtintą metinį Vidaus kokybės vadybos sistemos auditų planą (toliau – vidaus kokybės auditų planas). Auditų planas sudaromas taip, kad per vienerius metus vidaus kokybės vadybos sistemos auditai būtų atlikti visuose VMVT teritoriniuose departamentuose ir jų skyriuose ir PVP, o vieną kartą per akreditacijos ciklą (penkerius metus) būtų audituoti visi kokybės vadybos sistemos procesai, visos VMVT kompetencijai priskirtos vykdomos valstybinės kontrolės sritys visose patalpose, kuriose valdoma ar vykdoma kontrolės veikla. Vidaus kokybės audito atlikimo dažnumas VMVT gali keistis, atsižvelgiant į akivaizdų kokybės vadybos sistemos rezultatyvumą ir patvirtintą pastovumą: tuose VMVT teritoriniuose departamentuose ir PVP, kuriuose, vykdant vidaus kokybės auditą, nebuvo nustatyta neatitikčių (esminių ir neesminių), auditas gali būti atliekamas kartą per 5 metus, tačiau, nustačius neatitikčių, ši nuostata nustoja galioti ir auditai atliekami kasmet iki tol, kol nebus nustatyta neatitikčių. VMVT direktoriaus pavedimu gali būti atliekami neplaniniai vidaus kokybės auditai.

Vidaus kokybės vadybos sistemos auditą atlieka VMVT SPKVS specialistai, atitinkantys bendruosius kvalifikacinius reikalavimus (VMVT kokybės politikos, kokybės sistemos procedūrų išmanymas, gebėjimas jomis vadovautis, mokėjimas analizuoti ir vertinti audituojamą sritį, valdyti, kaupti, analizuoti, sisteminti ir apibendrinti vidaus kokybės vadybos sistemos audito duomenis, pateikti rezultatus ir daryti išvadas), nesantys teisiniuose darbo santykiuose su audituojamu VMVT teritoriniu departamentu ar PVP. Kai reikia specifinių žinių, VMVT SPKVS specialistams gali padėti techniniai ekspertai.

Išorės auditai. VMVT išorės veiklos auditus atlieka Valstybės kontrolė, Europos Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinio direktorato (toliau – DG SANTE) F padalinys „Sveikatos ir maisto auditas ir analizė“, o kokybės vadybos sistemos vertinimo auditus – NAB. DG SANTE vykdomus auditus VMVT koordinuoja VMVT Tarptautinių klausimų skyrius pagal VMVT direktoriaus patvirtintą procedūrą; kokybės auditus – VMVT SPKVS, valstybinius auditus – VMVT VAS ir VMVT Finansų ir biudžeto skyrius.

EKOAGROS

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio ir Vyriausybės nutarimas Nr. 1237 nuostatų vykdymą, Ekoagros vidaus auditą atlieka ŽŪM administracinis padalinys – Centralizuoto

vidaus audito skyrius (toliau – ŽŪM CVAS). ŽŪM CVAS veiklos tikslą, uždavinius, funkcijas, teises ir veiklos organizavimą reglamentuoja ŽŪM CVAS nuostatai, kurie tvirtinami žemės ūkio ministro įsakymu.

<i>ŽŪM CVAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą siekiant užtikrinti ŽŪM, jos valdymo srityje esančių institucijų, įstaigų ir valstybės įmonių veiklos gerinimą ir efektyvesnę strateginių ir kitų veiklos planų, programų ir procedūrų įgyvendinimą.
<i>ŽŪM CVAS tikslas</i>	Padėti siekti viešojo juridinio asmens veiklos tikslų tobulinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>ŽŪM CVAS uždaviniai</i>	Atlikti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditą, kurio pagrindiniai uždaviniai: <ul style="list-style-type: none"> - tirti ir vertinti ŽŪM valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę; - tirti ir vertinti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo administravimą; - teikti rekomendacijas dėl ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais; - konsultuoti viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais.

ŽŪM CVAS veiklos organizavimas. ŽŪM CVAS vadovauja ir už skyriaus veiklos tikslo pasiekimą ir uždavinių įgyvendinimą ir tinkamą funkcijų atlikimą atsako skyriaus vedėjas. Jis yra pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui. Vedėjas skyriaus veiklą organizuoja, vadovaudamasis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis, ŽŪM CVAS nuostatais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

ŽŪM CVAS veikla planuojama vedėjui sudarant ilgalaikį ir metinį ŽŪM CVAS veiklos planus, kuriuos tvirtina žemės ūkio ministras. Ilgalaikis veiklos planas rengiamas 3 metams atsižvelgiant į ŽŪM veiklos tikslus, strateginius planavimo dokumentus, vidaus audito pagrindinius uždavinius, atliktų vidaus auditų rezultatus, vidaus audito visumą. Metinis veiklos planas sudaromas remiantis ilgalaikiu veiklos planu, naujai atsiradusio audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumo ir jų reikšmingumo viešajam juridiniam asmeniui vertinimu, atliktų vidaus auditų rezultatais, personalo ištekliais ir kompetencija. Veiklos planai keičiami, atsižvelgiant į žemės ūkio

ministro pasiūlymus, viešojo juridinio asmens vidaus ir išorės aplinkos, veiklos sričių, rizikos ir rizikos valdymo procesų, programų arba kitus pokyčius. ŽŪM CVAS vadovui įvertinus vidaus ir išorės aplinkos pokytį, naujai atsiradusį audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumą ir jo reikšmingumą ŽŪM veiklai, vidaus auditų temų aktualumą arba dėl kitų priežasčių, metinis ŽŪM CVAS veiklos planas gali būti keičiamas, kai nėra galimybių atlikti jame suplanuotų vidaus auditų. Turi būti užtikrinama pakankama visų audituojamųjų veiklos sričių ir subjektų aprėptis per ne ilgesnį kaip penkerių metų laikotarpį.

Vidaus audito procedūros (planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas, pažangos stebėjimas) atliekamos, vadovaujantis vidaus audito metodikomis, patvirtintomis žemės ūkio ministro įsakymu, ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais ŽŪM CVAS veiklą.

ŽŪM CVAS vedėjo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos yra nustatyti teisės aktuose, žemės ūkio ministro tvirtinamuose pareigybių aprašymuose. Vidaus auditui atlikti ŽŪM CVAS vidaus auditoriai parenkami, atsižvelgiant į numatomo atlikti vidaus audito ir klausimų, kuriais konsultuojama, pobūdį ir sudėtingumą, jų profesinę patirtį. Taip pat gali būti pasitelkiami atitinkamų sričių specialistai (ekspertai).

ŽŪM CVAS vidaus auditoriams yra suteikiamos galimybės siekti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir įgyti reikiamą kompetenciją.

ŽŪM CVAS veiklos nepriklausomumas. ŽŪM CVAS vedėjas savarankiškai organizuoja skyriaus darbą pagal žemės ūkio ministro patvirtintus skyriaus nuostatus. ŽŪM CVAS turi teisę pasirinkti vidaus audito tikslus, apimtį ir taikomas vidaus audito procedūras.

ŽŪM CVAS yra nepriklausomas nuo ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų veiklos ir nėra už jas atsakingas. ŽŪM CVAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui, kuris užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir negali šios valdymo funkcijos perduoti kitiems ŽŪM darbuotojams. ŽŪM CVAS, jo vedėjo ir darbuotojų nepriklausomumas užtikrinamas, vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu. ŽŪM CVAS, jo vadėjui, vidaus auditoriui negali būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. Auditoriai negali dalyvauti veikloje, valdant ar prižiūrint kontrolės sistemas, kurių auditas yra atliekamas. Taip pat jie neturi dalyvauti, nustatant ir įgyvendinant ŽŪM ir jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus kontrolės politiką, tikrinant ir vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienus metus prieš pradėdamas eiti vedėjo, vidaus auditoriaus pareigas.

Auditoriai turi būti nešališki ir neturėti interesų konfliktų audituojamoje veikloje. Prieš pradėdamas atlikti vidaus auditą, vidaus auditorius turi informuoti ŽŪM CVAS vedėją apie aplinkybes, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu.

Jeigu pradėjus vidaus auditą vidaus auditoriui paaiškėja aplinkybių, kurios leistų suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu arba turėtų įtakos jo nepriklausomumui, nedelsiant apie tai turi būti informuojamas CVAS vedėjas.

Nepriklausomas tyrimas. ŽŪM CVAS, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito tarnybos veiklą ir ją teikia FM. Taip pat kasmet pagal nustatytus reikalavimus ŽŪM CVAS vedėjas parengia ir pateikia FM ir valstybės kontrolei metinę ŽŪM CVAS veiklos ataskaitą, kurioje teikiama informacija apie valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje. FM metodiškai vadovauja vidaus audito klausimais, analizuoja bei vertina vidaus audito tarnybų veiklą ir teikia rekomendacijas dėl jos tobulinimo.

Skaidrumas. Siekiant užtikrinti audito proceso skaidrumą, vidaus auditas atliekamas vadovaujantis patvirtintomis vidaus audito procedūromis, nustatytomis ŽŪM CVAS vidaus audito metodikose.

Audito proceso valdymas ir įgyvendinimas turi būti skaidrūs visiems susijusiems suinteresuotiems subjektams, visų pirma, užtikrinant visišką skaidrumą tarp CVAS ir audituojamojo subjekto. Apibendrinti vidaus audito rezultatai ar kita susijusi informacija gali būti skelbiami viešai ar teikiami suinteresuotiems asmenims.

Planuojant vidaus auditus ar derinant audito rezultatus, pagal poreikį vykdomos konsultacijos su kitais ŽŪM administraciniais padaliniais. Taip pat vykdomas bendradarbiavimas ir keitimasis informacija, susijusia su vidaus auditų atlikimu, su kitomis Lietuvos Respublikos kompetetingomis institucijomis.

Kokybės vadybos sistemos auditai. Ekoagros yra įdiegta kokybės vadybos sistema atsižvelgiant į standarto LST EN ISO/IEC 17065:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami produktų, procesų ir paslaugų sertifikavimo įstaigoms“ reikalavimus. Ekoagros atliekami vidaus kokybės vadybos sistemos auditai.

Vidaus auditų tikslas yra užtikrinti periodišką, sistemingą ir planingą vidaus auditų atlikimą, siekiant patikrinti vadybos sistemos atitikimą standartų LST EN ISO/IEC 17065:2012 ir LST ISO 37001:2017 atitikčiai, o taip pat siekiant įvertinti kokybės vadybos sistemos efektyvumą Ekoagros naudojamoms sertifikavimo schemoms:

- ekologinės žemės ūkio ir maisto produktų gamybos sertifikavimo pagal ES teisės aktus nustatančius reikalavimus tokiai gamybai;
- ekologinės žemės ūkio ir maisto produktų gamybos sertifikavimo trečiosiose valstybėse pagal Įstaigos patvirtintą Ekologinės gamybos ir perdirbimo ekvivalentiškumo standartą trečiosioms šalims (naujausią galiojančią redakciją);

- ekologinės gamybos sertifikavimą pagal Jungtinių Amerikos valstijų žemės ūkio departamento nacionalinę ekologijos programą;
- ekologinės gamybos tikrinimą pagal Šveicarijos ekologinių ūkių federacijos „BioSuisse“ standartą;
- pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų sertifikavimą pagal produktų pripažinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 3D-524 „Dėl nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“ ir pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų specifikacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 3D-308;
- pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų sertifikavimą pagal produktų pripažinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 3D-351.

Auditoriai atliekami ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių pagal Ekoagros vidaus auditų procedūrą PR-02.

Išorės auditoriai. Ekoagros išorės veiklos auditus atlieka Žemės ūkio ministerija, Europos Komisija, kai auditoriai ekologiškos gamybos ir ženklinimo sistemos veikimą Lietuvoje.

VATŽŪM

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio ir Vyriausybės nutarimas Nr. 1237 nuostatų vykdymą, VATŽŪM vidaus veiklos auditus atlieka ŽŪM CVAS.

ŽŪM CVAS veiklos tikslą, uždavinius, funkcijas, teises ir veiklos organizavimą reglamentuoja ŽŪM CVAS nuostatai, kurie tvirtinami žemės ūkio ministro įsakymu.

<i>ŽŪM CVAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą siekiant užtikrinti ŽŪM, jos valdymo srityje esančių institucijų, įstaigų ir valstybės įmonių veiklos gerinimą ir efektyvesnę strateginių ir kitų veiklos planų, programų ir procedūrų įgyvendinimą.
<i>ŽŪM CVAS tikslas</i>	Padėti siekti viešojo juridinio asmens veiklos tikslų tobulinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>ŽŪM CVAS uždaviniai</i>	Atlikti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditą, kurio pagrindiniai uždaviniai: - tirti ir vertinti ŽŪM valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę;

	<ul style="list-style-type: none"> - tirti ir vertinti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo administravimą; - teikti rekomendacijas dėl ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais; - konsultuoti viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais.
--	--

Skyriaus veiklos organizavimas. ŽŪM CVAS vadovauja ir už skyriaus veiklos tikslo pasiekimą ir uždavinių įgyvendinimą ir tinkamą funkcijų atlikimą atsako skyriaus vedėjas. Jis yra pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui. Vedėjas ŽŪM CVAS veiklą organizuoja, vadovaudamasis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis, ŽŪM CVAS nuostatais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

ŽŪM CVAS veikla planuojama vedėjui sudarant ilgalaikį ir metinį ŽŪM CVAS veiklos planus, kuriuos tvirtina žemės ūkio ministras. Ilgalaikis veiklos planas rengiamas 3 metams, atsižvelgiant į ŽŪM veiklos tikslus, strateginius planavimo dokumentus, vidaus audito pagrindinius uždavinius, atliktų vidaus auditų rezultatus, vidaus audito visumą. Metinis veiklos planas sudaromas remiantis ilgalaikiu veiklos planu, naujai atsiradusio audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumo ir jų reikšmingumo viešajam juridiniam asmeniui vertinimu, atliktų vidaus auditų rezultatais, personalo ištekliais ir kompetencija. Veiklos planai keičiami, atsižvelgiant į žemės ūkio ministro pasiūlymus, viešojo juridinio asmens vidaus ir išorės aplinkos, veiklos sričių, rizikos ir rizikos valdymo procesų, programų arba kitus pokyčius. ŽŪM CVAS vadovui įvertinus vidaus ir išorės aplinkos pokytį, naujai atsiradusį audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumą ir jo reikšmingumą ŽŪM veiklai, vidaus auditų temų aktualumą arba dėl kitų priežasčių, metinis ŽŪM CVAS veiklos planas gali būti keičiamas, kai nėra galimybių atlikti jame suplanuotų vidaus auditų.

Vidaus audito procedūros (planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas, pažangos stebėjimas) atliekamos, vadovaujantis vidaus audito metodika, patvirtinta žemės ūkio ministro įsakymu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais ŽŪM CVAS veiklą.

ŽŪM CVAS vedėjo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos yra nustatyti teisės aktuose, žemės ūkio ministro tvirtinamuose pareigybių aprašymuose. Vidaus auditui atlikti ŽŪM CVAS vidaus auditoriai parenkami, atsižvelgiant į numatomo atlikti vidaus audito ir klausimų, kuriais konsultuojama, pobūdį ir sudėtingumą, jų profesinę patirtį. Taip pat gali būti pasitelkiami atitinkamų sričių specialistai (ekspertai).

ŽŪM CVAS vidaus auditoriams yra suteikiamos galimybės siekti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir įgyti reikiamą kompetenciją.

Skyriaus veiklos nepriklausomumas. ŽŪM CVAS vedėjas savarankiškai organizuoja skyriaus darbą pagal žemės ūkio ministro patvirtintus skyriaus nuostatus. ŽŪM CVAS turi teisę pasirinkti vidaus audito tikslus, apimtį ir taikomas vidaus audito procedūras.

ŽŪM CVAS yra nepriklausomas nuo ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų veiklos ir nėra už jas atsakingas. ŽŪM CVAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui, kuris užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir negali šios valdymo funkcijos perduoti kitiems ŽŪM darbuotojams. ŽŪM CVAS, jo vedėjo ir darbuotojų nepriklausomumas užtikrinamas, vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu. ŽŪM CVAS, jo vadėjui, vidaus auditoriui negali būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. ŽŪM CVAS vedėjas ir vidaus auditoriai negali dalyvauti valdant ŽŪM ir (arba) jam pavaldžius ir (arba) atskaitingus viešuosius juridinius asmenis. Taip pat jie neturi dalyvauti nustatant ir įgyvendinant ŽŪM ir jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus kontrolės politiką, tikrinant ir vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienus metus prieš pradėdamas eiti vedėjo, vidaus auditoriaus pareigas.

Prieš pradėdamas atlikti vidaus auditą, vidaus auditorius turi informuoti ŽŪM CVAS vedėją apie aplinkybes, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu. Jeigu pradėjus vidaus auditą vidaus auditoriui paaiškėja aplinkybių, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu arba turėtų įtakos jo nepriklausomumui, nedelsiant apie tai turi būti informuojamas ŽŪM CVAS vedėjas.

Nepriklausomas tyrimas. ŽŪM CVAS, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito tarnybos veiklą ir ją teikia FM. Taip pat kasmet pagal nustatytus reikalavimus ŽŪM CVAS vedėjas parengia ir pateikia FM ir valstybės kontrolei metinę ŽŪM CVAS veiklos ataskaitą, kurioje teikiama informacija apie valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje. FM metodiškai vadovauja vidaus audito klausimais, analizuoja bei vertina vidaus audito tarnybų veiklą ir teikia rekomendacijas dėl jos tobulinimo.

Skaidrumas. Siekiant užtikrinti audito proceso skaidrumą, vidaus auditas atliekamas vadovaujantis patvirtintomis vidaus audito procedūromis, nustatytomis ŽŪM CVAS vidaus audito metodikoje.

Apibendrinti vidaus audito rezultatai ar kita susijusi informacija gali būti skelbiami viešai ar teikiami suinteresuotiems asmenims.

Planuojant vidaus auditus ar derinant audito rezultatus, pagal poreikį vykdomos konsultacijos su kitais ŽŪM administraciniais padaliniais. Taip pat vykdomas bendradarbiavimas ir keitimasis informacija, susijusia su vidaus auditų atlikimu, su kitomis Lietuvos Respublikos kompetentingomis institucijomis.

Kokybės vadybos sistemos auditai. 2013 m. birželio 12 d. pasirašyta projekto „Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos procesų gerinimas įdiegiant ir sertifikuojant kokybės vadybos sistemą pagal LST EN ISO 9001:2008 standarto reikalavimus“, projekto kodas Nr. VP1-4.3-VRM-01-V-01-067, finansavimo ir administravimo sutartis Nr. VP1-4.3-VRM-01-V-01-067/19T-90 tarp Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Europos socialinio fondo agentūros ir VATŽŪM. Įgyvendinus projektą, buvo sukurta, įdiegta ir sertifikuota VATŽŪM kokybės vadybos sistema pagal LST EN ISO 9001:2008 reikalavimus. VATŽŪM užtikrino reikiamą jos priežiūrą ir nuolatinį tobulinimą, kad nekiltų problemų atnaujinant / pratęsiant sertifikato galiojimą ir taip užtikrinant projekto veiklą tęstinumą. Šio projekto rezultatas – stabiliai funkcionuojanti kokybės vadybos sistema, užtikrintas efektyvesnis procesų valdymas ir kontrolė, ūkio subjektams teikiamos kokybiškos paslaugos, išaugęs asmenų aptarnavimo lygis, pagerėjęs socialinių partnerių požiūris į VATŽŪM ir jos veiklą. Po 2017 m. gruodžio mėn. sertifikavimo įstaigos atlikto kokybės vadybos sistemos pakartotinio sertifikavimo audito VATŽŪM, kokybės vadybos sistema sertifikuota kitam 3 metų ciklui kaip atitinkanti LST EN ISO 9001 reikalavimus.

Nors ir neperkama kokybės vadybos sistemos sertifikavimo ir priežiūros paslauga iš sertifikavimo įstaigos, VATŽŪM sėkmingai veikia aprašyta, įdiegta, VATŽŪM prižiūrima ir tobulinama KVS, atitinkanti LST EN ISO 9001 reikalavimus. Įgyvendinant LST EN ISO 9001 reikalavimus, VATŽŪM atliekami vidaus kokybės vadybos sistemos auditai (tikrinimai). Tikrinimas (vidaus auditas) – sistemingas, nepriklausomas ir dokumentais įformintas tikrinimo procesas įrodymams surinkti ir objektyviai juos įvertinti, kad būtų nustatytas tikrinimo kriterijų atitikties laipsnis. Tikrinimo kriterijais laikomi LST EN ISO 9001 kriterijų, politikos, procedūrų ir kitų teisės aktų reikalavimų, su kuriais lyginami tikrinimo įrodymai, visuma.

Tikrinimo tikslus nustato VATŽŪM aukščiausioji vadovybė ir VAK.

Tikrinimo tikslai gali būti keliami atsižvelgiant į vadovybės prioritetus, teisės aktų reikalavimus, VATŽŪM vykdomas funkcijas, suinteresuotų šalių (įskaitant klientus) poreikius ir lūkesčius, įvykusius pokyčius, galimas procesų rizikas, gautus skundus ar pan.

Tikrinimai (vidaus auditai) atliekami pagal iš anksto suplanuotą VATŽŪM metinę veiklos ir procesų tikrinimų programą. VATŽŪM kasmet, vadovaudamasi patvirtinta programa, rengia patikrinimų planus ir atlieka veiklos ir procesų tikrinimus (vidaus auditus).

Veiklas (funkcijas) tikrina metodinių ir kitų struktūrinių padalinių darbuotojai, kurie pagal kompetenciją gali vertinti kuruojamų sričių funkcijų vykdymo atitiktį teisės aktų reikalavimams, tvarkų ir procedūrų aprašų nuostatomis.

Procesus tikrina darbuotojai, turintys reikiamą kompetenciją ir žinių. Tikrintojai žino LST EN ISO 9001 principus ir metodus, kokybės vadybos sistemą reglamentuojančius dokumentus, VATŽŪM veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, taip pat turi tam tikrų asmeninių savybių, kurios nurodytos Lietuvos standarte LST EN ISO 19011:2011 „Vadybos sistemų audito gairės“.

Procesus tikrinantys darbuotojai yra nepriklausomi nuo tikrinamos veiklos ir visuomet veikia nešališkai ir nesuinteresuotai. Tikrinimus atliekantys darbuotojai nepavaldūs tikrinamų veiklų vadovams, tikrintojai išlieka objektyvūs viso tikrinimo proceso metu, taip užtikrindami, kad tikrinimo duomenys ir išvados yra pagrįsti tik tikrinimo įrodymais.

Procesus tikrinantys darbuotojai laikosi 6 pagrindinių auditavimo principų: principingumo, sąžiningo pateikimo, atitinkamo profesinio atidumo, konfidencialumo, nepriklausomumo, įrodymais grįsto požiūrio. Šių principų taikymas ir laikymasis tikrinimą daro rezultatyvia ir patikima priemone, remiančia kokybės politikos įgyvendinimą, ir yra būtina aktualių ir pakankamų tikrinimo išvadų pateikimo sąlyga, leidžianti tikrintojams veikti nepriklausomai vienas nuo kito.

Išorės auditai. VATŽŪM veiklos auditus atlieka EK pareigūnai, Valstybės kontrolė, ŽŪM.

Išorės VATŽŪM kokybės vadybos sistemos (LST EN ISO/IEC 17025) auditus (priežiūros įvertinimus) atlieka NAB.

Išorės VATŽŪM kokybės vadybos sistemos (LST EN ISO 9001) auditus atlieka viešuosius konkursus laimėjusios įmonės, su kuriomis sudaromos sutartys (jeigu nusprendžiama pirkti paslaugą).

3.5. KONTROLĖS SISTEMOS PAGAL SEKTORIUS

3.5.1. MAISTAS, MAISTO SAUGA, VIENTISUMAS IR VISAVERTIŠKUMAS BET KURIUO GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ INTERESUS IR INFORMACIJĄ JIEMS, IR SU MAISTU BESILIEČIANČIŲ MEDŽIAGŲ IR GAMINIŲ GAMYBA IR NAUDOJIMAS

3.5.1.1. MAISTAS, MAISTO SAUGA, VIENTISUMAS IR VISAVERTIŠKUMAS

Prioritetai

Tvarių maisto gamybos sistemų plėtojimas, stiprinant visuomenės sveikatą ir siekiant išlaikyti aukštą maisto saugos lygį.

Uždaviniai

Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.

Sudaryti galimybes maisto produktų eksportui, importui ir tranzitui, didinant pasienio veterinarijos postų veiklos efektyvumą ir plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą maisto ir veterinarinės kontrolės srityse.

Priemonės

Vykdyti maisto produktų saugos, kokybės laboratorinių tyrimų programas ir plėsti laboratorinių tyrimų spektrą.

Didinti vietos maisto produktų pasiūlą ir plėtoti veiksmingą trumpųjų tiekimo grandinių sistemą.

Didinti vartotojų pasitikėjimą gamyba ir prekyba maistu, identifikuojant galimus maisto klastojimo ir nelegalaus maisto tvarkymo atvejus.

Vykdyti maisto tvarkymo subjektų konsultavimą ir kontrolę, siekiant ugdyti atsakingus, informuotus vartotojus ir ūkio subjektus ir užtikrinti vartotojų teisę įsigyti saugius produktus.

Derinti veterinarijos sanitarijos reikalavimus gyvūninių produktų, žaliavų, pašarų ir gyvūnų eksportui ir teikti ūkio subjektams konsultacijas eksporto rinkų paieškos ir veterinarijos sanitarijos reikalavimų įgyvendinimo klausimais.

Valstybinių institucijų kompetencija

Pagrindinė kompetentinga institucija maisto saugos kontrolės, vientisumo ir visavertiškumo užtikrinimo srityje yra VMVT. Valstybinę maisto kontrolę pagal kompetenciją atlieka VMVT ir VATŽŪM teritoriniai padaliniai.

VMVT

- įgyvendina maisto saugos, kokybės ir tvarkymo priežiūros ir maistui skirtų gyvūnų sergamumo mažinimo politiką, atsako už skubaus įspėjimo apie pavojų dėl maisto teikimą;
- nustato specialius maisto, įvežamo į ES, saugos, maisto tvarkymo ir pateikimo į rinką

higienos reikalavimus ir jų laikymosi kontrolės tvarką;

- atlieka maistui auginamų gyvūnų, maisto žaliavų ir maisto užterštumo kenksmingomis medžiagomis, įskaitant pesticidus ir kitus teršalus, stebėseną (monitoringą);
- priima sprendimus dėl konfiskuotų, kontrabandos būdu ir be kilmės, kokybės ir saugos atitikties dokumentų įvežtų maisto produktų tolesnio panaudojimo;
- atlieka maisto saugos ir kokybės tikrinimą;
- nustato tvarką ir ūkio subjekto prašymu išduoda leidimus maisto tvarkymo subjektų laboratorijoms, atliekančioms maisto žaliavų, produktų tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka;
- nustato tvarką ir išduoda leidimus geriamojo vandens tiekėjų laboratorijoms, atliekančioms geriamojo vandens saugos ir kokybės tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka;
- nustato tvarką ir pripažįsta Lietuvos Respublikos rinkai teikiamą natūralų mineralinį vandenį ir išduoda natūralaus mineralinio vandens pripažinimo Lietuvos Respublikoje pažymėjimą. Už natūralaus mineralinio vandens pripažinimo Lietuvos Respublikoje pažymėjimų ir jų dublikatų išdavimą ir šių pažymėjimų tikslinimą imama valstybės rinkliava;
- nustato tvarką ir notifikuoja maisto papildus ir specialios paskirties maisto produktus;
- vykdo ES ir nacionalinių teisės aktų nustatytą su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamybos, perdirbimo, tiekimo rinkai ir įvežimo į ES reikalavimų valstybinę kontrolę.

VATŽŪM vykdo šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams patikras juos eksportuojant ir importuojant.

SAM

- formuoja valstybės politiką maisto saugos ir su maistu ir mityba susijusių ligų prevencijos srityse ir koordinuoja jos įgyvendinimą;
- reglamentuoja, kiek tai neprieštaruja ES teisės aktams, geriamojo vandens (įskaitant natūralų mineralinį vandenį ir šaltinio vandenį) saugą ir kokybę, teršalų, maisto priedų, fermentų, kvapiųjų medžiagų, ekstrahentų, maisto papildų, maisto papildymo vitaminais, mineralais ir kitomis medžiagomis, kūdikiams ir mažiems vaikams skirtų maisto produktų, specialiosios medicininės paskirties maisto produktų ir viso paros raciono pakaitalų svoriui kontroliuoti, apdoroto jonizuojančiąja spinduliuote, genetiškai modifikuoto, naujo maisto, su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų saugą, bendruosius maisto higienos ir informacijos apie maistą teikimo vartotojams

(įskaitant teiginių apie maisto produktų sveikumą ir maistingumą vartojimą) reikalavimus, maistą tvarkančių fizinių asmenų sveikatos, sveikatos tikrinimo, privalomųjų higienos ir sveikos mitybos žinių reikalavimus ir šių žinių įgijimo tvarką;

- nustato tikslinių grupių maitinimo organizavimo reikalavimus, rekomenduojamas paros maistinių medžiagų ir energijos normas, derina kitų institucijų parengtas mitybos normas, atlieka gyventojų mitybos, su ja susijusio sergamumo ir gyventojų mitybos raštingumo stebėseną, rengia sveikos mitybos rekomendacijas, ugdo sveikos mitybos įgūdžius, rengia ir tvirtina programas, skirtas gyventojų mitybai gerinti.

ŽŪM

- formuoja valstybės politiką maisto produktų ir jų žaliavų kokybės, ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamybos, Lietuvoje gaminamų produktų konkurencingumo tarptautinėje rinkoje didinimo srityse ir koordinuoja jos įgyvendinimą;

- nustato maisto, gaminamo pagal ES ir (ar) Lietuvos Respublikos pripažintas kokybės sistemas, maisto sudėties ir kokybės, maistui skirtų augalų auginimo, tiekimo rinkai ir augalų apsaugos priemonių naudojimo ir kontrolės privalomuosius reikalavimus;

- nustato specialiuosius maisto ženklinimo reikalavimus;

- pati ar per įgaliotas institucijas atlieka šviežių vaisių ir daržovių kokybės reikalavimų įgyvendinimo kontrolę.

Negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimas ir registravimas

VMVT, vadovaudamasi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, vykdo negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimą ir registravimą. Procedūra nustato daigus auginančių maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo, atsisakymo suteikti patvirtinimą, patvirtinimo panaikinimo ir maisto tvarkymo subjektų registravimo, atsisakymo registruoti, registracijos galiojimo sustabdymo, registracijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ir registravimo galiojimo panaikinimo ir maisto tvarkymo subjektų ūkinės komercinės veiklos sąlygų laikymosi tvarką.

Daigus auginantys maisto tvarkymo subjektai turi būti patvirtinti, o kiti maisto tvarkymo subjektai, vykdantys maisto tvarkymo veiklą (-as), – registruoti ir įtraukti į VMVT tvarkomą Maisto tvarkymo subjektų sąrašą, suteikiant atpažinimo numerį.

Negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimą ir registraciją, įtraukimą į Maisto tvarkymo subjektų sąrašą vykdo VMVT teritoriniai departamentai. Maisto tvarkymo subjektas patvirtinamas ir registruojamas neterminuotm laikui.

Informacija apie VMVT patvirtintus ir registruotus negyvūninio maisto tvarkymo subjektus skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <https://vmvt.lt/opendata/mtsr/index.php>.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimas ir registravimas

VMVT, vadovaudamasi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, vykdo gyvūninio maisto tvarkymo subjektų, tvarkančių ir (ar) tiekiančių rinkai gyvūninį maistą, patvirtinimą ir registravimą. Procedūra nustato gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo, atsisakymo suteikti patvirtinimą, laikinojo patvirtinimo, patvirtinimo ir laikinojo patvirtinimo panaikinimo, registravimo, atsisakymo registruoti, registravimo galiojimo sustabdymo, registravimo galiojimo sustabdymo panaikinimo ir registravimo panaikinimo tvarką.

VMVT atlieka gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimą ir registravimą. Registravimas – teisės vykdyti gyvūninio maisto tvarkymo veiklą suteikimas gyvūninio maisto tvarkymo subjektui, suteikiant atpažinimo numerį; patvirtinimas – teisės vykdyti gyvūninio maisto tvarkymo veiklą suteikimas gyvūninio maisto tvarkymo subjektui, suteikiant patvirtinimo numerį. Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo procedūros patvirtintos VMVT direktoriaus įsakymu. Gyvūninio maisto tvarkymo subjektui patvirtinimas ar laikinasis patvirtinimas yra suteikiamas ir panaikinamas VMVT direktoriaus, o pieno supirkimo punktui – VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu, registravimas suteikiamas ar panaikinamas VMVT departamento direktoriaus įsakymu.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektas patvirtinamas ir registruojamas neterminuotm laikui.

Informacija apie VMVT patvirtintus ir registruotus gyvūninio maisto tvarkymo subjektus skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <http://vetlt1.vet.lt/vepras/>

Maisto tvarkymo subjektų rizikos vertinimas

Maisto tvarkymo subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą. Maisto tvarkymo objektai yra vertinami ir suskirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į vykdomo maisto tvarkymo procesą, tvarkomus produktus, veiklos apimtį, vartotojo tipą, savikontrolės sistemą, valstybinės kontrolės rezultatus ir kitus veiksnius.

Taikymo sritis: Gyvūninio ir negyvūninio maisto gamybos (įskaitant pirminę gamybą), didmeninės ir mažmeninės prekybos, viešojo maitinimo maisto tvarkymo subjektai, geriamojo vandens tiekimo subjektai, skerdyklos.

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 6 metus

Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus, vykdančių pirminę pašarų, gyvūninio (pieno, medaus, kiaušinių) ir negyvūninio maisto gamybą), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VĮ ŽŪDC ir NMA pagal institucijų (VMVT, NMA, VĮ ŽŪDC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Maisto tvarkymo subjektų valstybinė kontrolė

Už maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės koordinavimą atsakingi VMVT Maisto skyrius (toliau – VMVT MS), Veterinarijos sanitarijos skyrius (toliau – VMVT VSS) ir VMVT PMVKS. NMVRVI atlieka maisto produktų laboratorinius tyrimus.

VMVT VSS yra atsakingas už gyvūninio maisto (mėsos ir jos produktų, žuvies ir jos produktų, pieno ir pieno produktų, kiaušinių ir kiaušinių produktų, medaus, saugomos kilmės vietos nuorodos (toliau – SKVN), saugomos geografinės nuorodos (toliau – SGN) ir garantuoto tradicinio gaminio (toliau – GTG) gyvūninių produktų, pirminės gyvūninio maisto gamybos ir kt.) ir nuolatinės valstybinės veterinarinės priežiūros skerdyklose valstybinės kontrolės vykdymo koordinavimą.

VMVT MS atsakingas už negyvūninio maisto gamybos (įskaitant pirminę gamybą), viešojo maitinimo, didmeninės ir mažmeninės maisto produktų prekybos (įskaitant internetinę), viešai tiekiamo geriamojo vandens, rinkoje esančių produktų su SKVN, SGN ir GTG valstybinės kontrolės vykdymo koordinavimą. Be to, VMVT MS įgyvendina maisto papildų ir pradinio maitinimo kūdikių mišinių, specialios medicininės paskirties maisto produktų notifikavimo funkciją.

Gyvūninio ir negyvūninio maisto eksporto valstybinę kontrolę vykdo VMVT teritoriniai departamentai ir PVP veterinarijos gydytojai.

Maisto tvarkymo subjektų valstybinė kontrolė apima:

- ūkio subjektų rizikos vertinimą (ūkio subjektų priskyrimą atitinkamai rizikos grupei);
- valstybinės kontrolės planavimą, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis;
- ūkio subjektų konsultavimą;

- patikrinimų atlikimą;
- savikontrolės sistemų (gerosios gamybos praktikos (toliau – GGP), gerosios higienos praktikos (toliau – GHP) ir Rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos (toliau – RVASVT) principais grindžiamų procedūrų) vertinimą;
- mėginių ėmimą, analizę ir vertinimą;
- trūkumų šalinimo kontrolę;
- poveikio priemonių taikymą.

Maisto tvarkymo subjektų kontrolę vykdo VMVT teritorinių departamentų pareigūnai. VMVT teritorinių departamentų pareigūnai, atlikdami valstybinę kontrolę maisto tvarkymo subjektuose, vadovaujasi VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintais vidaus kokybės vadybos sistemos dokumentais (programomis, darbo instrukcijomis), VMVT nurodymais dėl valstybinės kontrolės planavimo, atlikimo, mėginių atrinkimo. Pagrindinės VMVT teritorinių departamentų veiklos prioritetinės kryptys, patikrinimų ir planuojamų atrinkti mėginių apimtys maisto tvarkymo subjektuose yra išdėstomi specialiuose metiniuose valstybinės maisto kontrolės planuose ir VMVT teritorinių departamentų metiniuose kontrolės planuose.

Bendrieji ūkio subjektų patikrinimų reikalavimai yra numatyti Ūkio subjektų veiklos patikrinimo taisyklėse, patvirtinti VMVT direktoriaus įsakymu ir skelbiami viešai. Maisto tvarkymo subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai patikrinimai. Planiniai maisto tvarkymo subjektų patikrinimai atliekami pagal metinius valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės planus, neplaniniai – gavus vartotojų skundų, ūkio subjektų prašymą, siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ankstesnio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai, pagal skubius pranešimus, gautus iš EK, kitais nustatytais atvejais. Kiekvieno maisto tvarkymo subjekto patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti nustatytos formos klausimynai, kurie yra vieši ir skelbiami VMVT interneto svetainėje. Už planinio ar neplaninio ūkio subjektų veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų pažeidimus, vadovaujantis nustatytais procedūromis, VMVT teritoriniai departamentai teikia nurodymus dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomų poveikio priemonių. Sprendimus dėl poveikio priemonių taikymo priima VMVT teritorinio departamento direktorius, įvertinęs visas su teisės aktų pažeidimu susijusias aplinkybes ir atsižvelgdamas į VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintas procedūras.

Visi maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys yra suvedami į informacines duomenų bazines: negyvūninio maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys kaupiami Maisto kontrolės informacinėje sistemoje (toliau – FIS) (angl. *Food Information System*), gyvūninio

maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys – Gyvūninio maisto kontrolės informacinę sistemoje (toliau – GMKIS) (angl. *Animal Food Control Information System*).

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS MAISTO KONTROLĖS PLANAI

Nacionalinis rizika grindžiamas gamybos kontrolės planas

VMVT VVPS kasmet rengia Nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės planą, kurio tikslas - vykdyti farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų naudojimo ir jų liekanų gyvuose maistiniuose gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikos teritorijoje.

VVPS Nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės planą derina su VMVT teritoriniais departamentais ir NMVRVI. Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Nacionalinis rizika grindžiamas gamybos kontrolės planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir vykdant šį planą, valstybinių mėginių atrinkimo ir ėmimo tvarką, mėginių atrinkimo kriterijus, veiksmus, nustatčius neatitikimų teisės aktų reikalavimus, ataskaitų teikimo tvarką.

Nacionalinis rizika grindžiamas gamybos kontrolės planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/1646 ir Reglamento (ES) Nr. 2022/1644 reikalavimus, atsižvelgiant į reikalavimų neatitinkančiais farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų stebėsenos tyrimo rezultatais Lietuvoje ir visoje ES, RASFF pranešimais ir Lietuvoje parduotų veterinarinių antibiotikų kiekių duomenimis, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

VVPS kasmet rengia mėginių ėmimo nurodymus vykdant metų nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės planą, kuriuose nurodoma mėginių ėmimo tvarka, tiriamos medžiagos, mėginių skaičius, kuriuos turi paimti VMVT teritoriniai departamentai.

Funkcijų pasiskirstymas – nacionalė rizika grindžiama gamybos kontrolė

VMVT VVPS:

- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų atliekamą valstybinių mėginių paėmimą ir jų pristatymą tyrimams į kontrolinę laboratoriją bei poveikio priemonių taikymą;
- renka ir analizuoja teigiamų medžiagų liekanų atvejų duomenis;

- kartu su NMVRVI rengia Nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės plano projektą ir jį teikia VMVT direktoriui tvirtinti;
- pateikia Nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės planą Europos Komisijai iki kiekvienų metų kovo 31 d.

VMVT teritoriniai departamentai:

- organizuoja valstybinių mėginių paėmimą ir pristatymą į kontrolinę laboratoriją;
- atlieka ūkio subjektų veiklos patikrinimus ir, nustatę neteisėtą medžiagų naudojimą ar medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią leistiną koncentraciją, ūkio subjektams ir (ar) ūkio subjektų atsakingiems asmenims taiko rinkos ribojimo priemones, skiria administracines nuobaudas.

NMVRVI:

- koordinuoja ir vykdo Nacionaliniame rizika grindžiamame gamybos kontrolės plane nustatytus laboratorinius tyrimus, siekdamas nustatyti medžiagų liekanas gyvūnuose, gyvūnų išskyrose, skysčiuose ir audiniuose, gyvūniniuose produktuose, pašaruose ir geriamajame vandenyje;
- teikia VVPS valstybinių mėginių laboratorinių tyrimų rezultatus;
- rengia ir teikia ataskaitą apie Nacionalinio rizika grindžiamo gamybos kontrolės plano įgyvendinimą (rezultatai, vykdytos kontrolės priemonės) Europos Komisijai.

VMVT teritorinis departamentas, gavęs NMVRVI pranešimą apie valstybiniuose mėginiuose nustatytas draudžiamąsias, neleidžiamas naudoti medžiagas ar leidžiamų naudoti medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią leistiną koncentraciją, priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planas

VMVT VVPS kasmet rengia Nacionalinį atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planą, kurio tikslas – užtikrinti, kad atsitiktinės atrankos būdu būtų vykdoma farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų stebėseną ir kontrolę Lietuvos Respublikos teritorijoje.

VVPS Nacionalinį atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planą derina su VMVT teritoriniais departamentais ir NMVRVI. Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir įgyvendinant šį planą, valstybinių mėginių ėmimo tvarką, veiksmus, nustačius neatitikimų teisės aktų reikalavimus, ataskaitų teikimo tvarką.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/1646 ir Reglamento (ES) Nr. 2022/1644 reikalavimus, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

VVPS kasmet rengia mėginių ėmimo nurodymus vykdant metų nacionalinį atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planą, kuriuose nurodoma mėginių ėmimo tvarka, tiriamos medžiagos, mėginių skaičius, kuriuos turi paimiti VMVT teritoriniai departamentai.

Funkcijų pasiskirstymas – nacionalinė atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūra

VMVT VVPS:

- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų atliekamą valstybinių mėginių paėmimą ir jų pristatymą tyrimams į kontrolinę laboratoriją bei poveikio priemonių taikymą;
- renka ir analizuoja teigiamų medžiagų liekanų atvejų duomenis;
- kartu su NMVRVI rengia Nacionalinį atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros plano projektą ir jį teikia VMVT direktoriui tvirtinti;
- pateikia Nacionalinį atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros planą Europos Komisijai iki kiekvienų metų kovo 31 d.

VMVT teritoriniai departamentai:

- organizuoja valstybinių mėginių paėmimą ir pristatymą į kontrolinę laboratoriją;
- atlieka ūkio subjektų veiklos patikrinimus ir, nustatę neteisėtą medžiagų naudojimą ar medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią leistiną koncentraciją, ūkio subjektams ir (ar) ūkio subjektų atsakingiems asmenims taiko rinkos ribojimo priemones, skiria administracines nuobaudas.

NMVRVI:

- koordinuoja ir vykdo Nacionaliniame atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros plane nustatytus laboratorinius tyrimus, siekdamas nustatyti medžiagų liekanas gyvūnuose, gyvūnų išskyrose, skysčiuose ir audiniuose, gyvūniniuose produktuose, pašaruose ir geriamajame vandenyje;
- teikia VVPS valstybinių mėginių laboratorinių tyrimų rezultatus;

- rengia ir teikia ataskaitą apie Nacionalinio atsitiktinės atrankos būdu vykdomos gamybos priežiūros plano įgyvendinimą (rezultatai, vykdytos kontrolės priemonės) Europos Komisijai.

VMVT teritorinis departamentas, gavęs NMVRVI pranešimą apie valstybiniuose mėginiuose nustatytas draudžiamąsias, neleidžiamas naudoti medžiagas ar leidžiamų naudoti medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią leistiną koncentraciją, priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

Maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinės kontrolės mėginių tyrimų planas

Maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinės kontrolės mėginių tyrimų planą rengia VMVT VSS ir VMVT MS, derina su VMVT teritoriniais departamentais, NMVRVI ir NVSPL. Planas rengiamas kasmet ir tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu. Plane nurodomas planuojamų atrinkti ir ištirti maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų mėginių skaičius, rūšis, analizės ir pateikiama detali informacija apie tai, kokie VMVT teritoriniai departamentai ir kokiose ūkio subjektų grupėse turi atrinkti mėginius, koku laikotarpiu, ir kita aktuali informacija.

Valstybinės kontrolės metu atrinktus valstybinius maisto mėginius tiria NMVRVI, UAB „Pieno tyrimai“, su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų (toliau – MBM) mėginius tiria NVSPL.

Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planas

VMVT atlieka gyvūninių maisto produktų taršos kontrolę, kurios tikslas – užtikrinti Lietuvos Respublikos rinkai tiekiamų gyvūninių maisto produktų saugą ir kokybę.

VMVT VSS Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planą rengia kasmet, derindamas su VMVT teritoriniais departamentais ir NMVRVI. Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir vykdant šį planą, tikrintinų teršalų arba teršalų grupių, pesticidų liekanų ir prekių grupių derinius, gyvūninių maisto produktų mėginių skaičių, jų atrinkimo ir paėmimo, tyrimų ir ataskaitų teikimo tvarką.

Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/931 ir Reglamento (ES) Nr. 2022/932 reikalavimus, atsižvelgiant į: ES teisės aktais nustatytas didžiausias leidžiamas koncentracijas arba kitas reglamentuojamas koncentracijas; nustatytus neatitikties atvejus Lietuvoje, kitose ES valstybių narėse, ypač kai apie juos pranešama per Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemą (RASFF) arba Administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo sistemą (AAC); tinkamų laboratorinių metodų ir analizės standartų prieinamumą; galimą riziką vartotojams arba tam tikroms gyventojų grupėms, kylančią dėl maiste esančių teršalų ar pesticidų liekanų suvartojimo, atsižvelgiant į atitinkamą iš Europos maisto saugos tarnybos gautą informaciją, arba, jei tokios informacijos nėra, į kitus informacijos šaltinius, pvz., mokslinius leidinius ar nacionalinius rizikos vertinimus; suvartojimo duomenis (poveikio per maistą modelius); ES rekomendacijas bei kitų teisės aktų nuostatas.

Funkcijų pasiskirstymas – gyvūninių maisto produktų taršos kontrolė

VMVT VSS:

- kartu su NMVRVI rengia Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės plano projektą ir jį teikia VMVT direktoriui tvirtinti;
 - renka ir analizuoja teigiamų atvejų duomenis;
 - koordinuoja VMVT departamentų mėginių atrinkimą, paėmimą ir jų pristatymą tyrimams į NMVRVI ir poveikio priemonių taikymą,
 - pateikia Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planą Europos Komisijai iki kiekvienų metų kovo 31 d.

VMVT teritoriniai departamentai:

- atlieka mėginių atrinkimą pagal Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planą;
- taiko poveikio priemones pagal Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės plano reikalavimus.

NMVRVI:

- kartu su VMVT VSS rengia Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės plano projektą;
- atlieka tyrimus pagal Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės plano reikalavimus;
- rengia ir teikia Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės plane nurodytas ataskaitas

VMVT teritorinis departamentas, gavęs NMVRVI pranešimą apie gyvūninių maisto produktų mėginiuose nustatytus teršalų ar pesticidų likučių kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą

didžiausią leistiną koncentraciją, priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas

VMVT atlieka augalinio maisto produktų taršos kontrolę, kurios tikslas – vertinti Lietuvos Respublikos rinkai tiekiamų augalinių maisto produktų saugą.

VMVT MS Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planą rengia kasmet, derindamas su VMVT teritoriniais departamentais ir NMVRVI. Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas, atsižvelgiant į ES reglamentų, rekomendacijų ir kitų teisės aktų nuostatas, RASFF sistemos pranešimų ir vartotojų skundų analizės duomenis, vaisių ir daržovių importo duomenis, kitų institucijų pateiktą informaciją ar rekomendacijas, praėjusių metų valstybinių mėginių tyrimų analizės duomenis, augalų apsaugos produktų naudojimo apimčių pagal VATŽŪM duomenis, gautą informaciją iš VATŽŪM apie augintojus, naudojančius neregistruotus LR augalų apsaugos produktus, produktų, kuriuose augalų apsaugos produktų naudojimas yra griežtai apribotas (ekologiškų produktų) kontrolės duomenis, NMVRVI rizikos vertinimo rezultatus, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

Vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose nustatytais kriterijais, ES reglamentų ir rekomendacijų, kitų teisės aktų nuostatomis, tiriamos pesticidų ir teršalų liekanos Lietuvoje išaugintoje ir į Lietuvą importuotoje/įvežtoje augalinėje produkcijoje.

Funkcijų pasiskirstymas – augalinio maisto produktų taršos kontrolė

VMVT MS:

- rengia Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planą ir jį derina su VMVT teritoriniai padaliniais bei NMVRVI, koordinuoja jo vykdymą, atlieka būtinas plano korekcijas;
- organizuoja ir vykdo duomenų, reikalingų taikytoms poveikio priemonėms ir gautiems rezultatams įvertinti, rinkimą, apibendrinimą ir teikimą suinteresuotiems asmenims;
- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų sprendimus dėl taikytų rinkos ribojimo priemonių;

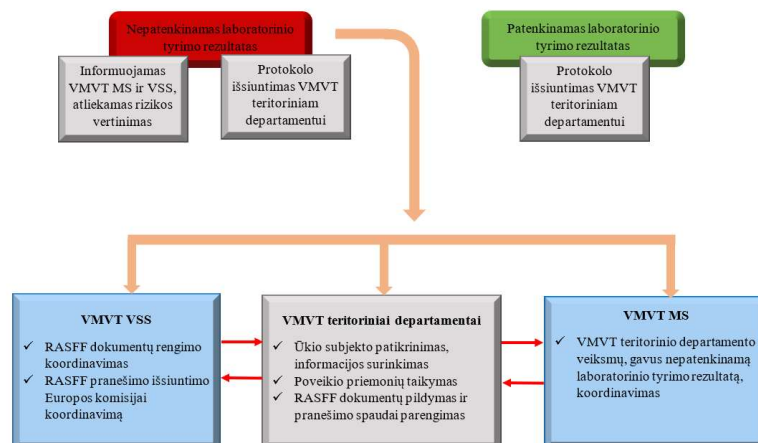
- organizuoja maisto produktų inspektorių mokymus dėl plano įgyvendinimo bei mėginių atrinkimo; organizuoja tarpžinybinius pasitarimus plano įgyvendinimo klausimais.

VMVT teritoriniai departamentai:

- atsakingi už tinkamą augalinio maisto produktų taršos plane nurodytų maisto produktų mėginių atrinkimą ir jų pristatymą į NMVRVI;
- iš NMVRVI gavę pranešimą apie mėginio neatitikimą teisės aktų reikalavimams ir tyrimų protokolus su rezultatu įvertinimu apie nustatytas teršalų liekanas, imasi būtinų priemonių sustabdyti ar uždrausti nesaugaus augalinio maisto produkto tiekimą rinkai ir (arba) pašalinti nesaugų augalinį maisto produktą iš rinkos.
- iš NMVRVI gavę tyrimų protokolą, kuriame teršalų kiekis viršija didžiausią leistiną koncentraciją, atsižvelgiant į NMVRVI atliktą rizikos vertinimą, pildo dokumentus RASFF sistemoje ir priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

NMVRVI tiria mėginius ir vertina tyrimų rezultatus, atlieka rizikos vertinimą, išsiunčia protokolus, teikia ataskaitas apie mėginių laboratorinius tyrimus.

VMVT teritorinis departamentas, gavęs NMVRVI augalinio maisto produkto mėginio laboratorinio tyrimo protokole pateiktą tyrimų rezultatų išvadą apie produkto neatitiktį teisės aktų reikalavimams, nedelsiant informuoja VMVT VSS ir VMVT MS, priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

NMVRVI rengia augalinio maisto produktų mėginių laboratorinių tyrimų metines ataskaitas ir jas teikia Europos maisto saugos tarnybai (EFSA), VMVT MS.

3.5.1.2. SU MAISTU BESILIEČIANČIŲ GAMINIŲ IR MEDŽIAGŲ SAUGA

Prioritetai

Tvarių maisto gamybos sistemų plėtojimas, stiprinant visuomenės sveikatą ir siekiant išlaikyti aukštą maisto saugos lygį.

Uždaviniai

Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.

Priemonės

Vykdyti MBM saugumo tyrimų programą.

VMVT yra kompetentinga institucija, atsakinga už valstybinės MBM kontrolės organizavimą, įgyvendinimą, veiksmingumo vertinimą (verifikavimą). VMVT vykdo ES ir nacionalinių teisės aktų nustatytą MBM gamybos, perdirbimo, tiekimo rinkai ir importo reikalavimų valstybinę kontrolę.

Už MBM srities politikos formavimą atsakinga SAM.

Lietuvoje veikia oficiali akredituota MBM tyrimo laboratorija – SAM NVSPL, kuri taip pat yra MBM tyrimų nacionalinė etaloninė laboratorija.

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, notifikavimas

Notifikavimas taikomas MBM gamintojams ir (ar) tiekėjams, Lietuvos Respublikoje gaminantiems ir Lietuvos Respublikos rinkai tiekiantiems MBM (pvz., žaliavas, tarpinius ir gatavus gaminius ir medžiagas (pvz., maisto gamybos įrangą, virtuvės ir stalo įrankius ir indus, maisto pakuotes ir kt.).

Notifikavimas vykdomas vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintomis procedūromis. Notifikavimo procedūrą atlieka VMVT teritorinis departamentas.

Visi ūkio subjektai Lietuvos Respublikoje gaminantys ir (ar) rinkai tiekiantys MBM, jų prašymu, turi būti įrašyti į VMVT tvarkomą su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų duomenų bazę, kuri skelbiama viešai VMVT tinklapyje:

<http://www.vet.lt/fcm/index.php>

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, rizikos vertinimas

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir rinkai tiekiančių MBM, suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus patvirtintą procedūrą.

MBM gamybos subjektai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į MBM grupes, veiklos pobūdį, GGP įgyvendinimo būklę, valstybinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl ūkio subjekto veiklos ir (ar) skubius pranešimus apie nesaugių gaminių tiekimą rinkai.

MBM tiekėjai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į MBM grupes, veiklos pobūdį, MBM kilmės šalis, valstybinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl ūkio subjekto veiklos ir (ar) RASFF pranešimus.

Planuojamų patikrinimų dažnumas numatomas, atsižvelgiant į ūkio subjekto rizikos vertinimo rezultatus.

Taikymo sritis: Ūkio subjektai, Lietuvos Respublikoje gaminantys ir rinkai tiekiantys su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas	
Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, valstybinė kontrolė

Valstybinės MBM kontrolės tikslas – užtikrinti, kad medžiagos ir gaminiai, įskaitant veikliąsias ir protingąsias žaliavas ir gaminius, būtų gaminami laikantis GGP, kad juos naudojant įprastomis ar numanomomis sąlygomis į maisto produktus neišsiskirtų tokie sudedamųjų medžiagų kiekiai, kurie galėtų kelti pavojų žmonių sveikatai arba nepriimtinais pakeisti maisto sudėtį, arba pabloginti jo organoleptines savybes.

VMVT teritorinių departamentų pareigūnai vykdo MBM gamintojų ir tiekėjų ir MBM kontrolę gyvūninio ir negyvūninio maisto tvarkymo subjektuose.

Ūkio subjektų valstybinės kontrolės procedūros (notifikavimo, valstybinės kontrolės planavimo, rizikos vertinimo, patikrinimų atlikimo, mėginio ėmimo ir pristatymo į laboratoriją, ataskaitų teikimo ir kt.) apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose.

Atsižvelgiant į ūkio subjektų suskirstymo į atitinkamas rizikos grupes rezultatus, yra sudaromas metinis MBM gamintojų ir tiekėjų valstybinės kontrolės planas ir nustatomas tikrinimų dažnumas.

Ūkio subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai (nagrinėjant skundus, siekiant įvertinti, ar pašalinti ankstesnių patikrinimų metu nustatyti trūkumai ir kitais nustatytais atvejais) patikrinimai. Valstybinės kontrolės rezultatai fiksuojami nustatytos formos patikrinimo aktuose (klausimynuose), patikrinimų duomenys kaupiami informacinėje VMVT su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų duomenų bazėje.

Valstybinių mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, kurių reikia imtis, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus, aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtose procedūrose. Už mėginių ištyrimą atsakinga NVSPL.

Valstybinės kontrolės metu nustačius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytomis procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės.

3.5.2. TYČINIS GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ IŠLEIDIMAS Į APLINKĄ MAISTO IR PAŠARŲ GAMYBOS TIKSLU

Tikslas – siekti užtikrinti aukštą žmonių sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų atžvilgiu.

Institucija	Atsakomybės sritys
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – AM)	<p>Priima pranešimus iš fizinių ir juridinių asmenų apie GMO ir genetiškai modifikuotus produktus;</p> <p>Kartu su SAM ir VMVT nustato GMO klasifikavimo kriterijus;</p> <p>Kaupia ir tvarko genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų duomenų bazę;</p> <p>Sudaro ir koordinuoja GMO valdymo priežiūros komiteto ir GMO ekspertų komiteto darbą;</p> <p>Nustato modifikacijos metodus, kuriuos taikant įvyksta arba neįvyksta</p>

	<p>genetinių modifikacijų;</p> <p>Atlieka GMO išleidimo į aplinką kontrolę;</p> <p>Atlieka GMO arba organizmų riboto naudojimo kontrolę.</p>
ŽŪM	<p>Dalyvauja atliekant GMO ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žemės ūkiui įvertinimą;</p> <p>Pagal kompetenciją atlieka GMO ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą.</p>
SAM	<p>Kartu su VMVT nustato maisto, kuriame yra GMO arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, privalomuosius saugos reikalavimus;</p> <p>Nustatyta tvarka atlieka genetiškai modifikuoto maisto (toliau – GMM) saugos ekspertizę;</p> <p>Nustato maisto, kuriame yra GMO arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, saugos ekspertizės tvarką;</p> <p>Kartu su VMVT nustato produktų saugos ekspertizės atlikimo tvarką;</p> <p>Nustato medicininių gaminių, vaistų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo naudoti, registravimo ir naudojimo tvarką, išskyrus veterinarinius gaminius ir veterinarijos vaistus;</p> <p>Pagal kompetenciją atlieka GMO ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą.</p>
VMVT	<p>Nustatyta tvarka atlieka genetiškai modifikuotų produktų saugos ekspertizę;</p> <p>Nustato veterinarinių gaminių, veterinarinės įrangos, veterinarijos vaistų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo, registravimo ir naudojimo tvarką;</p> <p>Pagal kompetenciją atlieka GMO ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą;</p> <p>Atlieka veterinarinės paskirties gaminių ir preparatų, prekinių pašarų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, saugos kontrolę;</p> <p>Vykdo tyčinio GMO išleidimo į aplinką pašarų gamybos tikslu valstybinę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies b punktą.</p>
VATŽŪM	<p>Vykdo žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos kontrolę bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų bei pasėlių, kuriuose galėtų būti GMO, stebėseną.</p>

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

GMM gamybos, prekybos ir viešojo maitinimo subjektuose valstybinę kontrolę koordinuoja VMVT MS, vykdo VMVT teritorinių departamentų atsakingi pareigūnai. VMVT teritorinių departamentų pareigūnai kontroliuoja importuojamo ir Lietuvos rinkoje esančio GMM saugą, ženklimą ir atitiktį teisės aktų reikalavimams, ima mėginius genetinei modifikacijai nustatyti, sustabdo nesaugaus, neteisingai paženklinto GMM tiekimą rinkai. Patikrinimų metu yra pildomi nustatytos formos klausimynai, valstybinė kontrolė, informacijos sklaida, poveikio priemonių taikymas vykdomi, vadovaujantis nustatytais procedūromis.

VMVT teritorinių departamentų pareigūnų negyvūninio maisto gamybos, prekybos ir viešojo maitinimo subjektų patikrinimų dėl GMM kontrolės duomenys kaupiami FIS.

Pažymėtina tai, kad, vadovaujantis Įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, kontrolės ir stebėsenos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 3D-210 „Dėl Įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, kontrolės ir stebėsenos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių žemės ūkio ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, VATŽŪM pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistai vykdo GMO atsiradimo rizikos kultūrų stebėseną. Siekiant išsiaiškinti, ar šių kultūrų kroviniuose nėra GMO priemaišų, imami krovinių mėginiai genetinės modifikacijos tyrimams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 3D-919 „Dėl Genetiškai modifikuotų augalų pasėlių, žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų kontrolės bei pasėlių, augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų, kuriuose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, stebėsenos ir žemės ūkio ministro 2004 m. rugsėjo 14 d. įsakymo Nr. 3D-515 pripažinimo netekusiu galios“, VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo dauginamosios medžiagos siuntų, kuriuose galėtų būti GMO, stebėseną. Siekiant išsiaiškinti, ar Lietuvoje išaugintose ir sertifikuotose sėklų siuntose nėra GMO priemaišų, imami iš šių siuntų mėginiai genetinės modifikacijos tyrimams.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai taip pat vykdo GMO atsiradimo rizikos kultūrų pasėlių ir sėklos siuntų stebėseną, imami mėginiai genetinei modifikacijai nustatyti. Tiriama plotai, kuriuose auginami vasariniai ir žieminiai rapsai, kviečiai, valgomosios bulvės, paprastieji kukurūzai, cukriniai runkeliai ir kitos plačiau auginamos GMO atsiradimo rizikos kultūros.

3.5.3. PAŠARAI IR PAŠARŲ SAUGA BET KURIUO PAŠARŲ GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU IR PAŠARŲ NAUDOJIMAS, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ SVEIKATĄ, INTERESUS IR INFORMACIJĄ JIEMS

VMVT veikla apima metodinės pagalbos pašarų ūkio subjektams teikimą, prižiūrėjimą, kaip šie subjektai laikosi pašarų sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose, įskaitant Reglamentą (ES) Nr. 2017/625, nustatytų reikalavimų, kontroliavimą, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir kitų priemonių, kuriomis užtikrinamas tinkamas pašarų sritį reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų laikymasis, įgyvendinimą.

VMVT yra kompetentinga institucija, atsakinga už valstybinės kontrolės organizavimą ir įgyvendinimą.

ŽŪM pagal kompetenciją formuoja valstybės politiką pašarų srityje, paveda ją įgyvendinti įgaliotoms institucijoms, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama, ir nustato:

- specialiųjų pašarų ženklavimo reikalavimus;
- valstybinės pašarų priežiūros taisykles;
- nepageidaujamų medžiagų, augalinių priemaišų ir pašarų priedų leistinus kiekius pašaruose ir leistinas nuokrypio normas (paklaidas);
- ūkio subjektų, kurie verčiasi su pašarais susijusia veikla, patvirtinimo taisykles;
- ūkio subjektų, kurie verčiasi su pašarais susijusia veikla, registravimo taisykles;
- pašarų gamybos, tiekimo rinkai ir atsargų statistinės atskaitomybės tvarką ir duomenų pateikimo periodiškumą, suderinusi su Lietuvos statistikos departamentu.

VMVT pagal kompetenciją:

- vykdo pašarų tvarkymo, įskaitant pirminę pašarų gamybą, įvežamų į Lietuvos Respubliką ir eksportuojamų pašarų, taip pat pašarų saugos ir kokybės reikalavimų valstybinę priežiūrą;
- žemės ūkio ministro įsakymu nustatyta tvarka patvirtina ir (arba) registruoja pašarų

ūkio subjektus;

- direktoriaus įsakymu nustatyta tvarka patvirtina ir (arba) registruoja pašarų ūkio subjektus, kurie naudoja pašarų gamybai šalutinius gyvūninius produktus;
- atrenka valstybinius pašarų mėginius, kuriuos tiria arba teisės aktų nustatyta tvarka perduoda tirti akredituotoms laboratorijoms, atliekančioms pašarų kokybės ir saugos rodiklių tyrimus, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 2017/625;
- tikrina pašarų ūkio subjektų savikontrolės sistemas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 2017/625;
- laikinai sustabdo arba uždraudžia gaminti, tiekti rinkai ir naudoti nesaugius pašarus ir imasi visų būtinų veiksmų, kad būtų užkirstas kelias nesaugių pašarų platinimui ateityje ir būtų apsaugota gyvūnų ir (ar) žmonių sveikata ir interesai;
- ypatingomis aplinkybėmis, kai, įvertinus turimą informaciją, nustatoma kenksmingo poveikio gyvūnų ir (ar) žmonių sveikatai galimybė, imasi proporcingų ir neapribojančių prekybos daugiau negu reikia priemonių, ribojančių pašaro patiekimą rinkai, arba reikalauja pašalinti jį iš rinkos, siekiant apsaugoti gyvūnų ir žmonių sveikatą ir interesus;
- vykdo tyčinio GMO išleidimo į aplinką pašarų gamybos tikslu valstybinę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies b punktą;

VMVT teritorinių departamentų atsakingi pareigūnai (veterinarijos gydytojai-valstybiniai veterinarinės inspektorai):

- atlieka registruotų ir (ar) patvirtintų pašarų ūkio subjektų valstybinę pašarų kontrolę;
- vykdo metiniame valstybinės pašarų stebėsenos ir kontrolės plane nurodytų pašarų mėginių paėmimą;
- atlieka importuojamų negyvūninių pašarų kontrolę;
- atlieka mažmeninės ir didmeninės pašarų prekybos valstybinę pašarų kontrolę.

NMVRVI Cheminių tyrimų, Bakteriologinių tyrimų, Patologinių anatominių ir histologinių tyrimų, Molekulinės biologijos ir GMO tyrimų ir teritoriniuose skyriuose atliekami valstybinės pašarų stebėsenos ir veterinarinės kontrolės plane nustatyti valstybinių mėginių tyrimai. NMVRVI organizuoja plane nustatytų valstybinių mėginių, kurių nėra galimybės ištirti NMVRVI, ištyrimą kitose laboratorijose. Taip pat atlieka pašarų ir jų priedų laboratorinius tyrimus ir tyrimų rezultatų vertinimą.

VATŽŪM vykdo pirminės pašarų gamybos, kuri apima AAP ir TP tvarkingą saugojimą, naudojimą ir jų apskaitą, kontrolę.

Pašarų ūkio subjektų registravimas ir patvirtinimas

VMVT teritoriniai departamentai pagal ŽŪM patvirtintas taisykles tvirtina ir (ar) registruoja ūkio subjektus, kurie verčiasi pirmine pašarų gamyba, pašarų priedų, premiksų, kombinuotųjų pašarų gamyba, laikymu, fasavimu, pakavimu, vežimu ir tiekimu rinkai, pašarinių žaliavų gamyba ir tiekimu rinkai.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.377691>

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.374780>

Registruotų ir patvirtintų pašarų ūkio subjektų sąrašas skelbiamas viešai VMVT interneto svetainėje: <http://www.vic.lt:8101/pls/seklos/rpu.sel>

Pašarų ūkio subjektų rizikos vertinimas

Pašarų ūkio subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą. Visi pašarų ūkio subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes, atsižvelgiant į pašarų tvarkymo subjektų veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl pašarų ūkio subjekto vykdomos veiklos ir RASFF pranešimus, RVASVT principais pagrįstos savikontrolės patikimumą. Pašarų ūkio subjektų vertinimą atlieka VMVT teritorinių departamentų pareigūnai.

Pagal pašarų ūkio subjektų rizikos grupę nustatomas planinių patikrinimų dažnumas.

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Taip pat žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus, vykdančių pirminę pašarų, gyvūninio (pieno, medaus, kiaušinių) ir negyvūninio maisto gamybą), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VĮ ŽŪDC ir NMA pagal institucijų (VMVT, NMA, ŽŪIKVC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Pašarų ūkio subjektų valstybinė kontrolė

Atsižvelgiant į pašarų ūkio subjektų suskirstymą į rizikas grupes, VMVT teritoriniuose departamentuose yra parengiamas ir VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu patvirtinamas metinis kontrolės planas, kuriame nustatomas ūkio subjektų tikrinimo dažnumas.

Valstybinė pašarų kontrolė, pagrįsta rizikos vertinimu, atliekama reguliariai, be išankstinio įspėjimo, taip pat kilus įtarimų dėl teisės aktų reikalavimų nevykdymo.

Valstybinė pašarų kontrolė atliekama visais pašarų gamybos, perdirbimo, laikymo, tiekimo rinkai ir naudojimo etapais, įskaitant pašarų importą, tranzitą ir eksportą.

Pašarų ūkio subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai (gavus vartotojo skundą, ūkio subjekto prašymą, siekiant užtikrinti, kad būtų pašalinti ankstesnio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai, kt.) patikrinimai. Kiekvieno patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti klausimynai.

Pašarų ūkio subjektų valstybinę kontrolę atliekantys VMVT teritorinio departamento pareigūnai, vadovaudamiesi ES ir nacionaliniais pašarų saugą reglamentuojančiais teisės aktais, VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintomis procedūromis, tikrina į pašarų ūkio subjektus patenkančias žaliavas, kombinuotuosius pašarus, pašarų priedus, premiksus, gamybos procesą, pašarų saugos ir kokybės rodiklius, pašarų ženklumą, sandėliavimą, pašarų ūkio subjektų savikontrolės sistemos funkcionavimą, teritoriją ir patalpas.

Pašarų ūkio subjektų tikrinimo metu atsižvelgiama į:

- savikontrolės programos, pagrįstos RVASVT principais, įdiegimą ir jos vykdymą;
- pašarų gamybos technologinį procesą, gaminamos produkcijos įvairovę, kieki;
- gyvūninių žaliavų naudojimą pašarų gamybai ir pašarų gamybą atrajotojams, žuvims, gyvūnams augintiniams, kitoms gyvūnų rūšims;
- gyvūninių žaliavų ir pašarų, kurių sudėtyje yra gyvūninių žaliavų, GMO, laikymą, naudojimą;
- importuojamų baltyminių žaliavų (žuvų miltų, sojų produktų, javų glitimo) ir baltyminių papildų naudojimą pašarų gamybai;
- kryžminio užterštumo riziką;
- pašarų ūkio subjekto savikontrolės programoje numatytas mėginių ėmimo procedūras, mėginių saugojimą, atliekamus laboratorinius tyrimus ir jų rezultatus;
- pašarų priedų naudojimą;
- vaistinių premiksų naudojimą;
- apskaitos dokumentų tvarkymą, atsekamumo užtikrinimą;
- ženklumą, pakavimą ir laikymą;
- transporto priemonių naudojimą;
- ankstesnių patikrinimų rezultatus;
- gautus skundus dėl tikrinamo pašarų ūkio subjekto.

Mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus, aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose. Už valstybinės pašarų stebėsenos ir veterinarinės kontrolės mėginių ištyrimą atsakingas NMVRVI.

Už planinio ir neplaninio ūkio subjektų patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus, vadovaujantis nustatytais procedūromis, VMVT teritoriniai departamentai teikia nurodymus dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomų poveikio priemonių. Atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pažeidimų pobūdį ir mastą, VMVT teritorinio departamento direktorius gali priimti sprendimą dėl pašarų ūkio subjektų veterinarinio patvirtinimo sustabdymo, panaikinimo ar registracijos panaikinimo.

Valstybinės pašarų stebėsenos ir veterinarinės kontrolės planas

Kiekvienais metais VMVT tvirtina valstybinės pašarų stebėsenos ir veterinarinės kontrolės planą. Planą rengia VMVT VVPS, atsižvelgdamas į praėjusių metų valstybinės pašarų veterinarinės kontrolės rezultatus, pašarų tipą ir jų tvarkymo pobūdį, mokslinių tyrimų rezultatus ir rekomendacijas. Valstybinės pašarų stebėsenos ir veterinarinės kontrolės plane yra nustatoma stebėsenos mėginių tyrimo vieta, metodai ir trukmė, stebėsenos pašarų mėginių rodikliai, pašarų rūšys, stebėsenos mėginių ėmimo vieta ir skaičius, reikalingas finansavimas, mėginių tyrimų rezultatų teikimas, veiksmai, nustačius neatitikimų, ir pan. Taip pat suplanuojami valstybiniai pašarų mėginių tyrimai pagal VMVT teritorinius departamentus. Valstybiniai pašarų mėginiai yra tiriami NMVRVI – nacionalinėje referentinėje laboratorijoje.

3.5.4. GYVŪNŲ SVEIKATOS REIKALAVIMAI

Prioritetai

Gyvūnų gerovės ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės efektyvumo didinimas

Uždaviniai

Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės ir sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, užtikrinti priežiūrą ūkinių gyvūnų veislininkystės srityje

Priemonės

1. Taikyti rizikos vertinimu pagrįstas veterinarinės kontrolės priemones žemės ūkio veiklą vykdančiuose ir kituose veterinarinės kontrolės ir ūkinių gyvūnų veislininkystės subjektuose.
2. Vykdyti zoonozių ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos programas.
3. Vykdyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, finansuojamų ES ir bendrojo finansavimo lėšomis, stebėsenos ir kontrolės programas.
4. Taikyti efektyvias atsparumo antimikrobinėms medžiagoms mažinimo priemones.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos priemones ir valstybinę kontrolę vykdo VMVT. Įgyvendindama šią Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu pavestą funkciją, VMVT:

- atlieka Lietuvai aktualių ir keliančių pavojų gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną ir kontrolę;
- ima mėginius ir atlieka gyvūnų užkrečiamųjų ligų laboratorinius tyrimus, gyvūnų susirgimų įvairiomis ligomis diagnostinius tyrimus, mokslinį rizikos, susijusios su gyvūnų sveikata, vertinimą;
- organizuoja gyvūnų apsaugą nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, o jų atsiradus – tokių ligų židinių likvidavimą, kontroliuoja, kad eksportuojami gyvūnai, gyvūniniai produktai atitiktų ES, Lietuvos ir importuojančios trečiosios šalies reikalavimus;
- nustato atskirų rūšių gyvūnų sveikatos, Lietuvos Respublikos teritorijos apsaugos nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, šių ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo reikalavimus;
- koordinuoja ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimą ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklimą ir apskaitą, tikrina ženklavimo ir registravimo reikalavimų laikymąsi.

VMVT SVS koordinuoja valstybinės kontrolės ir nustatytų funkcijų įgyvendinimą gyvūnų sveikatos srityje. Atsakingas VMVT SVS:

- rengia ir tikslina pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planus;
- analizuoja pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų situaciją Lietuvoje ir kitose šalyse, įvertina rizikos veiksnius ir priima sprendimus dėl pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių;
- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų pasirengimą likviduoti pavojingas gyvūnų užkrečiamąsias ligas, organizuoja ir koordinuoja pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą ir likvidavimo priemonių įgyvendinimą;

- organizuoja mokymus ar pratybas pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės klausimais;
- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų užkrečiamųjų ligų kontrolės centrų veiklą, kurie pradeda veikti, įtarus ar patvirtinus pavojingą gyvūnų užkrečiamąją ligą;
- vykdo ir koordinuoja neatidėliotinas priemones ir VMVT teritorinių departamentų veiksmus dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kilusių ekstremalių situacijų metu.

VMVT įgyvendina **Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės programą**, kuri nustato valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planavimo tvarką, įgaliotųjų veterinarijos gydytojų teises ir pareigas, gyvūnų laikytojų pareigas, valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos reikalavimus ir taikomas kai kurių gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones. Programa vykdoma, siekiant nustatyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų paplitimą Lietuvoje, užkirsti kelią jų plitimui, jas kontroliuoti ir likviduoti. Lietuvoje vykdoma šių gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną:

- pasiutligės,
- klasikinio kiaulių maro,
- afrikinio kiaulių maro,
- Aujeskio ligos,
- mėlynojo liežuvio ligos,
- ožkų ir avių bruceliozės (*Brucella melitensis*),
- paukščių gripo,
- Niukaslo ligos,
- salmoneliozės
- užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų,
- enzootinės galvijų leukozės,
- galvijų tuberkuliozės,
- galvijų bruceliozės,
- *Koi herpes viruso* (KHV),
- virusinės hemoraginės septicemijos (VHS),
- infekcinės hematopoetinės nekrozės (IHN),
- infekcinės lašių anemijos (ILA).

Lietuvos teritoriniuose vienetuose, kuriuose vykdoma oralinė laukinių gyvūnų vakcinacija nuo pasiutligės, atliekama šios vakcinacijos efektyvumo stebėseną.

VMVT dalyvauja įgyvendinant **Pieninių karvių mastito sukėlėjų ir jų jautrumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos programą 2022–2024 metams**. Programos tikslas – nustatyti pieninių karvių mastito sukėlėjus ir jų jautrumą antimikrobinėms medžiagoms, skatinti pieno gamintojus pieninių karvių mastitui gydyti tikslingai naudoti antimikrobines medžiagas.

Programoje nustatyta pieno mėginių ėmimo, pristatymo į akredituotąją pieno tyrimų laboratoriją ir tyrimo tvarka, reikalavimai akredituotajai pieno tyrimų laboratorijai ir jos funkcijos, programoje dalyvaujančių pieno gamintojų pareigos, programos vykdymo išlaidų atlyginimo tvarka.

Veterinarinės kontrolės subjektų patvirtinimas ir registravimas

Visi veterinarinės kontrolės subjektai turi būti patvirtinti ir turėti veterinarinio patvirtinimo numerį arba turi būti įregistruoti ir turėti registracijos numerį. Veterinarinio patvirtinimo numeris arba registracijos numeris ūkio subjektams suteikiamas vadovaujantis VMVT direktoriaus nustatyta tvarka. Veterinarinis patvirtinimas ir įregistravimas suteikia teisę VMVT kontroliuojamam ūkio subjektui vykdyti nustatytą veiklą. Veterinarinės kontrolės subjektams veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, sustabdomas ar panaikinamas, veterinarinio patvirtinimo sustabdymas panaikinamas, laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, pratęsiamas ar panaikinamas, kontrolės subjektų veiklos ar duomenų pakeitimai įforminami, kontrolės subjektai įregistruojami ar panaikinamas įregistravimas VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu. Veterinarinės kontrolės subjektai tvirtinami ar įregistruojami neterminuotam laikui.

Veterinarinis patvirtinimas ar įregistravimas gali būti stabdomas ar naikinamas pagal nustatytus kriterijus numatytus VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintoje nustatytoje tvarkoje:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

Veiklos, kurioms vykdyti ūkio subjektai turi turėti veterinarinį patvirtinimą ir (ar) turi būti registruoti, nurodytos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintoje nustatytos tvarkos priede:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

Informacija apie veterinarinės kontrolės subjektus, turinčius veterinarinį patvirtinimą ir (ar) registraciją, skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje:

<https://vmvt.lt/opendata/vko/index.php>

Veterinarinės kontrolės subjektų rizikos vertinimas

Veterinarinės kontrolės ūkio subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą, taip pat užtikrinant 2022 m. vasario 4 d. Komisijos

įgyvendinimo reglamento (ES) 2022/160, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/625 nustatomas vienodas minimalus tam tikros oficialios kontrolės, kuria siekiama patikrinti, ar laikomasi Sąjungos gyvūnų sveikatos reikalavimų, dažnumas ir panaikinami Reglamentai (EB) Nr. 1082/2003 ir (EB) Nr. 1505/2006 (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 2022/160), nuostatų vykdymą.

Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VĮ ŽŪDC ir NMA pagal institucijų (VMVT, NMA, ŽŪIKVC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Akvakultūros subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, subjekto veiklą ir sveikatingumo informaciją, gautų skundų / informacinio pranešimo patikrinimo rezultatus.

Akvakultūros subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Paukštininkystės ūkių (naminių paukščių perinimo ūkis, paukščių dedeklių auginimo ūkis, beketerių (*Ratitae*) paukščių auginimo ūkis, mėsinių naminių paukščių auginimo ūkis, naminių paukščių veisimo ūkis, naminių paukščių auginimo ūkis, naminių paukščių veislininkystės ūkis) valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės duomenis.

Visi paukštininkystės ūkiai priskiriami vienai iš 4 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 2 metus
Labai maža	1 kartą per 3 metus

Spermos (galvijų, kiaulių, avių, ožkų, arklių) surinkimo, saugojimo centrų kontrolė planuojama užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų vykdymą.

Prekybos gyvūnais augintiniais subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į prekiautojo veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautų skundų / informacinio pranešimo patikrinimo rezultatus.

Prekybos gyvūnais augintiniais subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 2 metus

Gyvūnų augintinių veisėjų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į veisėjo veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautus pranešimus / skundus dėl veisėjo, veisimo vietoje vykdomos veiklos.

Visi gyvūnų augintinių veisėjai priskiriami vienai iš 4 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 2 metus
Labai maža	1 kartą per 3 metus

Gyvūnų globos veiklą vykdančių ūkio subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į gyvūnų globėjų veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautus pranešimus / skundus dėl gyvūnų globėjo vykdomos veiklos.

Visi gyvūnų globos veiklą vykdančios ūkio subjektai priskiriami vienai iš 3 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Karantino punktų valstybinės kontrolės dažnis, kuriuo vadovaujamosi sudarant metų valstybinės kontrolės planus, nustatomas pagal karantino punkto priskyrimą rizikos grupei.

Karantino punktai skirstomi į 4 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 6 metus

Veterinarinės kontrolės subjektų valstybinė kontrolė

VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius (toliau – VMVT GSGS) yra atsakingas už veterinarinės kontrolės subjektų valstybinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą. Ūkio subjektų valstybinę kontrolę atlieka VMVT teritorinių departamentų ir jų skyrių pareigūnai. Veterinarinės kontrolės subjektų valstybinės kontrolės procedūros (subjektų patvirtinimas ir (ar) įregistravimas, valstybinės kontrolės planavimas, rizikos vertinimas, patikrinimo atlikimas, mėginio paėmimas ir pristatymas į laboratoriją, ataskaitų teikimas ir kt.) yra patvirtintos VMVT direktoriaus įsakymais.

Atsižvelgiant į veterinarinės kontrolės subjektų suskirstymą į rizikas grupes ir užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų vykdymą, VMVT teritoriniuose departamentuose yra parengiamas ir VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu patvirtinamas metinis kontrolės planas, kuriame nustatomas ūkio subjektų tikrinimo dažnumas. Ūkinių gyvūnų karantinų punktų, surinkimo centrų, prekiautojų valstybinė kontrolė vykdoma pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintus valstybinės veterinarinės kontrolės planavimo nurodymus, žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų valstybinė kontrolė vykdoma pagal VĮ ŽŪDC ir NMA pateiktus ūkio subjektų sąrašus.

Veterinarinės kontrolės subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai (gavus vartotojo skundą, ūkio subjekto prašymą, siekiant užtikrinti, kad būtų pašalinti ankstesnio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai, kt.) patikrinimai. Kiekvieno patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti klausimynai. Vykdamas gyvūnų sveikatingumo valstybinę veterinarinę kontrolę, yra atsižvelgiama į ankstesnių gyvūnų laikymo vietų tikrinimų metu nustatytus gyvūnų sveikatingumo reikalavimų pažeidimus ir jų pobūdį, gyvūnų laikymo vietoje laikomų gyvūnų skaičių ir tankį, gyvūnų laikymo sistemas ir būdus, laikymo vietose naudojamą su gyvūnų sveikata ir gerove susijusią mechaninę ar automatinę įrangą, gyvūnų sveikatingumą ir gaištamumą, perkėlimo intensyvumą. Mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus, aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose. Už valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės metu atrinktų mėginių ištyrimą atsakingas NMVRVI.

Už planinio ir neplaninio ūkio subjektų patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus, vadovaujantis nustatytomis procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės. Atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pažeidimų pobūdį ir mastą, VMVT teritorinio departamento direktorius gali priimti sprendimą dėl veterinarinės kontrolės subjektų veterinarinio patvirtinimo sustabdymo, panaikinimo ar registracijos panaikinimo.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planas

VMVT kasmet rengia ir tvirtina einamųjų metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planą (toliau – stebėsenos ir kontrolės planas), į kurį, atsižvelgdama į ankstesnių metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos rezultatus, įtraukia iš valstybės biudžeto finansuojamas gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės priemonės.

Stebėsenos ir kontrolės plane nustatomas valstybės biudžeto lėšų poreikis einamiesiems metams, kokių gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną bus vykdoma einamaisiais metais, kiek mėginių reikės paimti atskiruose Lietuvos Respublikos teritoriniuose vienetuose gyvūnų užkrečiamųjų ligų paplitimui nustatyti, lėšų poreikį mėginiams imti, pristatyti į laboratoriją ir ištirti.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės tikslais paimti mėginiai tiriami NMVRVI.

Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinė veterinarinė kontrolė

VMVT teritorinių departamentų atsakingieji pareigūnai vykdo ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinę veterinarinę kontrolę ūkinių gyvūnų laikymo vietose, vadovaudamiesi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintomis procedūromis. Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinė veterinarinė kontrolė apima ŪGR esančių duomenų analizę, paslaugų teikėjų dokumentų, laikymo vietų ir ūkinių gyvūnų ženklinimo ir registravimo patikrinimus. Laikymo vietų patikrinimai vykdomi, vadovaujantis VMVT teritorinio departamento direktoriaus patvirtintu metiniu kontrolės planu, į kurį įtraukiamos VĮ ŽŪDC pateiktame sąraše atrinktos galvijų, avių, ožkų ir kiaulių laikymo vietos.

VĮ ŽŪIKVC, rengdamas sąrašą, laikymo vietas patikrinimams atrenka iš centrinės duomenų bazės, atsižvelgdamas į šiuos rizikos kriterijus:

- laikymo vietose laikomų ūkinių gyvūnų rūšių ir skaičių;
- ankstesnių kalendorinių metų patikrinimų metu nustatytus ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo pažeidimus;
- ūkinių gyvūnų perkėlimui taikytus (taikomus) apribojimus;
- ūkinių gyvūnų perkėlimo ir kaitos duomenis:
 - galvijų bandose dvejus metus ir ilgiau neregistruota prieauglio atvedimo atvejų;
 - galvijų bandos, kuriose laikomi penkerių metų amžiaus ir vyresni buliai ir telyčios;

- neužregistruoti duomenys apie išvežtus galvijus į skerdyklą, tačiau užregistruoti duomenys apie paskerstus galvijus skerdykloje;
- pavėluotas galvijų perkėlimo ir kaitos duomenų užregistravimas;
- veršelių (dvynukų, trynukų ir daugiau) atsivedimų praėjusiais kalendoriniais metais dažnumą;
- praėjusiais kalendoriniais metais negyvų veršelių atsivedimo ir karvių abortų atvejus;
- nė karto netikrintų laikymo vietų skaičių;
- atsitiktinė atranka: kai dalis laikymo vietų atsitiktinai atrenkamos iš neatrinktų patikrinimams laikymo vietų;
- laikytojų amžių (70 metų ir vyresnius);
- veiklos rūšį (skerdyklos tikrinamos visos).

Sąrašas parengiamas taip, kad per metus būtų patikrinta ne mažiau kaip 3 proc. galvijų laikymo vietų ir ne mažiau kaip 3 proc. avių ir ožkų laikymo vietų, kuriose yra ne mažiau kaip 5 proc. Lietuvoje laikomų avių ir ožkų. Patikrinimai atliekami, pildant nustatytos formos klausimyną. Valstybinės kontrolės rezultatai per nustatytą terminą suvedami į ŪGR. Veiksmai, kurių privalo imtis VMVT teritorinių departamentų atsakingi pareigūnai, nustatę ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo pažeidimų, aprašyti kokybės sistemos programoje, patvirtintoje VMVT direktoriaus įsakymu.

3.5.5. RIZIKOS ŽMONIŲ IR GYVŪNŲ SVEIKATAI, KYLANČIOS DĖL ŠALUTINIŲ GYVŪNINIŲ PRODUKTŲ IR JŲ GAMINIŲ, PREVENCIJA IR MAŽINIMAS

VMVT yra kompetentinga institucija, užtikrinanti reikalavimų dėl ŠGP, neskirtų vartoti žmonėms, ir iš jų pagamintų produktų laikymąsi, vykdanči šių produktų rinkimo, vežimo, saugojimo, tvarkymo, perdirbimo ir naudojimo arba pašalinimo, tiekimo rinkai, eksportavimo ir vežimo tranzitu priežiūrą ir kontrolę, kad jie nekeltų pavojaus gyvūnų arba žmonių sveikatai.

Bendrieji atliekų prevencijos ir tvarkymo reikalavimai, siekiant išvengti atliekų neigiamo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai, nustatyti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme. Pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos netaikomos ŠGP ir jų gaminiams, kuriems taikomas 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo

taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002, išskyrus tuos ŠGP ir jų gaminius, kurie skirti sudeginti, pašalinti sąvartyne arba panaudoti biologinių dujų ar komposto gamybos įmonėje.

Institucija	Kompetencijos sritis
VMVT	1. Nustato gyvūnų sveikatos priežiūros ir su ja susijusių mokslinių tyrimų atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietoje, surinkimo, pakavimo, ženklavimo, pradinio apdorojimo, laikino laikymo ir apskaitos reikalavimus šių atliekų darytojams. 2. Prižiūri maisto tvarkymo subjektuose susidarančių biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) tvarkymą šių atliekų susidarymo vietose.
ŽŪM	Koordinuoja žemės ūkio ir maisto pramonės įmonių veiksmus, diegiant jų gamyboje susidarančių atliekų tvarkymo pajėgumus.
AM	1. Reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą. 2. Koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje, ieško papildomų finansavimo šaltinių valstybės ir savivaldybių institucijų parengtiems atliekų tvarkymo projektams finansuoti.

ŠGP tvarkymo įmonių patvirtinimas ir registravimas

ŠGP tvarkymo įmonės turi būti patvirtintos ir turėti veterinarinio patvirtinimo numerį arba turi būti įregistruotos ir turėti registracijos numerį. Veterinarinio patvirtinimo numeris arba registracijos numeris ŠGP tvarkymo įmonėms suteikiamas, vadovaujantis VMVT direktoriaus nustatyta tvarka. Veterinarinis patvirtinimas ir įregistravimas suteikia leidimą VMVT kontroliuojamam ūkio subjektui vykdyti nustatytą veiklą. ŠGP tvarkymo įmonėms veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, sustabdomas ar panaikinamas, veterinarinio patvirtinimo sustabdymas panaikinamas, laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, pratęsiamas ar panaikinamas, kontrolės subjektų veiklos ar duomenų pakeitimai informinami, kontrolės subjektai įregistruojami ar panaikinamas įregistravimas VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu. Kontrolės subjektai tvirtinami ar įregistruojami neterminuotam laikui.

Veterinarinis patvirtinimas ar įregistravimas gali būti stabdomas ar naikinimas pagal nustatytus kriterijus numatytus VMVT direktoriaus nustatytoje tvarkoje:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

ŠGP tvarkymo įmonės, kurioms suteikiamas patvirtinimas ir (ar) registravimas

Veiklos, kurioms suteikiamas veterinarinis patvirtinimas	Veiklos, kurias vykdančys ūkio subjektai turi būti registruoti
1 arba 2 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų tarpinė tvarkymo (sandėliavimo) įmonė	prekiautojas šalutiniais gyvūniniais produktais ir (ar) jų gaminiiais
3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų tarpinė tvarkymo (sandėliavimo) įmonė	šalutinių gyvūninių produktų surinkimo centras
įmonė, kuriai naudojami šalutinius gyvūninius produktus arba jų gaminius	šalutinių gyvūninių produktų ir (ar) jų gaminių, skirtų ne pašarams gaminti, tvarkymo įmonė
1 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	šalutinių gyvūninių produktų ir (ar) jų gaminių vežėjas
2 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	šalutinių gyvūninių produktų ir (ar) jų gaminių, skirtų ūkiniam gyvūnams šerti, naudotojas
3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	šalutinių gyvūninių produktų ir (ar) jų gaminių naudotojas, kuris šalutinius gyvūninius produktus ir (ar) jų gaminius naudoja kitais, nei ūkinių gyvūnų šėrimo, tikslais, pvz., diagnostikos, mokymo ar mokslinių tyrimų tikslais ir kt.
šalutinių gyvūninių produktų gaminių sandėliavimo įmonė	ūkio subjektas, naudojantis perdirbtus gyvūninius baltymus ir (ar) 2 kategorijos mėsos kaulų miltus kaip organines trąšas dirvožemio savybėms gerinti
šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių bendrojo deginimo įmonė	kiti šalutinių gyvūninių produktų ir (ar) jų gaminių tvarkymo subjektai
šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių deginimo įmonė	

Informacija apie ūkio subjektus, turinčius teisę vykdyti ŠGP tvarkymą, skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje:

<http://www.vet.lt/objektai2/sgp.php>

ŠGP tvarkymo įmonių rizikos vertinimas

ŠGP tvarkymo įmonių subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą. Visi ŠGP tvarkymo įmonių subjektai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į tvarkymo subjektų veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl ūkio subjekto vykdomos veiklos ir skubiuosius pranešimus apie nesaugių ŠGP ir jų gaminių tiekimą rinkai, RVASVT principais pagrįstos savikontrolės patikimumą.

Visos ŠGP tvarkymo įmonės skirstomos į 4 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 2 metus
Labai maža	1 kartą per 3 metus

ŠGP tvarkymo įmonių valstybinė kontrolė

VMVT GSGS atsakingas už ŠGP tvarkymo reikalavimų valstybinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą. Ūkio subjektų valstybinę ŠGP tvarkymo kontrolę atlieka VMVT teritorinių departamentų pareigūnai. ŠGP tvarkymo įmonių valstybinės kontrolės procedūros (ŠGP tvarkymo įmonių patvirtinimo, valstybinės kontrolės planavimo, rizikos vertinimo, patikrinimų atlikimo, mėginio ėmimo ir pristatymo į laboratoriją, ataskaitų teikimo ir kt.) apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose.

Atsižvelgiant į ūkio subjektų suskirstymo į atitinkamas rizikos grupes rezultatus, yra sudaromas metinis ŠGP tvarkymo įmonių valstybinės kontrolės planas ir nustatomas tikrinimų dažnumas.

ŠGP tvarkymo įmonėse atliekami planiniai ir neplaniniai (nagrinėjant skundus, siekiant įvertinti, ar pašalinti ankstesnių patikrinimų metu nustatyti trūkumai ir kitais nustatytais atvejais) patikrinimai. Valstybinės kontrolės rezultatai fiksuojami nustatytos formos patikrinimo aktuose (klausimynuose), patikrinimų duomenys kaupiami informacinėje duomenų bazėje „Šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo subjektų kontrolės informacinė sistema (ŠGP IS)“.

ŠGP mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, kurių reikia imtis, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus (įskaitant keitimąsi informacija), aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtose procedūrose. Už ŠGP mėginių ištyrimą atsakingas NMVRVI.

ŠGP tvarkymo įmonių patikrinimo metu nustčius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytais procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės. Atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pažeidimų pobūdį ir mastą, VMVT teritorinio departamento direktorius gali priimti sprendimą dėl ŠGP tvarkymo įmonių veterinarinio patvirtinimo sustabdymo, panaikinimo ar registracijos panaikinimo.

3.5.6. GYVŪNŲ GEROVĖS REIKALAVIMAI

Prioritetai

Gyvūnų gerovės ir gyvūnų užkrečiamų ligų kontrolės efektyvumo didinimas.

Uždaviniai

Siekti išlaikyti aukštą gyvūnų gerovės ir sveikatos lygį, išvengti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, užtikrinti priežiūrą ūkinių gyvūnų veislininkystės srityje.

Priemonės

Taikyti rizikos vertinimu pagrįstas veterinarinės kontrolės priemones žemės ūkio veiklą vykdančiuose ir kituose veterinarinės kontrolės ir ūkinių gyvūnų veislininkystės subjektuose.

VMVT yra kompetentinga institucija, atsakinga už gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų įgyvendinimo valstybinę kontrolę.

Gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimą pagal kompetenciją vykdo keletas institucijų. AM formuoja valstybės politiką laukinių gyvūnų gerovės ir apsaugos srityse, ŽŪM – ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovės ir apsaugos srityse. Ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovės apsaugos privalomųjų reikalavimų laikymosi kontrolę vykdo VMVT ir savivaldybių administracijos.

VMVT:

- pagal kompetenciją įgyvendina valstybės politiką gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje;
- tvirtina bendruosius ir atskirų rūšių (specialiuosius) ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimus;
- tvirtina bandomųjų gyvūnų laikymo ir naudojimo reikalavimus ir kontroliuoja, kaip jie įgyvendinami, išduoda leidimus atlikti bandymus su gyvūnais;
- tvirtina kovinių ir pavojingų veislių šunų sąrašus;
- tvirtina pavojingų šunų įvežimo, įsigijimo, veisimo, dresavimo, prekybos ir laikymo

reikalavimus, taip pat kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų ir pavojingų šunų mišrūnų laikymo reikalavimus;

- tvirtina reikalavimus gyvūnų globėjams, gyvūnų augintinių viešbučiams, gyvūnų globos namams, gyvūnų augintinių veisėjams;
- tvirtina prekybos ūkiniais gyvūnais ir gyvūnais augintiniais reikalavimus;
- tvirtina gyvūnų vežėjų leidimų, vežamų gyvūnų prižiūrėtojų kompetencijos pažymėjimų išdavimo tvarką;
- tvirtina veterinarinių procedūrų, kurias leidžiama atlikti specialiai apmokytiems asmenims, sąrašą ir nustato jų atlikimo tvarką;
- rengia gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašą;
- organizuoja kačių, šunų ir šėškų, taip pat pagal poreikį kitų gyvūnų augintinių registravimą ir ženklimą;
- tvirtina gyvūnų galimybes stimuliuojančių medžiagų, didinančių gyvūnų produktyvumą, darbingumą, sportinius rezultatus, naudojimo reikalavimus;
- organizuoja ir vykdo šios dalies 2, 4, 7–10, 13 punktuose nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą, įskaitant Reglamento (ES) 2017/625 21 straipsnio 1 dalyje nustatytą oficialią kontrolę;
- informuoja ir konsultuoja suinteresuotus asmenis apie gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimus;
- atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Savivaldybių administracijos:

- pagal kompetenciją dalyvauja įgyvendinant gyvūnų gerovės ir apsaugos programas, informuoja ir skatina visuomenę globoti gyvūnus, išskyrus laukinius;
- vadovaudamasi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos patvirtintu gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašu, tvirtina gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisykles ir kontroliuoja, kaip jos įgyvendinamos;
- organizuoja bešeimininkių gyvūnų augintinių skaičiaus mažinimo savivaldybės teritorijoje veiklą, beprižiūrių ir bešeimininkių gyvūnų laikinąją globą, beprižiūrių gyvūnų grąžinimą savininkams;
- gali steigti gyvūnų augintinių kapines ir organizuoti tokių kapinių priežiūrą;
- išduoda leidimus įvežti, įsigyti, laikyti, veisti pavojingus šunis ir jais prekiauti, vykdo kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų ir pavojingų šunų mišrūnų laikymo kontrolę savivaldybės teritorijoje;

- organizuoja kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų ir pavojingų šunų mišrūnų paėmimą ir perdavimą gyvūnų globėjams laikinai juos laikyti.

Gyvūnų gerovės vykdymo užtikrinimo kontrolė yra vienas iš pagrindinių VMVT veiklos prioritetų. Ypatingas dėmesys skirtinas privačių veterinarijos gydytojų, gyvūnų laikytojų, kontrolės institucijų ir nevyriausybinų organizacijų glaudesniai bendradarbiavimui ir informacijos sklaidai gyvūnų gerovės klausimais ir humaniško elgesio su gyvūnais skatinimui.

Veterinarinės kontrolės subjektų rizikos vertinimas

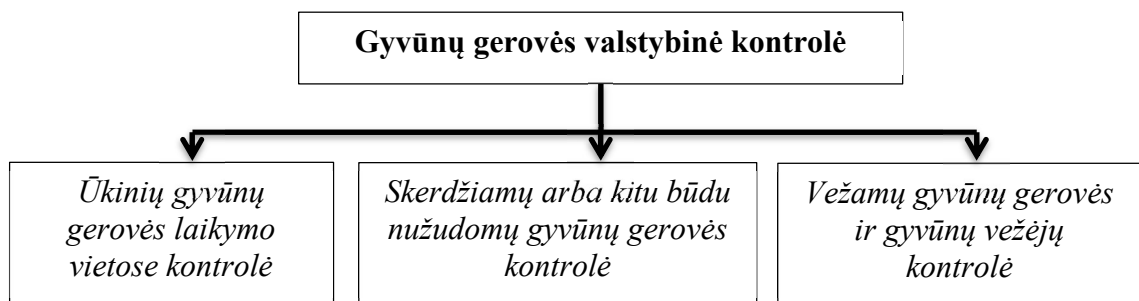
Veterinarinės kontrolės subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą.

Gyvūnų vežėjų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į vežėjo leidimo tipą, vežamų gyvūnų rūšis ir ankstesnių tikrinimų rezultatus. Gyvūnų vežėjai skirstomi į 4 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 5 metus

Veterinarinės kontrolės subjektų valstybinė kontrolė

Gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų įgyvendinimo valstybinę kontrolę koordinuoja VMVT GSGS.

Ūkiniu gyvūnų gerovės laikymo vietose, skerdžiamų ir vežamų gyvūnų valstybinę kontrolę atlieka VMVT teritorinių departamentų pareigūnai. Ūkio subjektų valstybinės kontrolės procedūros (valstybinės kontrolės planavimo, rizikos vertinimo, patikrinimų atlikimo ir kt.) apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietos tikrinamos, vadovaujantis VMVT teritorinio departamento sudarytu valstybinės kontrolės planu, patikrinimų pagal NMA prašymą sąrašu, tiriant pranešimus apie gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus, kitais nustatytais atvejais. Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VI ŽŪDC ir NMA, pagal institucijų (VMVT, NMA, ŽŪIKVC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietų valstybinė kontrolė vykdoma, atsižvelgiant į ūkinių gyvūnų gerovės rizikos vertinimo kriterijus:

- ankstesnių ūkinių gyvūnų laikymo vietų tikrinimų rezultatus,
- ūkinių gyvūnų laikymo vietoje laikomų ūkinių gyvūnų skaičių ir tankį,
- ūkinių gyvūnų laikymo sistemas ir būdus,
- ūkinių gyvūnų laikymo vietose naudojamą su ūkinių gyvūnų sveikata ir gerove susijusią mechaninę ar automatinę įrangą,
- ūkinių gyvūnų sveikatingumą, gaištamumą ir kitus veiksnius.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietos tikrinimas atliekamas, užpildant nustatytos formos patikrinimo aktą (klausimyną). Jeigu ūkinių gyvūnų (veršelių, kiaulių, vištų dedeklių, viščiukų broilerių ir kailinių gyvūnų) laikymui taikomi specialieji laikymo reikalavimai, atitinkamai įvertinama vykdomos veiklos atitiktis teisės aktuose nustatytiems reikalavimams. Valstybinės kontrolės metu vertinama patalpų, įrenginių, ūkinių gyvūnų laikymo, auginimo, šėrimo, girdymo, naudojimo, priežiūros sąlygų, elgesio su jais, duomenų registravimo ir kitų teisės aktuose nustatytų reikalavimų atitiktis. Patikrinimų metu nustačius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytomis procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės. Ūkinių gyvūnų laikymo vietų valstybinės kontrolės rezultatai kaupiami Ūkinių gyvūnų registro informacinėje sistemoje (toliau – ŪGRIS).

VMVT teritorinių departamentų pareigūnai skerdžiamų ar kitu būdu nužudomų gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų valstybinę kontrolę vykdo skerdyklose, kailinių gyvūnų laikymo vietose ir paukštynuose. Sudarant metų VMVT teritorinio departamento valstybinės kontrolės planą numatomi patikrinimai dėl skerdyklose skerdžiamų gyvūnų gerovės ir apsaugos, dėl aptvaruose laikomų laukinių maistui skirtų gyvūnų žudymo, dėl kailinių gyvūnų žudymo ir dėl peryklose perteklinių vienadienių viščiukų ir embrionų žudymo reikalavimų įvertinimo. Patikrinimų dažnumas nustatomas, atsižvelgiant į rizikos vertinimo rezultatus ir VMVT teikiamus nurodymus dėl patikrinimų atlikimo (planuojant kailinių gyvūnų žudymo reikalavimų patikrinimus, atsižvelgiama į laikotarpius, kada yra dažniausiai vykdomas kailinių gyvūnų žudymas; planuojant peryklose

perteklinių vienadienių viščiukų ir embrionų žudymo patikrinimus, atsižvelgiama į peryklų darbo ciklus ir kt.).

Gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų tikrinimo metu pildomi nustatytos formos patikrinimo aktai (klausimynai). Patikrinimų metu vertinamas patalpų išplanavimas, konstrukcijos, įranga, gyvūnus žudančių ir susijusių veiksmus atliekančių asmenų kompetencija, elgesys su gyvūnais ir kiti apibrėžti rodikliai. Patikrinimo metu nustąčius, kad gyvūnus žudo ir susijusių veiksmus atlieka asmenys, neturintys tinkamos kompetencijos, skerdyklose nėra už gyvūnų gerovę atsakingo asmens, skerdimo ar žudymo veiksmai atliekami, pažeidžiant ūkio subjekto veiklos procedūras, naudojama reikalavimų neatitinkanti svaiginimo, suvaržymo ar žudymo įranga ar metodai, ar nustatoma kitų gyvūnų gerovę ir apsaugą skerdimo ar žudymo metu reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimų, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės.

VMVT teritorinių departamentų pareigūnai vykdo gyvūnų gerovės valstybinę veterinarinę kontrolę gyvūnų išvykimo ir paskirties vietose ir vežimo metu, taip pat vykdo gyvūnų vežėjų, karantinuojamų ūkinių gyvūnų ir karantino punktų valstybinę veterinarinę kontrolę. Vežamų gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimo valstybinė veterinarinė kontrolė išvykimo ir paskirties vietose atliekama, tikrinant išvežamų ar įvežamų gyvūnų sveikatą. Karantino punktų valstybinę veterinarinę kontrolę atliekantys VMVT teritorinių departamentų atsakingieji pareigūnai vertina karantino punktų atitiktį nustatytiems reikalavimams, karantinuojamų ūkinių gyvūnų sveikatos atitiktį importuojančios trečiosios šalies reikalavimams. Vežamų gyvūnų gerovės kontrolė keliuose vykdoma, bendradarbiaujant su policijos ir Lietuvos transporto saugos administracijos pareigūnais.

Patikrinimo metu pildomi nustatytos formos patikrinimo aktai (klausimynai), o nustąčius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės.

Ataskaitas apie gyvūnų gerovės valstybinės veterinarinės kontrolės gyvūnų išvykimo ir paskirties vietose, gyvūnų vežėjų valstybinės veterinarinės kontrolės rezultatus VMVT teritorinių departamentų darbuotojai teikia VMVT GSGS, kuris atsakingas už tolimesnį duomenų apdorojimą ir vertinimą.

3.5.7. APSAUGOS PRIEMONĖS NUO AUGALŲ KENKĖJŲ

Uždaviniai

Vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę.

Priemonės

Vertinti šviežių vaisių ir daržovių atitiktį prekybos standartams, atlikti trešiamųjų ir augalų apsaugos produktų kontrolę, užtikrinti augalų ir augalinių produktų sveikatingumą, augalų dauginamosios medžiagos ir valstybės rezervo ir intervencinio pirkimo grūdų kokybę, tirti, registruoti ir teisiškai apsaugoti augalų veisles.

Valstybinių institucijų kompetencija. VATŽŪM yra kompetentinga institucija, atsakinga už apsaugos priemonių nuo kenkėjų įgyvendinimo valstybinę kontrolę.

Ūkio subjektų registravimas

Lietuvos Respublikos piliečiai ir juridiniai asmenys, auginantys, dauginantys, įvežantys, sandėliuojantys, gabenantys, realizuojantys, superkantys augalus, taip pat gaminantys, įvežantys, sandėliuojantys, gabenantys, realizuojantys, superkantys augalinius produktus ir kitus objektus, kurių fitosanitarinė kontrolė būtina, atlikus šių asmenų nustatytą registravimo procedūrą pagal jų pateiktą prašymą ir jiems sumokėjus nustatyto dyžio valstybės rinkliavą, registruojami Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre. Tik įregistruotas Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre ūkio subjektas turi teisę vykdyti profesionaliai aukščiau nurodytas veiklas.

Ūkio subjekto registracijos fitosanitariniame registre tvarka, duomenų tvarkymo ir išregistravimo procedūros nustatytos Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr. 1111 „Dėl Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatų patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro duomenys naudojami VATIS.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, rizika vertinama, siekiant nustatyti šių organizmų pasireiškimo grėsmes ūkio subjektų valdose ir objektų teritorijose ir, atsižvelgiant į nustatytą rizikos lygį, planuoti ūkio subjektų ir objektų priežiūros priemones. Ūkio subjekto veiklos ir objekto, kuriame palankios sąlygos kenkėjams plisti, patikrinimų poreikis ir dažnumas grindžiamas rizikos vertinimo rezultatais.

Rizikos vertinimas atliekamas, vadovaujantis Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenksmingiesiems

organizmams plisti, rizikos vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. A1-239 „Dėl Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenksmingiesiems organizmams plisti, rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Rizikai įvertinti taikomi kriterijai:

- ūkio subjektų veiklai: vykdomų veiklų pobūdis; prižiūrimų augalų auginimo pobūdis; rinkai tiekiamų augalų, augalinių produktų kiekis (vnt., kg, m³) per kalendorinius metus; per kalendorinius metus nustatytų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos buvo taikyta administracinė atsakomybė ir (ar) surašyti įspėjimai, vadovaujantis Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. A1-249 „Dėl Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, skaičius;

- objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti: prižiūrimų augalų auginimo pobūdis; per kalendorinius metus nustatytų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos buvo taikyta administracinė atsakomybė ir (ar) surašyti įspėjimai, vadovaujantis Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. A1-249 „Dėl Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, skaičius; paskirtis.

Fitosanitarijos srities ūkio subjektų rizikos vertinimas

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Didelė	ne daugiau kaip 2 patikrinimai per kalendorinius metus
Vidutinė	ne daugiau kaip 1 patikrinimas per kalendorinius metus
Maža	ne daugiau kaip 1 patikrinimas per kalendorinius metus iki 10 proc. ūkio subjektų veiklų ir objektų, kuriuose palankios sąlygos organizmams plisti, jei kiti teisės aktai, reguliuojantys fitosanitarinę kontrolę, nenustato kitaip

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

VATŽŪM yra oficiali institucija, atsakinga už Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos ir 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai

(ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB (įsigaliojusį nuo 2019 m. gruodžio 14 d.), taikymą, ir savo veikloje vadovaujasi minėta konvencija, tarptautiniais fitosanitarijos priemonių standartais ir į nacionalinę teisę perkeltais ar tiesiogiai įsigaliojančiais ES teisės aktais.

VATŽŪM Fitosanitarijos skyrius užtikrina augalininkystės, kaip itin svarbios Lietuvai žemės ūkio šakos, plėtrą, įgyvendina valstybinę augalų sveikatingumo gerinimo politiką Lietuvoje. Kad būtų užtikrintas augalų sveikatingumas, reguliariai stebimi Lietuvoje derlių brandinantys pasėliai, sodai, medelynai, parkai ir miškai. Specialistai vertina, ar nesivysto kenkėjų židiniai, o nustatyti nauji židiniai nedelsiant naikinami. Vienas svarbiausių fitosanitarijos uždavinių – užtikrinti nacionalinę, importuojamų, eksportuojamų, vežamų tranzitu augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinę kontrolę.

Specialistams, vykdančioms fitosanitarinę kontrolę, yra suteiktos priegijos prie valstybės informacinių sistemų ir gyventojų registru.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai atlieka fitosanitarinius patikrinimus. Fitosanitarinių patikrinimų metu patikrina ūkio subjekto veiklos dokumentus, vizualiai įvertina ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, vietą ar teritoriją ir atlieka kitus su fitosanitariniais patikrinimais nustatytus veiksmus, o esant įtarimų dėl kenkėjų, ima mėginius laboratoriniams tyrimams.

Fitosanitarijos skyriaus vedėjas užtikrina, kad specialistai, kurie atliko ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, rizikos vertinimą ir jų priskyrimą rizikos grupei, nebūtų skiriami atlikti ūkio subjektų veiklų ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, fitosanitarinių patikrinimų.

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, planiniai patikrinimai vykdomi vadovaujantis patvirtintu fitosanitarinių patikrinimų planu.

Kiekvienų metų pabaigoje, atsižvelgiant į fitosanitarinės rizikos vertinimo kriterijus, kitiems metams parengiamas fitosanitarinių patikrinimų planas, kuriame numatoma, kiek bus tikrinama ūkio subjektų, tiekiančių rinkai augalus, augalinius produktus ir kitus objektus.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/625 9 straipsnio 4 dalimi ir 1 straipsnio 2 dalies g punkte numatytais atvejais kontrolė atliekama iš anksto nepranešus.

VATŽŪM specialistas turi teisę įeiti į fizinio ar juridinio asmens valdas, kad patikrintų augalų sveikatingumo būklę, dokumentaciją ir prirėikus paimtų mėginius laboratoriniams tyrimams atlikti.

Vykdam fitosanitarinius patikrinimus, surašomi nustatytos formos patikrinimo dokumentai (patikrinimo aktas, kontrolinis klausimynas), jeigu imamas mėginys, tokiu atveju surašomas mėginio kenksmingiesiems organizmams nustatyti paėmimo aktas. Paimti mėginiai analizuojami FTL pagal metodikas, aprašytas ES direktyvose, tarptautiniuose teisės aktuose ar kituose norminiuose dokumentuose, moksliniuose šaltiniuose.

Nustatęs, kad pažeidžiami nacionaliniai teisės aktai, specialistas turi teisę duoti nurodymus, kaip asmenys turi pašalinti neatitikimus. Fizinis ar juridinis asmuo turi laikytis nurodymų, priešingu atveju pažeidėjai teisės aktų nustatyta tvarka gali būti traukiami administracinė atsakomybėn.

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, neplaniniai patikrinimai atliekami Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių nustatyta tvarka.

Vadovaujantis teisės aktais ir tarptautiniais fitosanitarijos priemonių standartais, VATŽŪM Fitosanitarijos skyriaus specialistai rengia notifikacijas dėl šalyje nustatytų kenkėjų židinių ir jų sunaikinimo ir siunčia šią informaciją EK ir ES valstybėms narėms, naudodamiesi EUROPHYT (*European Network of Plant Health Information Systems* – Europos augalų sveikatingumo informacinės sistemos tinklas) notifikavimo sistemos *Europhyt outbreaks* moduliui. Ši notifikavimo sistema užtikrina, kad ES valstybės narės gautų aktualiausią informaciją apie nustatytus neatitikimus teisės aktų reikalavimams.

13 pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų, kurie priskirti 5 struktūriniais padaliniais (skyriams), atlieka iš ne ES valstybių narių į Lietuvą ir kitas ES valstybes nares įvežamų ir gabenamų tranzitu VATŽŪM kompetencijai priskirtų produktų pasienio kontrolę.

VATŽŪM teritoriniai padaliniai išduoda Atitikties Europos Sąjungos prekybos šviežiais vaisiais ir daržovėmis standartams sertifikatus (jeigu produkcija neturėjo šių dokumentų), prireikus augalo pasus. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistai paima mėginius laboratoriniams tyrimams, atlieka skubius preliminarius tyrimus vietoje.

Nuo 2014 m. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistai informaciją apie patikrintus importuojamus krovinius suveda į TRACES. Nuo 2019 m. gruodžio 14 d. visi įrašai ir išvados apie atliktą įvežamų ar gabenamų tranzitu krovinių kontrolę turi būti pateikiami TRACES.

Taip pat Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postai (skyriai) teikia ketvirtines ir metines ataskaitas apie visus patikrintus krovinius, kiek iš jų per ataskaitinį laikotarpį buvo sulaikyta, sunaikinta (MPM dažniausiai) ir grąžinta, nurodomos grąžinimo, neatitikimų priežastys, atlikti tyrimai, pateikiamas ir išrašytų dokumentų skaičius.

Specialieji valstybinės kontrolės planai

Vadovaujantis 2020 m. rugpjūčio 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2020/1231 dėl stebėsenos rezultatų metinių ataskaitų formos ir jos pildymo nurodymų bei dėl daugiamečių stebėsenos programų formos ir praktinių taisyklių, nustatytų atitinkamai Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 22 ir 23 straipsniuose, ir Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų ir administracijos struktūros patvirtinimo“, parengta ir patvirtinta Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2021–2025 m. daugiametė fitosanitarinės stebėsenos programa ir jos įgyvendinimas. Programa viešinama VATŽŪM interneto svetainėje:

http://www.vatzum.lt/uploads/documents/a1783_daugiamete_stebesena_20211229.pdf

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo kenkėjų stebėseną gamybos vietose, natūraliose augavietėse, žemės ūkio augalų pasėliuose, miškuose ir kitose augavietėse, atlieka eksportuojamų augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų fitosanitarinę kontrolę ir išduoda fitosanitarinius sertifikatus, augalo pasus, kontroliuoja įmones, kurioms yra suteikta teisė ženklinti apdorotą MPM ir (arba) medieną, skirtą jai gaminti.

Kaip ir iki šiol, oficialiai kontrolei atlikti VATŽŪM sudaro oficialių tikrinimų planus ir koordinuoja jų vykdymą numatytam laikotarpiui (2022–2024 m.).

3.5.8. AUGALŲ APSAUGOS PRODUKTŲ TIEKIMO RINKAI IR NAUDOJIMO IR TAUSIOJO PESTICIDŲ NAUDOJIMO REIKALAVIMAI, IŠSKYRUS PESTICIDŲ PURŠKIMUI NAUDOJAMĄ ĮRANGĄ

Uždaviniai

Vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, trešiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę.

Priemonės

Vertinti šviežių vaisių ir daržovių atitiktį prekybos standartams, atlikti trešiamųjų ir augalų apsaugos produktų kontrolę, užtikrinti augalų ir augalinių produktų sveikatingumą, augalų dauginamosios medžiagos ir valstybės rezervo ir intervencinio pirkimo grūdų kokybę, tirti, registruoti ir teisiškai apsaugoti augalų veisles.

Valstybinių institucijų kompetencija

VATŽŪM yra kompetentinga institucija, atsakinga už AAP valstybinės kontrolės įgyvendinimą.

Ūkio subjektų licencijavimas

AAP platinimo veiklos pradžia laikoma, kai fizinis arba juridinis asmuo, pageidaujantis platinti AAP, įsigyja Leidimą platinti augalų apsaugos produktus, kurį išduoda VATŽŪM, vadovaujantis Augalų apsaugos produktų platinimo leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 3D-53 „Dėl Augalų apsaugos produktų platinimo leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“.

Informacija apie išduotus platinimo leidimus viešinama interneto svetainėje www.licencijavimas.lt.

Potencialūs AAP naudotojai yra iš NMA pagal bendradarbiavimo sutartį gauti pareiškėjai, kurie turi augalų apsaugos pažymėjimus ir apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos pažymėjimus. Asmenų, turinčių minėtus pažymėjimus, sąrašai yra pateikiami VATIS.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas

Ūkio subjektų ūkinės veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant AAP rizika vertinama, siekiant nustatyti keliamas grėsmes žmonių, gyvūnų sveikatai ir aplinkai ir, atsižvelgiant į nustatytą ūkio subjekto rizikos lygį, planuoti ūkio subjekto priežiūros priemones. Ūkio subjekto veiklos rizikos vertinimo rezultatais grindžiamas tikrinimų poreikis ir dažnumas.

Rizikos vertinimas atliekamas, vadovaujantis Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. A1-379 „Dėl Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Patikrinimas AAP naudojimo srityje planuojamas, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

- patikrinimas planuojamas AAP naudojimo ir augalų auginimo metu, t. y. nuo balandžio

pradžios iki spalio pabaigos;

- kai ūkio subjekto vykdoma veikla atitinka Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo 2 priedo 3.10 papunkčio nuostatas, patikrinimas planuojamas žieminių rapsų, vasarinių rapsų, grikių, baltųjų garstyčių, barkūnų, facelijų, saulėgražų, lubinų, dobilų žydėjimo metu;
- javų derliaus nuėmimo metu patikrinimas planuojamas išimtiniais atvejais (pavyzdžiui, kai planuojama paimti augalų, jų dalių ėminius dėl AAP liekanų ir pan.).

AAP saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo srities ūkio subjektų vertinimas

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Didelė	patikrinimai planuojami artimiausiais patikrinimo metais, į patikrinimų planą įtraukiant ne mažiau kaip 50 proc. didelės rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias
Vidutinė	artimiausiais patikrinimų metais planuojama patikrinti ne mažiau kaip 10 proc. vidutinės rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias pagal rizikos lygį
Maža	artimiausiais patikrinimų metais planuojama patikrinti iki 10 proc. mažos rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias pagal rizikos lygį, ir jie būtų patikrinti 1 kartą per 10 kalendorinių metų

Kiekvienais metais patikrinama iki 15 proc. pagal pastarųjų 10 metų duomenis netikrintų atsitiktine tvarka atrinktų nepriklausomai nuo jų rizikos lygio ūkio subjektų.

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

VATŽŪM dėl AAP priežiūros vadovaujasi 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinančiu Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB ir 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB, nustatančia Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo, taip pat Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais. VATŽŪM dėl TP vadovaujasi 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2019/1009 kuriuo nustatomos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas

Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003, 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 (toliau – Reglamentas (ES) 2018/848), taip pat Lietuvos Respublikos trešiamųjų produktų įstatymu ir kitais teisės aktais.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimų tikslas – teisės aktų nustatyta tvarka veiklos vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai apima planinius patikrinimus, kurie vykdomi pagal patvirtintą metinį patikrinimų planą, ir neplaninius, kurie atliekami nagrinėjant skundus / pranešimus, kitą gautą informaciją apie galimus pažeidimus; siekiant išsiaiškinti, ar ištaisyti planinio patikrinimo metu nustatyti pažeidimai.

VATŽŪM Agrochemijos skyrius pagal kompetenciją siekia užtikrinti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su AAP įvežimu, vežimu, saugojimu, tiekimu rinkai ir naudojimu, nuostatų vykdymą, profesionaliajam naudojimui skirtos apdoravimo AAP įrangos priežiūrą, kad įranga būtų naudojama įregistruota ir techniškai tvarkinga, metodiškai vadovauja VATŽŪM regioninių skyrių specialistams.

Metinį patikrinimų planą sudaro VATŽŪM Agrochemijos skyriaus specialistai, vadovaudamiesi Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. A1-379 „Dėl Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. VATŽŪM regioninių skyrių specialistai, vadovaudamiesi teisės aktais, įgyvendina patikrinimų planą ir atlieka ūkio subjektų AAP naudojimo, saugojimo ir tiekimo rinkai veiklos patikrinimus.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/625 9 straipsnio 4 dalimi ir 1 straipsnio 2 dalies h punkte numatytais atvejais, kontrolė atliekama iš anksto nepranešus.

Regioninių skyrių specialistai, neviršydami teisės aktais jiems suteiktų įgaliojimų, priima sprendimus savarankiškai ir asmeniškai už juos atsako ir suinteresuotiems asmenims pateikia savo sprendimų priėmimo motyvus. Atsižvelgiant į planuojamų patikrinimo veiksmų sudėtingumą, sudėtingų skundų nagrinėjimo atveju ar esant rezonansinio įvykio tikimybei, ar kitoms aplinkybėms, dėl kurių gali prireikti ypač išsamių agrochemijos srities žinių, VATŽŪM Agrochemijos skyriaus specialistai koordinuoja regioninių skyrių specialistų darbą, prireikus dalyvauja patikrinimuose kartu su regioninių skyrių specialistais.

Specialistams, vykdančioms AAP naudojimo, saugojimo ir tiekimo rinkai kontrolę, yra suteiktos priegijos prie valstybės informacinių sistemų ir gyventojų registrų.

Atliekant AAP veiklos priežiūrą, patikrinami ūkio subjekto veiklos dokumentai, turimi pažymėjimai, vizualiai įvertinamos AAP saugojimo patalpos ir kitos veiklos teritorijos (laukai ar kt.)

ir atliekami kiti su AAP patikrinimais nustatyti veiksmai. Esant įtarimų dėl AAP neatitikties ar naudojimo pažeidimų gali būti imami ėminiai laboratoriniams tyrimams.

VATŽŪM specialistas turi teisę įeiti į tikrinamas ūkio subjekto valdas, AAP saugojimo patalpas ar kitus objektus, kad patikrintų veiklos atitiktį teisės aktuose nustatytiems reikalavimams ir prireikus paimtų AAP ar augalų, jų dalių ar dirvožemio ėminius laboratoriniams tyrimams atlikti.

Vykdamas AAP srities patikrinimus, surašomi nustatytos formos patikrinimo dokumentai (patikrinimo aktas ir kiti su patikrinimu susiję dokumentai). Jeigu imamas ėminys, tokiu atveju surašomas ėminio paėmimo aktas. Augalų apsaugos produktų ėminių paėmimas, jų pristatymas į akredituotą laboratoriją atliekamas, vadovaujantis Augalų apsaugos produktų ėminių ėmimo metodikos, patvirtintos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2018 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. A1-294 „Dėl Augalų apsaugos produktų ėminių ėmimo metodikos patvirtinimo“, nuostatomis. Augalų ir (ar) jų dalių ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimas AAP liekanoms nustatyti ir jų pristatymas į akredituotą laboratoriją atliekamas, vadovaujantis Augalų ir (ar) jų dalių, ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimo augalų apsaugos produktų liekanoms nustatyti tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2018 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. A1-208 „Dėl Augalų ir (ar) jų dalių, ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimo augalų apsaugos produktų liekanoms nustatyti tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis.

AAP ir TP įstatymai užtikrina specialistų, vykdančių AAP ir TP kontrolę, teisę:

- nekliudomiems patekti į fizinių asmenų ir juridinių asmenų pastatus ir patalpas, žemės sklypus ir kitas teritorijas, kuriuose auginami augalai, saugomi, naudojami AAP, gaminami, tiekiami rinkai arba laikomi (sandėliuojami) TP ir tikrinti, ar juose laikomasi AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo ir TP pateikimo ir tiekimo rinkai, naudojimo kontrolės reikalavimų;

- tikrinti dokumentus, kuriais patvirtinamas AAP ir TP įsigijimo teisėtumas, jų kiekis, kiekybinė ir kokybinė sudėtis;

- neatlygintinai paimti AAP ėminių;

- imti pateikiamų, tiekiamų rinkai ir naudojamų TP gaminių bandinius įgaliotosios institucijos nustatyta tvarka ir tikrinti jų atitiktį nustatytiems reikalavimams;

- uždrausti AAP įvežimą, vežimą, saugojimą, tiekimą rinkai, naudojimą, jeigu VATŽŪM nustato, kad AAP yra Lietuvoje neregistruotas; netapatus Lietuvos Respublikoje registruotam; ar AAP etiketėje nurodyta informacija neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto ar tapatus AAP etiketėje nurodytos informacijos; AAP kilmė ir (ar) jo veikliosios medžiagos kilmė neatitinka

Lietuvos Respublikoje registruoto AAP ir (ar) jo veikliosios medžiagos kilmės; ar laboratorinio tyrimo išvada patvirtina, kad AAP kiekybinė ir (ar) kokybinė sudėtis neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto AAP sudėties; nustato, kad saugomi platinimo tikslais, platinami pasibaigusio galiojimo AAP, kuriems neatlikti kiekybiniai ar kokybiniai tyrimai arba kurių sudėtis neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto AAP sudėties; nustato, kad platinama nei vienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje neregistruoto AAP beicuota sėkla;

- įpareigoti ūkio subjektus išimti iš rinkos ir perduoti atliekų tvarkytojui, turinčiam teisę tvarkyti atitinkamas atliekas, uždraustus įvežti, vežti, saugoti, tiekti rinkai ar naudoti AAP;
- įpareigoti ūkio subjektą nedelsiant pašalinti patikrinimo metu nustatytus pažeidimus ir aiškiai informuoti naudotojus apie netinkamo AAP naudojimo kylančią riziką;
- ANK nustatyta tvarka pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, skirti baudas įstatymų nustatyta tvarka.

Remiantis ūkio subjektų rizikos vertinimu, kasmet regioninių skyrių metiniuose darbų planuose numatomos tikrinimų apimtys.

Siekiant užtikrinti maisto ir pašarų saugą pirminėje gamyboje, augalų auginimo laikotarpiu vykdomas pasėlių stebėjimas prieš derliaus nuėmimą (javų, ankštinių augalų, grikių) dėl neleistino AAP, turinčių veikliosios medžiagos *glifosato* panaudojimo, kilus įtarimų imami augalų, jų dalių ir dirvožemio ėminiai galimiems pažeidimams nustatyti. Vidutiniškai kasmet planuojama paimti 10 AAP ėminių jų kokybei ir tapatumui nustatyti ir 20 augalų, jų dalių ar dirvožemio ėminių AAP liekanoms nustatyti.

Specialieji valstybinės kontrolės planai

Siekiant užtikrinti tausų, racionalų, saugų ir atsakingą AAP naudojimą, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintas Augalų apsaugos planas. Bendrieji Augalų apsaugos plano rengimo principai nustatyti Augalų apsaugos įstatyme. Už Augalų apsaugos plano įgyvendinimo koordinavimą ir priežiūrą atsakinga ŽŪM. SAM, AM (ar jų įgaliotos institucijos), VMVT, VATŽŪM, VšĮ KVRPA, VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Lietuvos statistikos departamentas ir Ekoagros bendradarbiauja ir užtikrina Augalų apsaugos plane numatytų priemonių įgyvendinimą. Augalų apsaugos planas skelbiamas internete

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429276/asr>

VATŽŪM atlieka ūkio subjektų vykdomos AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo priežiūrą. Siekiant užtikrinti Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies h punkte nurodytų augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai ir naudojimo ir tausiojo pesticidų naudojimo reikalavimų laikymąsi, vadovaujantis šio reglamento 24 straipsnio 2 dalies b punktu, pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintą AAP ėminių ėmimo planą imami AAP ėminiai ir siunčiami tyrimams į akredituotas laboratorijas.

VŠĮ KVRPA yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kuris atlieka įstaigų, vykdančių AAP profesionaliųjų naudotojų, platintojų ir konsultantų mokymus, atitikties reikalavimams vertinimą. Konsultantų pripažinimą atlieka VŠĮ KVRPA direktoriaus sudaryta vertinimo komisija, į kurios sudėtį įtraukiami VATŽŪM ir VŠĮ KVRPA atstovai.

VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba vykdo AAP profesionaliųjų naudotojų ir platintojų mokymus, atlieka augalininkystės technologijų analizę, ima ir ištiria dirvožemio ėminius, rengia tręšimo planus, užpildo žemdirbiams privalomus žurnalus, augalų vegetacijos metu vertina pasėlių būklę, teikia konsultacijas ir rekomendacijas visais augalininkystės klausimais.

3.5.9. EKOLOGINĖ GAMYBA IR EKOLOGIŠKŲ PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS

Prioritetai

Skatinti maisto gamybą ir išlaikyti darną su gamta.

Uždaviniai

Didinti žemės ūkio ir maisto konkurencingumą, diegti inovatyvią, kuriančią aukštą pridėtinę vertę, žemės ūkio ekonomiką, sukurti galimybių ekonominei veiklai pajavairinti ir gyvenimo kokybei gerinti kaime.

Priemonės

Remti ekologinį ūkininkavimą.

Valstybinių institucijų kompetencija

Centrinė kompetentinga institucija ekologinės gamybos srityje – **ŽŪM**.

ŽŪM Augalininkystės ir žaliųjų technologijų skyrius vykdo šias funkcijas:

- rengia ekologinio žemės ūkio plėtotės programas;
- plėtoja ir tobulina ekologinio žemės ūkio ir ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo ir kontrolės sistemą;

- organizuoja valstybinę kontrolę ekologinės gamybos srityje pagal ES teisės aktų nuostatas;
- rengia ir teikia pasiūlymus dėl kooperacijos plėtros, valstybės lėšų skyrimo programoms įgyvendinti, kontroliuoja ir analizuoja šių lėšų panaudojimo tikslumą.

Ekoagros yra paskirta ekologinės gamybos kontrolės institucija, kaip apibrėžiama Reglamento (ES) Nr. 2017/625, 4 straipsnio 3 dalyje, vykdyti Ekologinės gamybos taisyklių įgyvendinimo kontrolę, suteikiant kodą LT-EKO-001.

VMVT yra ekologiškų produktų kontrolės institucija, vykdanči ekologiškų produktų ženklavimo kontrolę prekyboje, išskyrus augalų dauginamosios medžiagos ženklavimą

VATŽŪM atlieka augalų apsaugos produktų, trąšų maistingųjų/maisto medžiagų ir dirvožemio gerinimo priemonių tinkamumo naudoti ekologinėje gamyboje vertinimą ir ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo kontrolę.

Kontrolės institucijos. Ekologiškų produktų gamybos ir paruošimo etapais Lietuvoje ženklavimą ekologiškų produktų ženklu kontroliuoja Ekoagros, o mažmeninės ir didmeninės prekybos įmonėse, nuotolinės prekybos vietose ekologiškų produktų (išskyrus augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo kontrolę vykdo VMVT teritoriniai departamentai. VATŽŪM teritoriniai padaliniai atlieka ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo kontrolę.

Ekoagros. ŽŪM pavedė Ekoagros atlikti veiklos vykdytojų registraciją ir leidimų dėl dalies nukrypti leidžiančių nuostatų išdavimą.

Ekoagros yra oficialiai įtraukta į EK sertifikavimo įstaigų ir institucijų, kurioms suteikta teisė vykdyti ekologinės gamybos kontrolę, sąrašą.

VMVT atsakinga už ekologiškų produktų (išskyrus augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo kontrolę prekyboje.

Užtikrinant tinkamą tarpinstitucinį bendradarbiavimą, yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys ir patvirtinti reikalavimai, aiškiai apibrėžiantys kiekvienos institucijos funkcijas, pareigas ir atsakomybės sritis. Bendradarbiaujama, įskaitant nuolatinį keitimąsi informacija apie patikras, neatitikimus ir tyrimus ir kitus susijusius duomenis apie ūkio subjektus, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 2018/848 43 straipsnio 6 dalyje. Ekoagros ir VMVT yra pasirašiusios bendradarbiavimo susitarimus ir su VATŽŪM, ir NMA. Pastarasis bendradarbiavimo susitarimas yra būtinas dėl ES

fondų lėšų mokėjimų ekologinės gamybos ūkio subjektams, kadangi šios lėšos išmokamos, tik gavus sertifikatą.

Veiklos vykdytojų registravimas

Ekoagros. Ekologinės gamybos taisyklėse numatyta, kad, remiantis Reglamento (ES) Nr. 2018/848 34 straipsnio 1 punktu, prieš tiekdami rinkai bet kokius produktus kaip „ekologiškus“ arba kaip „perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio“ produktus, taip pat prieš perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpį, veiklos vykdytojai, kurie gamina, ruošia, platina ar saugo ekologiškus arba perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio produktus, kurie importuoja tokius produktus iš trečiosios valstybės arba eksportuoja tokius produktus į trečiąją valstybę, arba kurie tiekia tokius produktus rinkai, turi kreiptis į kontrolės instituciją ir pranešti apie savo veiklą, kuriai taikoma oficiali kontrolė, ir gauti šiai veiklai kontrolės institucijos išduodamą sertifikatą.

Ekoagros pavesta nustatyti pateikiamų dokumentų formas ir jų pateikimo terminus. Ekoagros direktoriaus įsakymu yra nustačiusi dokumentų pateikimo tvarką ir terminus, atsižvelgiant į ekologinės gamybos specifiką ir produktų kategorijas. Sertifikavimo tvarka yra skelbiama Ekoagros interneto svetainėje.

Ekologinės gamybos taisyklėse Lietuva taip pat yra nustačiusi išimtį, kad neprivaloma turėti kontrolės institucijos išduodamo sertifikato veiklai, maisto tvarkymo subjektams, kurie, remiantis Reglamento (ES) 2018/848 34 straipsnio 2 punktu, tiekia rinkai tiesiogiai galutiniam vartotojui ar naudotojui tik fasuotus ekologiškus produktus, jei jie gamina, ruošia, saugo tik tai pardavimo vietai skirtus produktus arba neimportuoja jų iš trečiųjų valstybių arba kai jie tokios veiklos nepaveda pagal subrangos sutartį vykdyti kitam veiklos vykdytojui.

VMVT. Taikomi bendrieji maisto tvarkymo subjektų registravimo reikalavimai aprašyti 3.5.1.1 papunktyje.

VATŽŪM. Ekologinės gamybos taisyklėse numatyta, kad, veiklos vykdytojai, ketindami pateikti Lietuvos rinkai pašarinių augalų sėklų mišinį, kurio sudėtyje yra tam tikrų skirtingų rūšių augalų ekologiškų, perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio arba neekologiškų sėklų, gali informaciją paskelbti ekologiškų ir pereinamojo prie ekologinės gamybos laikotarpio augalų dauginamosios medžiagos duomenų bazėje, tik tuo atveju, kai VATŽŪM patikrino ir nustatė, kad veiklos vykdytojas nepažeidžia ekologiškų pašarinių augalų sėklos mišinių ženklavimo reikalavimų.

Veiklos vykdytojų rizikos vertinimas

Ekoagros. Ekologinę gamybą vykdančių veiklos vykdytojų kontrolės pobūdis ir dažnumas nustatomi, vadovaujantis rizikos įvertinimu. Kontrolės institucija pas rizikingus veiklos vykdytojus atlieka patikrinimus, apie kuriuos paprastai nepranešama. Ekoagros atlieka ne mažiau kaip 10 proc. papildomų patikrinimų, skaičiuojant nuo visų sertifikuotų veiklos vykdytojų.

Ekoagros ekologinės gamybos veiklos vykdytojų rizikingumo nustatymui yra pasitvirtinusi rizikos valdymo ir papildomų patikrų vertinimo atrankos procedūrą, pagal kurią veiklos vykdytojais yra priskiriami rizikos grupei ir atitinkamai atsižvelgiant į jų rizikingumą yra planuojami jų patikrinimai.

VMVT. Taikomas bendras maisto tvarkymo subjektų rizikos vertinimas aprašytas 3.5.1.1 papunktyje.

Valstybinė kontrolė

Ekoagros veiklos vykdytojų kontrolę vykdo pagal direktoriaus patvirtintas darbo instrukcijas, kuriose aprašomi kontrolės metodai, taip pat pateikiami detalūs klausimynai su nuorodomis į teisės aktų reikalavimus. Kontrolę vykdo sertifikavimo skyrių ir teritorinių filialų darbuotojai, o už koordinavimą atsakingi skyrių vadovai ir filialų direktoriai.

Ekoagros taiko neatitikčių atvejų ir priemonių sąrašą pagal priemonių už ekologinės gamybos reikalvimų pažeidimus taikymo tvarkos aprašą patvirtintą 2022 m. gruodžio 29 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-879.

VMVT valstybinės maisto tvarkymo subjektų, vykdančių ekologiškų produktų tvarkymą, kontrolės principai ir reikalavimai (tvarka) nustatyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose procedūrose. Valstybinę maisto tvarkymo subjektų, vykdančių ekologiškų produktų (gyvūninių ir negyvūninių) tvarkymą, kontrolę koordinuoja VMVT MS ir VMVT VSS.

VMVT teritorinių departamentų pareigūnai atlieka ekologiškų produktų ženklavimo kontrolę mažmeninės ir didmeninės prekybos įmonėse, nuotolinės prekybos vietose, siekiant užtikrinti ekologiškų produktų ženklavimo atitikimą specialiesiems ženklavimo reikalavimams. Valstybinės kontrolės metu yra naudojamas nustatytos formos klausimynas.

Kontrolės metu tikrinama, ar maisto tvarkymo subjektas turi sertifikavimo įstaigos išduotą galiojantį sertifikatą, taip pat įvertinama ekologiškų produktų pakavimo ir transportavimo reikalvimų atitiktis ir atsekamumo užtikrinimas, tikrinama, ar teisingai nurodyti su ekologišku gamybos būdu susiję terminai, įvertinama, ar teisingai ekologiškų maisto produktų sudėtyje

nurodyta, kurie ingredientai yra ekologiški ir kt. VMVT teritorinio departamento pareigūnui nustačius ekologiškų produktų ženklavimo pažeidimų ar produktui ir veiklai nepateikus patvirtinamojo dokumento arba nutarimo, ar gavus laboratorinių tyrimų rezultatus, kai nustatoma sintetinių pesticidų liekanų, veterinarinių vaistų liekanų, GMO, apšvitinimas jonizuojančia spinduliuote ir kitais nustatytais atvejais, yra priimami sprendimai dėl poveikio priemonių taikymo, informacijos teikimo OFIS informacinėje sistemoje. Bendradarbiavimo susitarimuose nustatytais atvejais informacija teikiama Ekoagros ir ŽŪM.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo veiklos vykdytojų kontrolę pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintą tvarką. VATŽŪM Augalų dauginamosios medžiagos skyrius metodiškai vadovauja, koordinuoja ir kontroliuoja VATŽŪM regioninių skyrių veiklą, susijusią su ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo sritimi ir teikia jiems informaciją kompetencijai priskirtais klausimais.

Kadangi įvežamų augalų (įskaitant ir dauginamosios medžiagos) oficiali kontrolė vykdoma pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose iki jų išleidimo į laisvą apyvartą, pateikiant tikrinimo rezultatus EK administruojamoje TRACES NT sistemoje, todėl ir ekologiškos augalų dauginamosios medžiagos kontrolė atliekama fitosanitarijos postuose. Pasienio kontrolės koordinavimo skyrius metodiškai vadovauja, derina kontrolės veiksmus ir procedūras bei koordinuoja pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose atliekamą oficialią kontrolę.

3.5.10. SAUGOMŲ KILMĖS VIETOS NUORODŲ, SAUGOMŲ GEOGRAFINIŲ NUORODŲ IR GARANTUOTŲ TRADICINIŲ GAMINIŲ NAUDOJIMAS IR ŽENKLINIMAS

Prioritetai

Tvarių maisto gamybos sistemų plėtojimas, stiprinant visuomenės sveikatą ir siekiant išlaikyti aukštą maisto saugos lygį.

Uždaviniai

Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.

Priemonės

Atrinkti ir ištirti Lietuvoje pagamintų pieno produktų ir mėsos gaminių mėginius, paženklintus SGN, SKVN, GTG nuorodų simboliais, dėl atitikties kokybės ir ženklinimo reikalavimams įvertinimo.

Atrinkti ir ištirti Lietuvoje pagamintų ir kitų šalių gamintojų Lietuvoje parduodamų negyvūninio maisto produktų mėginius (alkoholinių gėrimų, žemės ūkio ir maisto produktų), paženklintus SGN, SKVN, GTG nuorodų simboliais, dėl atitikties saugos, kokybės ir ženklinimo reikalavimams įvertinimo.

Pagal ES žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemą Lietuvoje, kaip ir visose kitose ES valstybėse narėse, žemės ūkio ir maisto gaminiams gali būti suteikiami SKVN, SGN ar GTG ženklai. SKVN ar SGN ženklinami produktai, turintys ryšį su konkrečia geografine vieta, o GTG nuoroda žymimi gaminiai, kurių gamybos, perdirbimo metodas ar sudėtis atitinka to maisto produkto gamintojų tradicijas.

Lietuvoje ŽŪM atlieka atsakingos institucijos funkcijas taikant produktų pavadinimų, kaip saugomų nuorodų, registraciją ir apsaugą, koordinuoja paskirtų šių produktų kontrolės institucijų veiklą. VMVT – kompetentinga institucija, kuriai pavesta vykdyti atitikties SKVN, SGN, GTG produkto specifikacijai valstybinę kontrolę ir produktų su SKVN, SGN, GTG nuoroda pavadinimų naudojimo kontrolę rinkoje.

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, oficialios kontrolės reikalavimai, informacijos apie tokius maisto produktus perdavimas ŽŪM nustatyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. sausio 7 d. įsakyme Nr. 3D-10 „Dėl Žemės ūkio ir maisto produktų saugomų kilmės vietos nuorodų, saugomų geografinių nuorodų ir garantuotų tradicinių gaminių įregistravimo ir kai kurių žemės ūkio ministro įsakymų pripažinimo netekusių galios“ ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose procedūrose.

VMVT vykdo valstybinę kontrolę tiek gamybos, tiek prekybos sektoriuose, vertindama produktų su saugomomis nuorodomis atitiktį nustatytoms specifikacijoms.

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, rizikos vertinimas

VMVT teritoriniai departamentai atlieka maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, specifikacijose apibrėžtų sąlygų atitikties laikymosi kontrolę vieną kartą per metus.

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, valstybinė kontrolė

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė vykdoma pagal valstybinės kontrolės planus.

Ūkio subjektas į valstybinės kontrolės planą įtraukiamas po to, kai VMVT teritorinis departamentas patvirtina, kad ūkio subjekto gaminamas produktas atitinka specifikacijos reikalavimus. Maisto produktų su saugomomis nuorodomis pavadinimų naudojimo ir ženklavimo valstybinę kontrolę koordinuoja VMVT VSS ir VMVT MS, o vykdo VMVT teritorinių departamentų pareigūnai. Valstybinės kontrolės metu įvertinamos produkto specifikacijoje nurodytos ypatybės (produkto tipas, pavadinimas, apibūdinimas, gamybos būdas, geografinės vietovės ypatumai, specifinės savybės, ženklinimas), taip pat peržiūrimi ir įvertinami subjekto atlikti savikontrolės tyrimai ir, juos įvertinus, sprendžiama dėl būtinybės subjekto patikrinimo metu atrinkti produkto mėginius specifikacijoje nurodytiems rodikliams iširti. VMVT teritorinio departamento pareigūnas, siekdamas įsitikinti, kad maisto tvarkymo subjektas gamina produktą pagal specifikacijos reikalavimus, vertina:

- žaliavų atitikimą nustatytiems reikalavimams;
- technologinio proceso žingsnių eiliškumą;
- technologinio proceso nustatytų parametrų išlaikymą;
- gatavo produkto juslines savybes (išvaizdą, skonį, kvapą, spalvą, konsistenciją);
- gatavo produkto fizikinius ir cheminius rodiklius (pvz., drėgmę, baltymų be kolageno kiekį, valgomosios druskos kiekį, pH, riebalų kiekį, sausųjų medžiagų kiekį, grietinės riebumą, sviesto riebumą, rūgpienio riebumą (žiūrėti gaminamo produkto specifikacijoje nurodytus atitinkamus rodiklius);
- galutinio produkto saugojimo sąlygas. Saugojimo metu kontroliuojama aplinkos temperatūra ir drėgmė.

Kiekvieno maisto tvarkymo subjekto patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti nustatytos formos klausimynai. Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, patikrinimo metu nustatytas teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytais procedūromis, teikiama nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės. VMVT teritorinio departamento pareigūnas, gavęs maisto tvarkymo subjekto parengtą gamybos proceso trūkumų šalinimo priemonių planą, įvertina

veiksmų efektyvumą nurodytais šiame plane terminais ir pakartotinai atlieka specifikacijoje apibrėžtų sąlygų laikymosi atitikties patikrinimą

Maisto tvarkymo subjekto patikrinimo duomenys saugomi GMKIS arba FIS. Informacija apie vykdytą kontrolę kasmet teikiama ŽŪM.

VMVT, nustačiusi neatitikimų, vykdo informacijos mainus, naudodama informacines platformas: RASFF ir Administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo (iRASFF) sistemą.

VMVT, nustačiusi neatitikimų, vykdo informacijos mainus, naudodama informacines platformas: RASFF ir Administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo (iRASFF) sistemą.

3.5.11. PASIENIO MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ

Prioritetai

Eksporto skatinimas ir kitų bendradarbiavimo formų maisto ir veterinarinės kontrolės srityse stiprinimas.

Uždaviniai

Sudaryti galimybes maisto produktų eksportui, importui ir tranzitui, didinant pasienio veterinarijos postų veiklos efektyvumą ir plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą maisto ir veterinarinės kontrolės srityse.

Priemonės

Įgyvendinti ES reikalavimus, didinant pasienio veterinarijos postų veiklos efektyvumą ir užtikrinti infrastruktūros gerinimą.

Valstybinė pasienio maisto ir veterinarinė kontrolė atliekama 10 PVP, kurie yra pavaldūs VMVT direktoriui. PVP dirba visus metus (įskaitant poilsio ir šventines dienas) visą parą, išskyrus Vilniaus oro uosto PVP, kuris dirba visus metus nuo 8 val. iki 17 val.

VMVT PMVKS yra atsakingas už teisės aktų projektų, darbo instrukcijų ir gairių veterinarinės kontrolės klausimais PVP ir laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo prekių saugojimo sandėliuose (importo ir eksporto terminaluose) rengimą, analizuoja statistinius duomenis apie importuojamas, tranzitu iš trečiųjų šalių vežamas gyvūnų, gyvūninių ir negyvūninių produktų siuntas.

Prekių, įvežamų iš trečiųjų šalių ir vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra. Už įvežamų ir vežamų tranzitu prekių valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą PVP atsakingas VMVT PMVKS. Įvežamų ir tranzitu vežamų prekių veterinarinį tikrinimą PVP atlieka veterinarijos gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą PVP veterinarijos gydytojams gali padėti PVP technikai, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas.

Siuntos į Europos Bendrijos teritoriją įvežamos per gyvūnų ir prekių veterinarinei kontrolei patvirtintus PVP. Vežama tranzitu prekių siunta yra įvežama į ES per įvežimo PVP, o išvežama per išvežimo PVP, nurodytą veterinariniuose dokumentuose. Prekių pasienio veterinarinė kontrolė PVP atliekama pagal nustatytas procedūras. Asmuo, atsakingas už įvežamą gyvūnų ir prekių siuntą, PVP, per kurį bus įvežama siunta, privalo pateikti nustatytą išankstinę informaciją.

PVP atliekami gyvūnų ir prekių dokumentų, atitikties ir fizinis tikrinimai, vadovaujantis ES teisės aktais. Už siuntos veterinarinę kontrolę yra mokama valstybės nustatyta rinkliava. Teisės aktų nustatyta tvarka prekių siuntai gali būti imami mėginiai laboratoriniams tyrimams, kurie atliekami akredituotose veterinarijos laboratorijose. VMVT kiekvienais metais tvirtina metinį įvežamo gyvūninio maisto mėginių ėmimo dažnumo ir tirtinų rodiklių planą, pagal kurį atliekama įvežamų mėginių stebėseną.

Atlikus veterinarinį tikrinimą, informacija apie siuntą suvedama į TRACES sistemą. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad siunta neatitinka įvežimui į ES keliamų reikalavimų, veterinarijos gydytojas, raštu suderinęs su asmeniu, atsakingu už siuntą, priima sprendimą siuntą gražinti siuntėjui ar nukreipia ją sunaikinti, vadovaudamasis patvirtinta tvarka. Taip pat informacija apie neatitikimą perduodama VMVT PMVKS.

Negyvūninio maisto, įvežamo iš trečiųjų šalių, valstybinė kontrolė. VMVT nustatytos instrukcijos, kuriomis vadovaujantis vykdomos iš trečiųjų šalių į Lietuvą įvežamo negyvūninio maisto siuntų ir iš trečiųjų šalių į kitas ES valstybes nares įvežamo negyvūninio maisto, kuriam taikomos specialiuosiuose ES teisės aktuose nustatytos importo sąlygos ar reikalavimai, siuntų valstybinės pasienio maisto kontrolės procedūros. Už procedūrų koordinavimą PVP atsakingas VMVT PMVKS. Negyvūninio maisto siuntų tikrinimą PVP atlieka veterinarijos gydytojai. Už pasienio veterinarinių procedūrų organizavimą ir koordinavimą maisto kontrolės vietoje atsakingas teritorinis VMVT padalinys, į kurio kontroliuojamojoje teritorijoje esančią maisto kontrolės vietą atvyksta (nukreipiama) negyvūninio maisto siunta. Maisto kontrolės vietoje įvežamo negyvūninio maisto tikrinimą atlieka VMVT teritorinio departamento direktoriaus paskirti pareigūnai.

Negyvūninis maistas į Lietuvą įvežamas per PVP, patvirtintus importuojamo negyvūninio maisto kontrolei. PVP veterinarijos gydytojai tikrina kiekvieną į Lietuvą įvežamo negyvūninio maisto siuntą ir į kitas ES valstybes nares įvežamo negyvūninio maisto, kuriam taikomi specialieji ES reikalavimai, siuntas. Jeigu į Lietuvą įvežamo negyvūninio maisto siuntos įvežamos į ES teritoriją per kitų ES valstybių narių pasienio kontrolės punktus ir joms nėra atlikta maisto kontrolė kitoje ES valstybėje narėje ir nėra priimtas sprendimas leisti tiekti šį negyvūninį maistą rinkai, importo procedūras atlieka VMVT teritorinio departamento pareigūnai, vadovaudamiesi nustatytais reikalavimais. VMVT teritorinio departamento pareigūnai taip pat tikrina įvežamo negyvūninio maisto siuntas, kurių pasienio veterinarinio patikrinimo procedūros buvo pradėtos PVP ir kurios tolesnei kontrolei buvo nukreiptos į maisto kontrolės vietą. Už negyvūninio maisto siuntos kontrolę įvežimo ar pakartotinio įvežimo atveju mokama valstybės rinkliava. Visas išlaidas, susijusias su įvežamo negyvūninio maisto valstybine kontrole, negyvūninio maisto sunaikinimu, specialiu apdorojimu ar grąžinimu, ir kitas išlaidas apmoka importuotojas teisės aktų nustatyta tvarka.

Informacija apie nustatytą nesaugų ir nekokybišką negyvūninį maistą perduodama per RASFF VMVT VSS, ES Komisijos maisto klastočių sistemą.

PVP teikia ataskaitas apie atliktą įvežamo negyvūninio maisto siuntų kontrolę VMVT PMVKS. VMVT PMVKS apibendrina valstybinės pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės rezultatus ir nustatyta tvarka (kas ketvirtį) teikia juos EK.

Ekologiško negyvūninio maisto, įvežamo iš trečiųjų šalių, kuriam netaikomi specialieji ES teisės aktai, valstybinė kontrolė. Už įvežamo ekologiško negyvūninio maisto valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą PVP atsakingas VMVT PMVKS. Įvežamo ekologiško negyvūninio maisto siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka valstybiniai veterinarijos gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas. Už pasienio veterinarinių procedūrų organizavimą ir koordinavimą maisto kontrolės vietoje atsakingas teritorinis VMVT padalinys, į kurio kontroliuojamojoje teritorijoje esančią maisto kontrolės vietą atvyksta (nukreipiama) negyvūninio maisto siunta. Maisto kontrolės vietoje įvežamo negyvūninio maisto tikrinimą atlieka VMVT teritorinio departamento direktoriaus paskirti pareigūnai. Ekologiškas negyvūninis maistas į Lietuvą įvežamas per PVP, patvirtintus importuojamo negyvūninio maisto kontrolei. PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą pagal nustatytas procedūras. Veterinarinis tikrinimas vykdomas, naudojantis TRACES sistema.

Gyvūnų, įvežamų iš trečiųjų šalių, ir tranzitu vežamų gyvūnų veterinarinio tikrinimo procedūra. Už gyvūnų valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą kontroliuojamoje paskirties vietoje atsakingas VMVT teritorinis departamentas, kuris kontroliuoja gyvūnų paskirties įmonę. Siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka veterinarijos gydytojas. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas. Gyvūnų siuntos į ES teritoriją gali būti įvežamos ir tranzitu vežamos tik per Medininkų PVP, Kybartų kelio PVP ir Vilniaus oro uosto PVP, kurie yra patvirtinti atitinkamų gyvūnų gyvūnų kontrolei.

PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą pagal nustatytas procedūras. Veterinarinis tikrinimas vykdomas, naudojantis TRACES sistema. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad siunta neatitinka įvežimui keliamų reikalavimų, veterinarijos gydytojas, suderinęs su asmeniu, atsakingu už siuntą, turi teisę:

- nuspręsti laikinai iškrauti gyvūnus ir suteikti jiems tinkamas laikymo sąlygas, šerti, girdyti ir prireikus gydyti;
- prireikus gyvūnus karantinuoti ar izoliuoti;
- siuntą grąžinti per VMVT nustatytą laikotarpį į šalį siuntėją;
- leisti paskersti gyvūnus, gavus VMVT sutikimą, jei siuntos grąžinti neįmanoma, ypač dėl gyvūnų gerovės reikalavimų.

Siuntai išvykus iš PVP į kontroliuojamą paskirties vietą Lietuvoje, PVP turi gauti patvirtinimą per TRACES iš VMVT teritorinio departamento, kontroliuojančio šią paskirties vietą, kad atitinkama siunta atvyko į kontroliuojamą paskirties vietą.

Negyvūninio pašaro, įvežamo iš trečiųjų šalių, vežamo tranzitu pasienio veterinarinio tikrinimo procedūra. Iš trečiųjų šalių įvežamo, vežamo tranzitu negyvūninio pašaro, išskyrus šieną ir šiaudus, veterinarinių tikrinimų procedūros yra patvirtintos VMVT direktoriaus įsakymu. Už įvežamų, tranzitu vežamų pašarų valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą PVP atsakingas VMVT PMVKS. Įvežamo pašaro siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka valstybiniai veterinarijos gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas. Vežama tranzitu pašaro siunta (įvežama į Lietuvą ir išvežama iš Lietuvos) ir pašaro siunta, įvežama iš trečiųjų šalių į ES teritoriją, turi būti įvežama tik per PVP, patvirtintus vykdyti negyvūninių produktų veterinarinę kontrolę.

PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą (atlieka pašaro ženklinimo, vežimo ir kitų saugą ir kokybę reglamentuojančių rodiklių tikrinimą, prireikus ima mėginius laboratoriniams tyrimams). Nesant galimybių atlikti

atitikties ir fizinį tikrinimą PVP, jį atlieka VMVT teritorinio departamento veterinarijos gydytojas pašaro paskirties vietoje. Jei pašaro siunta yra įvežama į kitą ES valstybę narę, veterinarinio tikrinimo metu atliekamas dokumentų tikrinimas, gali būti atlikti ir atitikties, ir fizinis tikrinimai. Veterinarijos gydytojas duomenis apie įvežamų pašarų siuntą suveda į Negyvūninių pašarų importo informacinę sistemą. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad įvežama negyvūninio pašaro siunta neatitinka importo sąlygų, ji turi būti gražinta siuntėjui ar nukreipta perdirbti, ar sunaikinti.

Įvežimo ir išvežimo PVP veterinarijos gydytojas veterinarinio tikrinimo metu atlieka dokumentų tikrinimą. Kilus įtarimų dėl vežamos tranzitu pašaro siuntos, veterinarijos gydytojas įvežimo ir išvežimo PVP gali atlikti atitikties ir fizinį tikrinimus. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad vežama tranzitu pašaro siunta neatitinka tranzito sąlygų, ji gražinama siuntėjui ar nukreipiama sunaikinti. Įvežimo ir išvežimo PVP veterinarijos gydytojas duomenis apie vežamą tranzitu pašaro siuntą suveda į Negyvūninio pašaro tranzito informacinę sistemą.

VMVT, Muitinės departamentas, VATŽŪM ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos bendradarbiauja, siekiant užtikrinti ES teisės aktų reikalavimus, atliekant tikrinimus pasienio kontrolės punktuose.

VMVT yra kompetentinga institucija, atsakinga už gyvūninių produktų įvežamų asmeniniame багаže, įvežimo į Bendriją ir gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų nekomerciniais tikslais vežamiems gyvūnams augintiniams, kontrolę.

Muitinės departamentas ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos paskirti atsakingomis institucijomis vykdyti gyvūninių produktų, įvežamų iš trečiųjų šalių asmeniniam vartojimui, valstybinę kontrolę. Muitinės departamento pareigūnai vykdo kontrolę pasienio kontrolės punktuose, o Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai – tuose pasienio kontrolės punktuose, kuriuose Muitinės departamentas nevykdo veiklos.

Muitinės departamentas yra paskirtas su už oficialią kontrolę atsakingomis institucijomis vykdyti nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių kontrolę.

Lietuvoje yra nustatytas nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašas ir Nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarka.

Iš trečiųjų šalių įvežamų Europos Sąjungos rinkai skirtų gyvūnų, gyvūninių produktų, genetinės medžiagos produktų, šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, šieno ir šiaudų ir sudėtinių produktų stebėsenos planas

VMVT PMVKS kasmet rengia iš trečiųjų šalių įvežamų Europos Sąjungos rinkai skirtų gyvūnų, gyvūninių produktų, genetinės medžiagos produktų, šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, šieno ir šiaudų ir sudėtinių produktų stebėsenos planą (toliau - įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas). PMVKS šį planą derina su NMVRVI ir tvirtina VMVT direktoriaus įsakymu.

Įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir vykdant šį planą, valstybinių mėginių atrinkimo ir ėmimo tvarką, mėginių atrinkimo kriterijus, veiksmus, nustatčius neatitikimų teisės aktų reikalavimus, ataskaitų teikimo tvarką.

Įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas rengiamas įgyvendinant Reglamentų (ES) 2019/2130, (ES) Nr. 2022/1646, (ES) Nr. 2022/1644, (ES) Nr. 2022/931, (ES) Nr. 2022/932 reikalavimus, atsižvelgiant į pasienio stebėsenos tyrimo rezultatus Lietuvoje ir visoje ES, RASFF pranešimus.

Kadangi mėginių skaičiau iš anksto nuspėti negalima ir tai priklauso nuo įvežamų siuntų skaičiaus, mėginių paėmimo dažnumas planuojamas procentine išraiška. Mėginiai gali būti tiriami pasirinktinai vienas ar keli nurodyti rodikliai. Jeigu per metus importuojama daugiau nei viena siunta, tirtini rodikliai parenkami taip, kad jie nesikartotų, ar, atsižvelgiant į importuojamų per metus siuntų skaičių, parenkami tokiu būdu, kad per metus būtų ištirti visi stulpelyje nurodyti rodikliai, pradedant nuo pavojingiausių, kurie tiriamų rodiklių skiltyje yra nurodyti pirmiausia. Mėginiai atrenkami atsižvelgiant į įvežamos prekės grupę ir kilmės šalį ir tirtinus rodiklius.

Funkcijų pasiskirstymas

VMVT PMVKS:

- koordinuoja VMVT pasienio veterinarijos postų ir teritorinių departamentų atliekamą mėginių paėmimą ir poveikio priemonių taikymą;
- renka ir analizuoja teigiamų medžiagų liekanų atvejų duomenis;
- pateikia Nacionalinį rizika grindžiamą gamybos kontrolės planą Europos Komisijai iki kiekvienų metų kovo 31 d.

VMVT pasienio veterinarijos postai ir teritoriniai departamentai:

- PVP organizuoja mėginių paėmimą;
- departamentai atlieka ūkio subjektų veiklos patikrinimus ir, nustatę neteisėtą medžiagų naudojimą ar medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią

leistiną koncentraciją, ūkio subjektams ir (ar) ūkio subjektų atsakingiems asmenims taiko rinkos ribojimo priemones, skiria administracines nuobaudas.

NMVRVI:

- koordinuoja ir vykdo Nacionaliniame rizika grindžiamame gamybos kontrolės plane nustatytus laboratorinius tyrimus, siekdamas nustatyti medžiagų liekanas gyvūnuose, gyvūnų išskyrose, skysčiuose ir audiniuose, gyvūniniuose produktuose, pašaruose ir geriamajame vandenyje;
- teikia verslo subjektams valstybinių mėginių laboratorinių tyrimų rezultatus;
- teikia PMVKS informaciją apie mėginių rezultatus, kurie neatitinka teisės aktų reikalavimus;
- rengia ir teikia ataskaitą apie Nacionalinio rizika grindžiamo gamybos kontrolės plano įgyvendinimą (rezultatai, vykdytos kontrolės priemonės) Europos Komisijai.

VMVT pasienio veterinarijos postas arba teritorinis departamentas, gavęs NMVRVI pranešimą apie valstybiniuose mėginiuose nustatytas draudžiamąsias, neleidžiamas naudoti medžiagas ar leidžiamų naudoti medžiagų liekanų kiekius, viršijančius teisės aktų nustatytą didžiausią leistiną koncentraciją, priima sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių ir (ar) administracinio poveikio priemonių taikymo.

4. NENUMATYTŲ ATVEJŲ GYVŪNŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ, MAISTO IR PAŠARŲ SRITYSE VALDYMAS

Bendruosius pasirengimo nenumatytiems atvejams, ekstremaliosioms situacijoms, veiksniams gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimo, padarinių šalinimo organizavimo, veikimo teisinius ir organizacinius pagrindus, kompetenciją, ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarką nustato nacionaliniai teisės aktai.

Siekiant užtikrinti efektyvų nenumatytų atvejų maisto, pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir apsaugos srityse valdymą yra būtina daugelio veiksnių sąveika: prevencijos priemonių taikymas, išteklių, reikalingų reaguoti į nenumatytą atvejį, užtikrinimas, tarpinstitucinio bendradarbiavimo plėtojimas ir kt. VMVT yra parengusi skubių neatidėliotinų priemonių planus tam tikroms gyvūnų užkrečiamųjų ligų valstybinės kontrolės priemonėms koordinuoti ir įgyvendinti. Pasireiškus nenumatytam atvejui gyvūnų sveikatos ir apsaugos srityse, į veiklą įtraukiami VMVT skyriai pagal kompetenciją, NMVRVI specialistai, VMVT teritorinių departamentų atsakingi asmenys (rizikai vertinti, rizikai valdyti ir informuoti apie riziką).

VMVT, įgyvendindama teisės aktų reikalavimus ir siekdama sustiprinti pasirengimą organizuoti gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų prevenciją, kontrolę ir likvidavimą ir koordinuoti gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, 2002 m. įsteigė VMVT Užkrečiamųjų ligų kontrolės centrą (toliau – VMVT ULKC). VMVT ULKC sudėtis, uždaviniai, funkcijos, teisės ir darbo organizavimo tvarka yra numatyta VMVT ULKC darbo reglamente, kuris patvirtintas VMVT direktoriaus įsakymu.

VMVT ULKC uždaviniai:

1. užtikrinti, kad nustatytos gyvūnų užkrečiamosios ligos, nurodytos Pranešimų apie gyvūnų užkrečiamąsias ligas teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. B1-1115 „Dėl Pranešimų apie gyvūnų užkrečiamąsias ligas teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašo patvirtinimo“, priede, neplistų;
2. užtikrinti efektyvų nustatytų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą;
3. vykdyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo priemonių koordinavimą.

VMVT ULKC yra pavaldus ir atskaitingas VMVT direktoriui. VMVT ULKC nėra atskiras VMVT struktūrinis padalinys. VMVT ULKC sudėtis: vadovas, vadovo pavaduotojas, nariai ir VMVT teritorinių departamentų užkrečiamųjų ligų kontrolės centrai (toliau – VMVT teritorinio departamento ULKC).

VMVT ULKC vadovas:

- organizuoja ir koordinuoja VMVT ULKC darbą;
- priimamus sprendimus derina su VMVT direktoriumi;
- turi teisę atstovauti VMVT Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ekstremaliųjų situacijų komisijoje;
- organizuoja VMVT ULKC posėdžius ir jiems vadovauja;
- koordinuoja bendradarbiavimą su kompetentingomis institucijomis, įstaigomis ar organizacijomis gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo klausimais;
- organizuoja informacijos apie pasireiškusias gyvūnų užkrečiamąsias ligas, jų kontrolę ir likvidavimo eigą, būtinas prevencijos priemones pateikimą visuomenei arba paskiria VMVT ULKC atstovą, atsakingą už tokios informacijos pateikimą visuomenei;

- informuoja VMVT direktorių apie gyvūnų užkrečiamąsias ligas ar pavojų joms atsirasti ir išplisti ir priemones, kurių numatoma imtis likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir vykdant jų prevenciją.

VMVT ULKC, vykdydamas jam pavestus uždavinius:

- koordinuoja VMVT teritorinių departamentų ULKC veiklą;
- organizuoja ir koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių vykdymą gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių vietose;
 - nustato gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones ir kontroliuoja šių priemonių įgyvendinimą;
 - turi teisę kviešti VMVT ULKC darbe dalyvauti specialistus ir konsultantus (ekspertus), kurie padeda:
 - įvertinti gyvūnų sveikatos būklę,
 - atlikti epizootinį tyrimą,
 - atlikti klinikinius tyrimus, paimti mėginius laboratoriniams tyrimams ir įvertinti jų laboratorinių tyrimų rezultatus,
 - įvertinti, kokias specialiąsias gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir likvidavimo priemones (gyvūnų užkrečiamosios ligos grėsmės teritorijos ribą, židinį, apsauginę ir priežiūros zonas, prireikus – buferinę zoną, likvidavimo, kontrolės, stebėsenos, prevencijos ir biologinio saugumo priemones, įskaitant draudimą laikyti tam tikrus gyvūnus ar nurodymą juos paskersti, nugaišinti ar sunaikinti) būtina nustatyti;
 - įvertina galimą gyvūnų užkrečiamųjų ligų pavojų žmonių ir gyvūnų sveikatai;
 - koordinuoja finansinių išteklių tvarkymą ir panaudojimą gyvūnų užkrečiamosioms ligoms likviduoti;
 - organizuoja mėginių paėmimą gyvūnų užkrečiamosioms ligoms tirti, bendradarbiauja su NMVRVI ir kitomis laboratorijomis mėginių ėmimo ir tyrimo klausimais;
 - bendradarbiauja su kitų valstybių ir tarptautinių organizacijų atitinkamomis institucijomis;
 - informuoja SAM, ŽŪM ir kitas suinteresuotas institucijas, organizacijas ir įstaigas apie nustatytas gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir jų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo priemones;
 - teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją apie gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejus ir (ar) protrūkius ir jų kontrolės priemones EK, ES valstybių narių veterinarijos tarnyboms ir kitiems suinteresuotiems asmenims;

- teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją apie gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejus ir (ar) protrūkius ir jų kontrolės priemones EK, ES valstybių narių veterinarijos tarnyboms, Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijai, trečiosioms kaimyninėms šalims.

VMVT teritorinių departamentų ULKC pagal kompetenciją:

- VMVT teritorinio departamento kontroliuojamoje teritorijoje sudaro penkias valstybinių ir privačių veterinarijos gydytojų darbo grupes (Neatidėliotinių priemonių ir informacijos valdymo, Neatidėliotinių priemonių atlikimo, Epizootinio tyrimo, Valymo ir dezinfekavimo ir Personalo aprūpinimo) ir joms paveda atlikti atitinkamus darbus gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsaugos ir priežiūros zonose;

- organizuoja arba koordinuoja gyvūnų registraciją, klinikinius tyrimus, gaišenų patologinius anatominius tyrimus, apskaitą ir judėjimo kontrolę gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsaugos ir priežiūros zonose esančiose gyvūnų laikymo vietose;

- atlieka arba dalyvauja atliekant epizootinį tyrimą;

- koordinuoja mėginių paėmimą ir jų pristatymą laboratoriniams tyrimams;

- organizuoja, atlieka arba kontroliuoja gyvūnų žudymą ir gaišenų tvarkymą;

- organizuoja ir kontroliuoja valymo, dezinfekcijos ir dezinsekcijos darbus;

- organizuoja ir koordinuoja neatidėliotinę gyvūnų vakcinaciją ir teikia pasiūlymus VMVT ULKC dėl rizikos zonų nustatymo;

- bendradarbiauja su kitais VMVT teritorinių departamentų ULKC arba, VMVT ULKC nurodymu, dalyvauja kitų VMVT teritorinių departamentų ULKC darbe;

- bendradarbiauja su įstaigomis, įmonėmis, organizacijomis ir savivaldybėmis likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas;

- apie atliktus darbus gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsaugos ir priežiūros zonose kiekvieną dieną teikia informaciją VMVT ULKC.

Neatidėliotinių priemonių, susijusių su gyvūnų užkrečiamomis ligomis, planai. VMVT yra sudariusi neatidėliotinių priemonių planus, kuriais siekiama tinkamai pasirengti organizuoti pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją. Pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planų skaičius, struktūra, rengimo, peržiūros ar atnaujinimo ir tvirtinimo procedūra, informacijos sklaidos procesas ir kiti susiję reikalavimai yra patvirtinti VMVT direktoriaus įsakymu.

Neatidėliotinių priemonių planus rengia VMVT SVS, nenumatytų atvejų planus – VMVT struktūriniai padaliniai (VMVT GSGS) pagal kompetenciją ir VMVT teritoriniai departamentai, bendradarbiaudami su suinteresuotomis institucijomis. Neatidėliotinių priemonių planai tvirtinami VMVT direktoriaus įsakymu, o VMVT teritorinių departamentų nenumatytų atvejų planai tvirtinami VMVT teritorinio departamento direktoriaus įsakymu. VMVT direktoriaus patvirtinti neatidėliotinių atvejų planai turi būti paskelbti VMVT interneto svetainėje, pasiekiami registruotiems vartotojams ir siunčiami patvirtinti į EK. Neatidėliotinių priemonių planai peržiūrimi ir atnaujinami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 1 kartą per 5 metus. Kontaktiniai duomenys ir apsaugos priemonių ir įrangos priemonių sąrašai yra atnaujinami kasmet.

VMVT yra sudariusi tokius gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planus:

1. snukio ir nagų ligos;
2. klasikinio kiaulių maro ir afrikinio kiaulių maro;
3. kiaulių vezikulinės ligos;
4. paukščių gripo;
5. Niukaslo ligos;
6. mėlynojo liežuvio ligos;
7. afrikinės arklių ligos.

VMVT vieną kartą per metus organizuoja mokymus ir (ar) pratybas VMVT teritorinių departamentų specialistams dėl veiksmų pasireiškus gyvūnų užkrečiamųjų ligų įtarimams ar protrūkiams, kurių metu aptariama ligų epidemiologija, ligų situacija pasaulyje, neatidėliotinos priemonės ligų įtarimo ir patvirtinimo atvejais. VMVT teritoriniai departamentai ne rečiau kaip vieną kartą per metus organizuoja mokymus ir (ar) pratybas VMVT teritorinių departamentų darbuotojams, VMVT teritorinių departamentų ULKC nariams ir privatiems veterinarijos gydytojams. Taip pat ne rečiau kaip 1 kartą per 3 metus VMVT teritoriniai departamentai organizuoja seminarą ūkinių gyvūnų laikytojams ir prekiautojams dėl veiksmų pasireiškus gyvūnų užkrečiamųjų ligų įtarimams ar protrūkiams.

VMVT teritoriniai padaliniai ne rečiau kaip 1 kartą per 5 metus kartu su atsakingomis valstybės institucijomis organizuoja stalo pratybas dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų patvirtinimo jų veikimo teritorijoje. Jų metu apžvelgiami visų institucijų, dalyvaujančių gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavime, veiksmai, bendradarbiavimo schemas, neatidėliotinių priemonių planų veiksmingumas.

Planai skelbiami registruotų vartotojų skiltyje:

<http://sena.vmt.lt/lt/registruotiems/gyvunu.sveikatingumo.aktualijos/>

Nenumatytų atvejų maisto ir pašarų tvarkymo srityse valdymas. VMVT nenumatytų įvykių maisto, geriamojo vandens ir pašarų srityse valdymo bendrajame plane nustatyti bendrieji nenumatytų įvykių maisto, geriamojo vandens ir pašarų srityse (toliau – įvykiai) koordinavimo, reagavimo į juos, informacijos apie įvykius teikimo ir bendradarbiavimo su kitomis kompetentingomis institucijomis pagal VMVT kompetenciją reikalavimai. VMVT šiuo planu vadovaujasi, kai dėl bet kokio biologinio, cheminio ar fizinio pavojaus maiste, geriamajame vandenyje ar pašaruose kyla tiesioginė ar netiesioginė rizika visuomenės sveikatai. Nenumatytų įvykių, susijusių su maisto, pašarų biologine, chemine ar fizine tarša, valdymas VMVT vykdomas centriniu ir teritoriniu lygmeniu, atsižvelgiant į nenumatyto įvykio pobūdį, mastą.

Nenumatyti įvykiai pagal sukeltus padarinius, išplitimo mastą, įvykiui valdyti reikalingų išteklių poreikį ir kitus kriterijus yra skirstomi į 3 grupes: didelės, vidutinės ir mažos rizikos įvykius.

Nenumatytų įvykių VMVT valdymo organizavimas yra neatsiejama civilinės saugos sistemos, taikomos visos valstybės mastu, dalis. Atsakomųjų veiksmų koordinavimas ir įgyvendinimas, įvykus įvykiui, kuris pagal nacionaliniuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus yra priskiriamas ekstremaliesiems įvykiams ir sukelia (gali sukelti) ekstremaliają situaciją, vykdomas vadovaujantis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ekstremaliųjų situacijų valdymo planu:

<https://vmvt.lt/veikla/civiline-sauga>

Per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių valdymas. Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valdymo principai ir ypatingų epideminių situacijų nustatymo tvarka reglamentuoti įstatymuose. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valstybinį valdymą Lietuvoje vykdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė, SAM ir jai pavaldžios įstaigos. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonių įgyvendinimo valstybinę priežiūrą koordinuoja SAM, o pagal kompetenciją vykdo SAM pavaldžios įstaigos, VMVT.

VMVT per maistą plintančių infekcijų protrūkius, siejamus su maisto tvarkymo subjektų vykdoma veikla, tiria pagal nustatytas procedūras, bendradarbiaudama su Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) teritoriniais departamentais, Karo medicinos tarnyba, NMVRVI, NVSPL. Protrūkių epidemiologinį tyrimą organizuoja NVSC departamentų specialistai. VMVT atsakingi asmenys vykdo maisto tvarkymo subjektų valstybinę kontrolę ir apie kontrolės rezultatus informuoja NVSC. Protrūkio tyrimui pasibaigus NVSC pareigūnai yra atsakingi už galutinių tyrimo išvadų suformulavimą ir pateikimą VMVT.

Siekiant užtikrinti tinkamą pasirengimą reaguoti į nenumatytus atvejus maisto saugos srityse, numatytos šios planuojamos veiklos kryptys:

1. stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą protrūkių valdymo srityse;

2. didinti VMVT teritorinių departamentų specialistų kompetenciją protrūkių tyrimo srityje;
3. didinti maisto tvarkymo subjektų informuotumą apie protrūkių prevencijos priemones.

VATŽŪM taip pat dalyvauja svarstant pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms. Atsižvelgdama į tai, kad ekstremali situacija gali būti skelbiama ir dėl augalams pavojingų kenkėjų proveržio, VATŽŪM yra parengusi planus:

- nenumatytiems *Xylella fastidiosa* (Wells *et al.*) plitimo atvejams Lietuvoje ir ES suvaldyti (VATŽŪM interneto svetainėje „Teisės aktai“ – „Fitosanitarija“ http://www.vatzum.lt/uploads/documents/20201222_nr_a1672.pdf);
- neatidėliotinių veiksnių pušinių stiebinių nematodų plitimui Lietuvoje ir ES suvaldyti (VATŽŪM interneto svetainėje „Teisės aktai“ – „Fitosanitarija“ http://www.vatzum.lt/uploads/documents/fitosanitarija/2015_08_04_vatzum_a1557.pdf).

Pasireiškus ekstremaliai situacijai į kovą su kenkėjais būtų įtraukiami VATŽŪM teritoriniai padaliniai ir kitos susijusios institucijos minėtuose planuose nurodytiems veiksams pagal kompetenciją įgyvendinti. Siekiant sklandaus ir operatyvaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kilus ekstremaliai situacijai, organizuojami bendri šių institucijų specialistų mokymai.

Ekoagros yra pasitvirtinusi nepaprastųjų įvykių ar aplinkybių valdymo procedūrą. Ji taikoma visiems Ekoagros padaliniams nepaprastųjų įvykių ar aplinkybių metu siekiant išlaikyti Ekoagros taikomų sertifikavimo paslaugų tęstinumą ir patikimumą. Procedūra parengta vadovaujantis tarptautinio akreditacijos forumo informaciniu dokumentu nepaprastųjų įvykių ir aplinkybių, turinčių įtakos akreditavimo tarnyboms, atitikties vertinimo įstaigoms ir sertifikavimo įstaigoms valdymas (IAF ID 3: 2011- 1 leidimas).

5. NACIONALINIŲ KONTROLĖS PLANŲ RENGIMAS, TIKSLINIMAS

DNKP pradėtas rengti ir įgyvendinti nuo 2007 m. DNKP rengiamas 3 metų laikotarpiui ir yra tiesiogiai susijęs su kompetentingų institucijų ir ŽŪM rengiamais strateginiais, metiniais veiklos planais, programomis ir kitais veiklos planavimo dokumentais. VMVT strateginis veiklos planas taip pat yra 3 metų trukmės planavimo dokumentas. DNKP rengimo, atnaujinimo, teikimo procedūra patvirtinta VMVT direktoriaus įsakymu. DNKP rengiamas, vadovaujantis EK patvirtintu Komisijos pranešimo dėl gairių dokumento dėl Reglamento (ES) 2017/625 109–111 straipsniuose nustatytų daugiamečių nacionalinių kontrolės planų reikalavimų įgyvendinimo nuostatomis. Rengiant DNKP, dalyvauja VMVT, NMVRVI, VATŽŪM, Ekoagros ir ŽŪM. VMVT nuolat bendradarbiauja, teikia

informaciją, konsultuoja DNKP rengėjus DNKP rengimo, keitimo ir įgyvendinimo klausimais. DNKP reguliariai atnaujinamas, siekiant jį pritaikyti prie Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų taisyklių pakeitimų ir peržiūrimas, siekiant atsižvelgti į veiksnius, numatytus Reglamento (ES) Nr. 2017/625 111 straipsnio 2 punkte. DNKP ir jo pakeitimai ir papildymai derinami su DNKP rengime dalyvaujančiomis institucijomis. DNKP rengimo koordinatorius – VMVT SPKVS. DNKP tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu, suderinus su ŽŪM, Ekoagros ir VATŽŪM, ir teikiamas EK, užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 111 straipsnio 3 straipsnio nuostatas, skelbiamas VMVT interneto svetainėje. Nuo 2021 m. DNKP įgyvendinimo ataskaita teikiama AROC (*Annual report official control*) platformoje EK duomenų bazėje (*Sante data collection platform*). DNKP įgyvendinimo ataskaitą rengia VMVT SPKVS, bendradarbiaudamas su kitais VMVT skyriais, NMVRVI, VATŽŪM, Ekoagros ir ŽŪM.